

Strategia Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015 – 2022

Spis treści

I.	WSTĘP	4
II.	PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII	5
	2.1 Przebieg procesu wypracowania Strategii.....	6
III.	DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY SEROKOMLA	9
	3.1 Przestrzeń, środowisko, zasoby kulturowe i historyczne.....	9
	3.1.1 Rys historyczny	11
	3.1.2 Opis zasobów naturalnych	13
	3.1.3 Ocena stanu środowiska naturalnego i identyfikacja zagrożeń.....	16
	3.2 Sfera społeczna	17
	3.2.1 Demografia	17
	3.2.2 Rynek pracy.....	21
	3.2.3 Poziom aktywności społecznej	24
	3.3 Sfera gospodarcza	29
	3.3.1 Przedsiębiorczość	29
	3.3.2 Rolnictwo	32
	3.4 Infrastruktura techniczna	34
	3.4.1 Infrastruktura komunikacyjna	34
	3.4.2 Infrastruktura sieciowa i telekomunikacja.	35
	3.5 Infrastruktura społeczna.....	38
	3.5.1 Edukacja.....	38
	3.5.2 Infrastruktura sportowa i turystyka.....	40
	3.5.3 Ochrona zdrowia.....	42
	3.5.4 Opieka społeczna	43
	3.6 Zarządzanie	52
	3.6.1 Promocja	52
	3.6.2 Gospodarka finansami gminy.....	53
IV.	ANALIZA SWOT.....	56
V.	PERSPEKTYWY ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO	64
	5.1 Misja i wizja Gminy Serokomla	64
	5.2 Strategiczny Program Rozwoju	65
VI.	SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	69
VII.	WDRAŻANIE STRATEGII.....	78

7.1 Instrumenty wdrażania Strategii	78
7.2 Prognoza finansowania Strategii	79
VIII. MONITORING STRATEGII	86
Załącznik 1. Wieloletni Plan Inwestycyjny	94

I. WSTĘP

Strategia Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015-2022 jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. Dokument ten stanowił będzie narzędzie do właściwego wyboru długofalowych celów, ustalania programów do realizacji zadań, ale przede wszystkim narzędzie stymulowania rozwoju gminy. Konieczność aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy wynika z nieustannie zmieniających się warunków wewnętrznych i zewnętrznych, które wymagają wprowadzenia nowego spojrzenia na zasoby gminy oraz gospodarowania nimi w taki sposób, aby gmina mogła się rozwijać, wpisując jednocześnie najistotniejsze trendy w koncepcję wypracowaną na wyższych szczeblach zarządzania rozwojem. Strategia Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015-2022 kładzie nacisk na zrównoważony rozwój gminy, bazujący na zintegrowaniu polityki środowiskowej, gospodarczej, przestrzennej i społeczno-kulturowej. Konstrukcję dokumentu Strategii oparto na partycypacyjno-eksperyckim modelu budowy planów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego, w pełni oddającym oczekiwania krajowych oraz unijnych instytucji odpowiedzialnych za rozwój terytorialny w Polsce.

Główne przesłanki budowy Strategii Rozwoju Gminy Serokomla to:

1. Zmieniająca się sytuacja gospodarcza i społeczna wewnątrz gminy, jak i w jej otoczeniu – reagowanie na nowe warunki rozwojowe;
2. Nowe i zaktualizowane dokumenty strategiczne szczebla wspólnotowego, krajowego i regionalnego – spójność z ich priorytetami;
3. Nowy paradygmat polityki regionalnej;
4. Oparcie systemu realizacji polityki regionalnej o zasadę wieloszczeblowego zarządzania procesami rozwojowymi – strategia wspólnoty lokalnej;
5. Nowy okres programowania funduszy Unii Europejskiej na lata 2014-2020;
6. Stworzenie podstaw dla endogenicznego rozwoju w nowym wymiarze polityki spójności UE po 2020 roku.

W systemie zarządzania polityką rozwoju na poziomie gminy, Strategia pełni kluczową rolę – jako generalny plan postępowania władz samorządu gminnego, ale również jako narzędzie współpracy z innymi partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi. Tworzenie partnerstw na etapie realizacji poszczególnych kierunków interwencji niniejszej Strategii będzie miało kluczowe znaczenie dla pozyskiwania zewnętrznych zasobów finansowych.

Strategia Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015-2022 została przygotowana w wyniku prac, prowadzonych przez kierownictwo gminy oraz ekspertów Fundacji EOS. Dokument uwzględnia wnioski i rekomendacje sformułowane w ramach szerokiej debaty publicznej, której elementem były w szczególności warsztaty strategiczne z udziałem Grupy Roboczej i spotkania konsultacyjne.

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Strategii zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu Gminy, tworząc Zespół Roboczy ds. Opracowania i Realizacji Strategii Rozwoju Gminy Serokomla, w następującym składzie:

1. Teresa Ponikowska – Sekretarz Gminy
2. Agnieszka Ponikowska- Kierownik GOPS
3. Anna Abramczuk – pracownik UG
4. Tadeusz Drejka – kierownik jednostki organizacyjnej gminy
5. Zenobia Witek - kierownik jednostki organizacyjnej gminy
6. Katarzyna Bilka - kierownik jednostki organizacyjnej gminy
7. Iwona Boreczek – pracownik gminnej biblioteki publicznej
8. Danuta Jasińska – przedstawiciel ngo
9. Adam Stachniak – przedstawiciel ngo
10. Józef Futera- przedstawiciel ngo
11. Piotr Chaber – przedstawiciel ngo
12. Mieczysław Gałęzowski- przedstawiciel ngo
13. Zofia Gałęzowska - przedstawiciel ngo
14. Ryszard Kaszubski – pracownik UG
15. Alina Gałęzka – przedstawiciel przedsiębiorców
16. Marianna Socha – przedstawiciel NGO
17. Stanisław Kociel – przedstawiciel Rady Gminy Serokomla
18. Grażyna Maciejewska – przedstawiciel przedsiębiorców i ngo
19. Witold Sypniewski – przedstawiciel ngo
20. Anna Sikora – pracownik GOPS

Prace zespołu koordynuje Sekretarz Gminy Teresa Ponikowska.

Praca grupy roboczej pozwoliła przeprowadzić analizę SWOT, sformułować misję i wizję rozwoju gminy oraz cele strategiczne i operacyjne strategii. Grupa robocze składała się z przedstawicieli różnych grup społecznych Gminy Serokomla. Byli w nich merytoryczni pracownicy Urzędu Gminy, przedstawiciele władz lokalnych, przedstawiciele stowarzyszeń i grup nieformalnych, przedsiębiorcy, a także przedstawiciele jednostek organizacyjnych Gminy realizujących w swoich jednostkach cele zawarte w strategii.

2.1 Przebieg procesu wypracowania Strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego
- diagnoza sytuacji społecznej Gminy
- planowanie działań
- opracowanie dokumentu.

W celu zastosowania partycypacyjnego modelu opracowania Strategii przeprowadzono trzy spotkania warsztatowe, w których uczestniczyli członkowie zespołu zadaniowego oraz zaproszeni goście. Celem spotkań była:

- **diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie, w tym:**
 - analiza realizacji Strategii Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2008-2015
 - analiza sytuacji społecznej gospodarczej w oparciu o dane statystyczne oraz opinie środowisk społecznych i przedstawicieli instytucji społecznych, biznesu
 - analiza otoczenia, zdefiniowanie obszarów problemowych i dziedzin rozwojowych
 - analiza klimatu do rozwoju poszczególnych dziedzin i obszarów strategicznych
 - formułowanie wizji rozwoju gminy
- **określenie wizji rozwojowej i głównych kierunków rozwojowych gminy:**
 - identyfikacja i kategoryzacja problemów społeczno-gospodarczych w gminie; problemy gospodarcze, problemy społeczne, problemy związane z infrastrukturą, komunikacją, zagadnienia środowiskowe
 - analiza SWOT
 - określanie zasobów gospodarczych gminy
 - analiza bodźców rozwojowych poszczególnych dziedzin i obszarów strategicznych

- **formułowanie założeń planu rozwoju gminy w oparciu o partycypację społeczną i zasady zrównoważonego rozwoju**
 - formułowanie misji rozwoju gminy
 - formułowanie celów strategicznych
 - określanie celów oraz kierunków działań w gminie
 - określanie sposobu zarządzania realizacją strategii
 - określenie działań zespołu wdrożeniowego
 - ustalenie zasad monitoringu

Bazą do opracowania diagnozy społeczno-gospodarczej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Urząd Gminy Serokomla, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Serokomli, placówki oświatowe oraz kulturalne. Prace nad przygotowaniem strategii prowadzone były także w oparciu o przygotowaną diagnozę społeczną gminy, obejmującą dostępne dane wtórne oraz dane pierwotne pochodzące z badań ankietowych oraz wywiadów pogłębionych. W ramach części diagnozy przygotowanej przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Oddział w Lublinie przeprowadzono 50 ankiet i 5 wywiadów pogłębionych z mężczyznami i kobietami w przedziale wiekowym 25–59 lat. Założenie zakładało celowy dobór próby mieszkańców Gminy Serokomla, zarówno w przypadku kwestionariusza ankiety jak i wywiadu. Badanie metodą kwestionariusza ankiety odbywało się od 18 grudnia 2013 roku do 9 stycznia 2014 roku. W badaniu ankietowym wzięło udział 35 kobiet i 15 mężczyzn, co daje stosunek 70% udziału kobiet w badaniu i 30% mężczyzn. Raport diagnostyczny przygotowany przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Oddział w Lublinie, charakteryzujący podstawowe uwarunkowania rozwojowe Gminy Serokomla, posłużył jako impuls do dyskusji dotyczącej zasobów wewnętrznych gminy oraz wpływu otoczenia zewnętrznego. W trakcie prac warsztatowych z Grupą Roboczą dokonano oceny i analizy potencjału Gminy Serokomla, jej słabości oraz szans i zagrożeń istotnych z punktu widzenia dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego (analiza SWOT). Wyniki analizy SWOT stały się podstawą do sformułowania podstawowych wyzwań i zagadnień strategicznych dla Gminy Serokomla. Tworząc Strategię Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015-2022 przeprowadzono ewaluację „starej” Strategii. Podczas warsztatów strategicznych z udziałem Grupy Roboczej przeanalizowane zostały zakładane niegdyś cele i zadania – pod kątem stopnia ich realizacji. Identyfikowano zadania

w pełni zrealizowane, zadania posiadające charakter ciągły (permanentny – które powinny się znaleźć w nowoprojektowanej Strategii), zadania rozpoczęte (które również powinny stanowić część Strategii na lata 2015-2022) oraz zadania niezrealizowane. W kolejnych pracach warsztatowych, do tak zweryfikowanego pakietu zadań pochodzących z dotychczasowej Strategii Rozwoju Gminy, identyfikowano zadania zupełnie nowe, odpowiadające swoim charakterem obecnym oczekiwaniom społeczności lokalnej i jej potrzebom, a także zdiagnozowanym szansom rozwojowym. Dzięki takiemu podejściu zachowana została zasada ciągłości planowania strategicznego i ponadkadencyjności.

Ostatnim etapem prac było opracowanie elementów strategii, dotyczących monitorowania osiągania celów i realizacji poszczególnych kierunków interwencji oraz aktualizowania dokumentu – zgodnie ze zmieniającymi się uwarunkowaniami wewnętrznymi i w otoczeniu gminy.

Kolejną płaszczyzną to konsultacje ze społecznością gminy i warsztaty nad aktualizację strategii. W ramach konsultacji społecznych Strategia Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015-2022 prezentowana była na zebraniach wiejskich w sołectwach, na spotkaniach z liderami lokalnymi w Urzędzie Gminy oraz z młodzieżą gimnazjalną w Zespole Szkół w Serokomli. Na spotkaniach tych przyjmowano uwagi mieszkańców co pozwoliło zebrać materiały do aktualizacji strategii.

Strategia jako dokument programowy zawiera charakterystykę gminy, analizę problemów społeczno-gospodarczych, cele strategiczne i operacyjne, a także działania, które należy podjąć aby realizować te cele. Do dopełnienia dokumentu i w celu jego ewaluacji przedstawiono także zasady monitorowania strategii.

Taka struktura Strategii Rozwoju Gminy Serokomla pozwala traktować ją jako dokument otwarty, który będzie aktualizowany w miarę zmieniającej się sytuacji społecznej i gospodarczej oraz w oparciu o monitoring i ewaluację działań Strategii. Struktura taka pozwala także po zakończeniu ram czasowych strategii na weryfikację jej celów po dokonaniu analizy problemów i aktualizacji działań, które należy podjąć w dalszej perspektywie czasowej.

III. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA GMINY SEROKOMLA

3.1 Przestrzeń, środowisko, zasoby kulturowe i historyczne

Gmina Serokomla leży w północnej części województwa lubelskiego, w powiecie łukowskim (rys. 1). Od południa gmina graniczy z gminami powiatu lubartowskiego. W latach 1975–1998 gmina położona była w województwie siedleckim.

Gmina liczy 4204 mieszkańców (dane na koniec 2014 r.) i zajmuje obszar o powierzchni 7723 ha.

W strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne, które zajmują obszar 6 221,67 ha.

Lasy i grunty zadrzewione zajmują ok. 15,8 % ogólnej powierzchni. Gmina ma typowo rolniczy charakter.

W produkcji zwierzęcej dominuje hodowla bydła i trzody cewnej. Podmioty zajmujące się działalnością gospodarczą specjalizują się głównie w handlu i usługach. Odległość od Lublina wynosi ok. 60 km, od miasta powiatowego Łuków około 30 km.

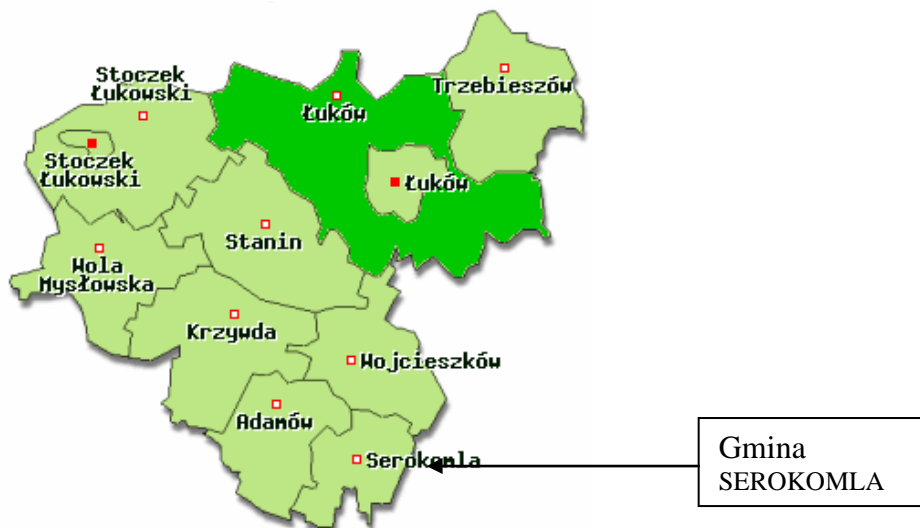

Rys. 1 Położenie gminy Serokomla w województwie lubelskim. Mapę pobrano ze strony internetowej: <http://wikipedia.pl>.

Gmina Serokomla jest jedną z jedenastu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład powiatu łukowskiego.

Od północy Gmina Serokomla graniczy z gminą Wojcieszków, od północnego zachodu – z gminą Adamów, od południa- z gminą Jeziorzany, a od wschodu – z gminą Kock i gminą Borki.

Rys. 2 Położenie gminy Serokomla w powiecie łukowskim. Mapę pobrano ze strony internetowej www.lukow.ug.gov.pl.

Do sołectw Gminy Serokomla należą: Bielany Duże, Bronisławów Duży i Mały, Charlejów Czarna, Ernestynów, Hordzież, Józefów Duży, Krzówka, Leonardów, Nowa Ruda, Pieńki Poznań, Ruda, Serokomla, Wola Bukowska, Wólka.

Tabela 1 Charakterystyka powierzchni sołectw

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia w ha
1.	Bielany Duże	336,89
2.	Bronisławów Duży	403,20
3.	Charlejów	1132,44
4.	Czarna	308,95
5.	Ernestynów	207,36
6.	Hordzież	741,68
7.	Józefów Duży	239,15
8.	Krzówka	333,51
9.	Leonardów	185,99
10.	Pieńki	522,31
11.	Poznań	255,65
12.	Nowa Ruda	94,27

13.	Ruda	564,87
14.	Serokomla	1579,12
15.	Wola Bukowska	317,69
16.	Wólka	512,65

Najliczniej zamieszkaną miejscowością w gminie jest Serokomla, w której zamieszkuje 1041 mieszkańców i znajduje się siedziba Urzędu Gminy. Na terenie gminy Serokomla zlokalizowane są instytucje (urzędy, ośrodki, zakłady) użyteczności publicznej. Spośród wszystkich sołectw wchodzących w skład gminy Serokomla największy udział w ogólnej powierzchni posiada sołectwo Serokomla (20%) oraz sołectwo Charlejew (14%). Zdecydowanie najmniejszy udział posiada sołectwo Nowa Ruda, który wynosi około 1,2 % ogólnej powierzchni gminy.

3.1.1 Rys historyczny

Serokomla jest dużą wsią gminną, położoną nad rzeką Czarną, przy trakcie wiodącym z Łukowa do Kocka. Brak jest źródeł historycznych na temat najstarszych śladów osadnictwa w Serokomli. K. Rymut (1987) w pracy „Nazwy miast polskich” podaje, że nazwa Serokomla istnieje od XIV wieku. W latach 1346-1358 była to Syrokomla, później Srokomla – zanik litery „y”. Od XVI wieku ustaliła się obecna nazwa Serokomli, która powstała po przejściu „yr” –w „er”, zgodnie z historycznym rozwojem tej grupy zgłoskowej. Osada nazwę otrzymała od herbu Piotra Kijeńskiego, sędziego Ziemi Lubelskiej, który założył Serokomlę, jako miasto na „surowym korzeniu” na gruncie wsi Hordzież (łączącej się z Serokomlą). Pierwotnym herbem była „Syrokomla” tj. łękawica z krzyżem czyli herb Awadamiec z krzyżem.

W roku 1847 dla celów urzędowych miejscowość otrzymała inny herb. Była to „arabeska” o trzech kwiatach z ptakiem siedzącym u góry.

Piotr Kijeński uzyskał 22 VI 1537 roku zezwolenie króla na lokację miasta z dwoma jarmarkami w maju na św. Stanisława i na jesieni oraz targ w soboty. 25 VI 1537 r. Piotr Kijeński na podstawie zgody królewskiej wystawił akt lokacji Serokomli, w którym zawarł wszystkie szczegóły towarzyszące procesowi zakładania miasta. Serokomla zajmowała powierzchnię kilkakrotnie większą od obecnej i była wysunięta bardziej w kierunku południowo-zachodnim.

W roku 1545 Piotr Kijeński ufundował parafię w Serokomli i nadał jej plebanowi sadzawki położone w Serokomli i we wsi Hordzież.

Pod koniec XV wieku miasto wraz z okolicznymi terenami zostało wykupione przez Firlejów i weszło w skład ich rozległego latyfundium.

Rozwój Serokomli zahamowały wojny połowy XVII wieku. W roku 1775 nabył Serokomlę w drodze dziedziczenia Ignacy Scipio del-Campo, podstoli Wielkiego Księstwa Litewskiego za zgodą Sejmu. Był to dobry gospodarz: w pobliskiej wsi Hordzież za rzeką Motwicą (dzisiejsza nazwa Grabówka) wystawił piękny pałac, założył ogród. W Serokomli zaś wybudował drewniany kościół. Miejscowość rozwijała się gospodarczo.

Po bankructwie Scipionów w XIX wieku Serokomla przeszła w ręce L. Estreichera. Pałac popadł w ruinę i został w znacznej części rozebrany. Nastąpił upadek Serokomli, do którego głównie przyczyniły się wojny ze Szwecją oraz spory mieszczan z dziedzicami i właścicielami tych dóbr. Mieszczanie odmówili świadczeń na rzecz dziedziców i w związku z tym zostali zaskarżeni do sądu asesorskiego. Wdowa dziedzicząca włości po Ignacym Scipionie swoje pretensje uzasadniała tym, że miasto jako prywatne, nie podlega zasadom zawartym w Konstytucji 3 Maja. Konstytucja ta dawała szereg przywilejów m.in. mieszczanom.

Śladem przeszłości miejskiej Serokomli jest dobrze jeszcze czytelny układ urbanistyczny z dużym rynkiem i otaczającymi go domami.

Do roku 1819 Serokomla należała do Scipionów, a po ich ruinie majątkowej przeszła w ręce L. Estreichera, następnie Markowskich i Kowalskich.

W latach 1869 –1870 Serokomli odebrano prawa miejskie za udział ludności w powstaniu styczniowym.

Mieszkańcy Hordzieży i Serokomli zostali aresztowani i ukarani przez władze carskie za udział (lub pomaganie powstańcom) z 1863 roku.

W roku 1875 umierają właściciela Serokomli, Łukasz i Honorata Kowalscy.

W Serokomli głośnym echem odbiły się walki proletariatu w rewolucji 1905 roku, 5 i 8 maja 1905 roku miały miejsce wielokrotne i o dużym nasileniu wystąpienia antycarskie.

W październiku 1939 roku Serokomla była jednym z głównych miejsc koncentracji i areną działań Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” generała Franciszka Kleeberga. Właśnie pod Serokomlą toczyły się najbardziej zaciekle walki w ostatniej bitwie obronnej Polski w 1939 roku.

W niedługim czasie ostatnim regularnym oddziałom wojsk polskich zaczęło brakować amunicji, zwłaszcza artyleryjskiej. To właśnie zdecydowało o tym, że gen.

Kleeberg podjął decyzję o zaprzestaniu dalszej walki, chociaż nie wszyscy dowódcy, oficerowie i podoficerowie w pierwszym momencie chcieli się z tym pogodzić.

Na miejscowym cmentarzu w Serokomli znajduje się kwatery żołnierzy SGO „Polesie”, w której spoczywa 42 żołnierzy.

Na cmentarzu znajduje się również zbiorowa mogiła i pomnik ku czci ofiar hitlerowskiej egzekucji w Józefowie.

Józefów Duży wpisany został po II wojnie światowej do rejestru miejsc pamięci narodowej i martyrologii Polaków w okresie okupacji hitlerowskiej. To tu 14 kwietnia 1940 roku doszło do pierwszej na Podlasiu masowej akcji terrorystycznej, w wyniku której śmierć poniosło 217 osób.

Mordu tego dokonano w odwet za zamordowanie na tle rabunkowym przez pospolitych bandytów rodziny kolonisty niemieckiego Adolfa Käsnera. Władze niemieckie zamiast wszcząć śledztwo i ująć sprawców napadu wykorzystały ten wypadek do wcielenia w życie straszliwego terroru, stosując metodę zbiorowej odpowiedzialności.

W miejscu tym, w Józefowie, znajdują się symbole męczeństwa: krzyż i pomnik przedstawiający postać kobiety bolejącej, gdyż rodziny pomordowanych dołożyli wszelkich starań, by miejsce to upamiętnić.

W 16 lat od chwili masowej kaźni, tj. 19 kwietnia 1956 roku dokonano ekshumacji zwłok ofiar i przeniesiono je na cmentarz parafialny w Serokomli.

3.1.2 Opis zasobów naturalnych

Gleby

Większość gleb występujących na terenie gminy Serokomla powstała z glin i piasków pozostawionych przez lodowiec, są to gleby brunatne i bielcowe. Przeważnie nie są one zbyt urodzajne, między innymi z powodu niewielkiej zasobności w składniki mineralne potrzebne dla dobrego rozwoju roślin. Braki tych składników muszą być uzupełnione nawożeniem. Najmniejszą powierzchnie zajmują czarnoziemie.

W gminie Serokomla przeważają gleby średniej i słabej jakości (kl. IV b i V). Dowodzi tego podział użytków rolnych na klasy kwalifikacyjne gleb (tabela poniżej). Brak jest gleb bardzo dobrych o klasie bonitacyjnej I, natomiast gleby dobre stanowią tylko 0,17 % użytków rolnych (rejon wsi Hordzież, Serokomla).

Największe kompleksy stosunkowo dobrych gleb (o przewadze klasy III) występują w rejonie wsi Charlejów, Hordzież, Serokomla, Ernestynów, Krzówka.

Tabela 2 Udział gleb (w %) w poszczególnych klasach bonitacyjnych dla użytków rolnych.

Numer klasy	Grunty orne /udział %/	Użytki zielone /udział %/
II	0,17	-
IIIa	1,74	Klasa III – 7,96
IIIb	10,46	
IVa	20,29	Klasa IV - 52,25
IVb	29,72	
V	31,93	38,17
VI	5,69	1,62
VIz	-	-

Stosunki wodne

Najważniejszą rolę w gminie Serokomla odgrywa rzeka Czarna i jej lewobrzeżny dopływ Grabówka (Motwica). Płyną one w kierunku wschodnim, tworząc równoleżnikowy system odpływu.

Rzeka Czarna – prawobrzeżny dopływ Tyśmienicy –charakteryzuje się małą ruchliwością wód, wolnym odpływem, małą krętością, na ogół piaszczystym dnem oraz niewielką głębokością. Zasilanie rzeki odbywa się bezpośrednio przez opady (T. Wilgat 1963).

Rzeka ta na znacznej długości płynie w otoczeniu łąk i pastwisk przedzielonych licznymi kępami olszyn.

Wody podziemne występują w trzech poziomach, w utworach kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Najbardziej eksploatowany poziom wodonośny pochodzący z utworów czwartorzędowych. Najpłytsze utwory zalegają do głębokości ok. 100-120 m. p. p.

Woda do wodociągu gminnego pozyskiwana jest z 2 otworów studziennych o zatwierdzonych wydajnościach: Nr 1 – 20m³/h i Nr 2 – 28m³/h.

Stosunki hydrograficzne gminy charakteryzuje mała ruchliwość wód, które słabo przesiakają i wolno odpływają. Stwarza to nadmiary wód w okresie wiosennego topienia śniegów. Z drugiej strony działowe położenie powoduje w wielu obszarach niedobory wody podczas szczytowego zapotrzebowania na transpirację (T. Wilgat 1963). Dotychczasowe zabiegi gospodarcze, idące w kierunku naturalnych tendencji osuszania terenu wpływały na skrócenie okresów nadmiaru wody, ale przyczyniły się jednocześnie do pogłębienia niedoborów. Główną wytyczną gospodarki wodnej winno być zahamowanie generalnego

procesu osuszania krainy i uregulowania bilansu wodnego tak, aby skrócony został okres niekorzystnych nadwyżek i zapewnienie rezerw wody na okres deficytów.

Obszary przyrodnicze

Na terenie gminy Serokomla można wydzielić środowiska sztuczne, stworzone przez człowieka, rośliny pól uprawnych i sady oraz zbiorowiska mniej lub bardziej naturalne- leśne.

Lasy zajmują obszar 1175,16 ha, co stanowi 15,8 % terenu gminy. Porastają one głównie tereny piaszczyste, które zajmują zachodnią część terenu, najczęściej nieprzydatne do celów rolniczych. Są to lasy o małym urozmaiceniu gatunkowym. Z rodzimych gatunków drzew występują: sosna, dąb, olsza czarna, grab, brzoza, jesion, modrzew, osika, wiąz, jawor, klon, lipa, jarzębina. Rolę gatunków głównych panujących i współpanujących w drzewostanach, odgrywają zasadniczo : sosna, dąb, olsza czarna. Gatunkiem zdecydowanie panującym jest sosna pospolita. Podszycie lasów jest ubogie. Dominuje wśród niego jałowiec, osika, leszczyna, jarzębina i brzoza. W runie leśnym obok porostów występuje: wrzos pospolity, borówka, konwalia majowa, mchy, różne gatunki paproci.

Jednym z większych kompleksów leśnych położonych najbliżej gminy są Lasy Łukowskie, wśród których dominują bory sosnowe z domieszką brzozy i dębu.

W północnej i wschodniej części gminy przeważają fitocenozy pól uprawnych. Zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe występują w dolinach rzek i lokalnych cieków, głównie w północno- zachodniej i środkowo –wschodniej części gminy.

Zbiorowiska wodne, nadwodne i szuwarowe należą do bardzo rzadkich na terenie gminy i wykształcają się fragmentarycznie zajmując niewielkie powierzchnie (stawy w Charlejewie, Serokomli i Czarnej, koło torfianek nad Czarną oraz przy torfiance koło Bronisławowa Dużego.)

Bardzo interesujący jest zbiornik potorfowy położony koło wsi Bronisławów Duży z rzadkim i dobrze zachowanym zbiorowiskiem torfowiskowym tzw. płem mszarnym porośniętym z rzadka brzozą omszoną i wierzbami.

Na terenie gminy Serokomla występuje około 9 gatunków roślin objętych ochroną całkowitą.

Na terenie gminy nie występują obecnie żadne formy ochrony przyrody. Obszary i obiekty o najwyższych w skali gminy walorach przyrodniczych postulowane są do objęcia ochroną prawną.

3.1.3 Ocena stanu środowiska naturalnego i identyfikacja zagrożeń

Gmina Serokomla ma głównie charakter rolniczy, z rozwiniętymi funkcjami obsługi rolnictwa, usług dla ludności. Przemysł charakteryzuje się małą uciążliwością dla środowiska. Na terenie gminy nie występuje średni i wielki przemysł, można jednak przypuszczać, że na jakość powietrza i poziom zanieczyszczeń ma wpływ stosunkowa bliskość aglomeracji miejskiej Lublina oraz innych większych miast, jak Łuków, Radzyń Podlaski i Siedlce. Lokalnie na jakość powietrza mogą oddziaływać emisja niska czyli miejscowe zakłady produkcyjne i usługowe oraz kotłownie, przede wszystkim z miasta powiatowego.

Zagrożenie dla środowiska naturalnego w gminie Serokomla wiąże się z intensyfikacją produkcji rolnej. Szczególnie wzrost nawożenia i stosowanie środków ochrony roślin jest dużym zagrożeniem na gruntach, gdzie dominują utwory piaszczyste o dużej przepuszczalności wodnej. Mała izolacja poziomu wodonośnego skutkuje ryzykiem ich skażenia. Zagrożenia dla stanu i czystości wód podziemnych związane są przede wszystkim z odprowadzaniem ścieków, gospodarką odpadami, działalnością rolniczą oraz infiltracją zanieczyszczonych wód powierzchniowych. Gmina Serokomla jest w znacznym stopniu skanalizowana. Dla poprawy stanu środowiska należy w pierwszym rzędzie rozwiązać problem kanalizacji opartej na zbiornikach bezodpływowych. Należy niestety przyjąć, iż znacząca część ścieków ze względu na niekompletne uzbrojenie w szamba, lub wadliwie działające przydomowe oczyszczalnie ścieków, jest „zrzucona” bezpośrednio do środowiska, co stanowi zagrożenie, zarówno dla mieszkańców jak i zasobów przyrodniczych.

Wśród czynników, które mogą niekorzystnie wpłynąć na środowisko w Serokomli można wymienić:

- wadliwie funkcjonujące elementy gospodarki ściekowej,
- intensyfikacja produkcji rolnej,
- niewłaściwa gospodarka leśna,
- nielegalne wysypiska śmieci,

Niezmiernie ważne jest uruchomienie i prowadzenie edukacji ekologicznej wprowadzającej wiedzę z zakresu gospodarowania odpadami i wynikającymi z tego wymiernymi korzyściami dla mieszkańców.

Najważniejsze problemy w obszarze przestrzeni i środowisko zdiagnozowane w ramach warsztatów strategicznych przez Grupę Roboczą ds. Strategii Rozwoju gminy Serokomla to:

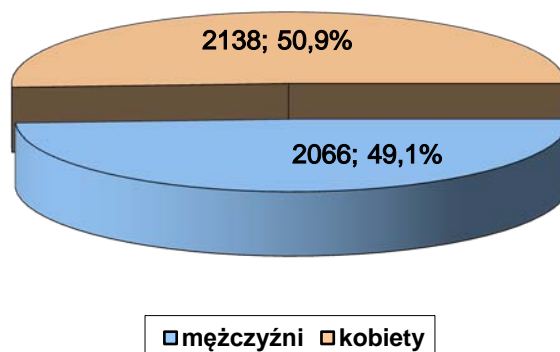
- Peryferyjne położenie gminy,
- Zasoby kulturowe, niskiej, lokalnej rangi
- Brak dróg o oznaczeniu krajowym na terenie gminy
- Słabe gleby, rozdrobnione gospodarstwa rolne
- Brak jezior, zbiorników wodnych (rekreacyjnych)
- Niskie zalesienie, lasy stanowiące 15,8 powierzchni, głównie prywatne, rozdrobnione
- Brak pomników przyrody, użytków ekologicznych

3.2 Sfera społeczna

3.2.1 Demografia

Ludność Gminy Serokomla na koniec 2007 r. – 4457, a na koniec 2014 r. wynosiła 4204. Wskaźnik gęstości zaludnienia (w oparciu o dane UG Serokomla z dnia 31.12.2014 r.) dla gminy Serokomla wynosił 54 osoby na 1km² był znacznie niższy od średniej wojewódzkiej (86 osób/km²). Wskaźnik feminizacji tej gminy wynosi 102, natomiast na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 61,2 osób w wieku nieprodukcyjnym. Według danych UG Serokomla z dnia 31.12.2014 r. w gminie Serokomla żyło 2093 mężczyzn i 2138 kobiet.

Ludność gminy Serokomla w 2014 roku

Wykres 1. Ludność Gminy Serokomla, źródło: dane UG Serokomla.

**Liczba mieszkańców i struktura płci w Gminie Serokomla
w okresie 2007 -2014**

Tabela 3 Demografia gminy Serokomla, źródło: dane UG w Serokomli

Data	Liczba mieszkańców	Mężczyźni	Kobiety
2007	4457	2187	2270
2008	4455	2183	2272
2009	4428	2154	2257
2010	4367	2145	2253
2011	4367	2145	2222
2012	4314	2121	2193
2013	4239	2086	2153
2014	4204	2066	2138

Z powyższej tabeli wynika, że liczba ludności na przestrzeni 8 lat zmalała o 253 osoby. Tendencja spadku ludności, jaką obserwowaliśmy na przestrzeni kilku ostatnich lat utrwała się. Tendencja spadkowa jest zjawiskiem problemowym, występującym na całym obszarze Polski. Powodem tak niskiej demografii w gminie Serokomla jest migracja ludności do większych miast lub poza granice Polski.

Najliczniej zamieszkanymi miejscowościami w gminie są miejscowości; Serokomla (1041 mieszkańców) i Charlejew (528 mieszkańców) . Pozostałe miejscowości wraz z liczbą osób zamieszkujących ich terytorium została przedstawiona w poniższej tabeli 4.

*Tabela 4 Ludność poszczególnych miejscowości
w Gminie Serokomla. źródło: UG Serokomla*

Lp.	Sołectwa	Ilość
1	Bielany Duże	127
2	Bronisławów Duży i Mały	183
3	Charlejew	528
4	Czarna	223
5	Ernestynów	153
6	Hordzież	358

7	Józefów Duży	108
8	Krzówka	170
9	Leonardów	148
10	Nowa Ruda	115
11	Pieńki	215
12	Poznań	137
13	Ruda	262
14	Serokomla	1041
15	Wola Bukowska	169
16	Wólka	267

W gminie Serokomla saldo migracji czyli różnica między napływem (imigracja), a odpływem (emigracja) ludności z danego obszaru w latach 2008-2013 było ujemne (tabela 5) i z roku na rok coraz większe. Migracja związana jest głównie z coraz większą liczbą młodzieży, która podejmuje naukę w szkołach wyższych. Większość z nich pozostaje w większych ośrodkach (głównie Warszawa, Lublin), ze względu na rynek pracy. Kolejną grupę stanowią osoby bezpośrednio migrujące w poszukiwaniu pracy. Ostatnie lata to również migracja zarobkowa do krajów UE.

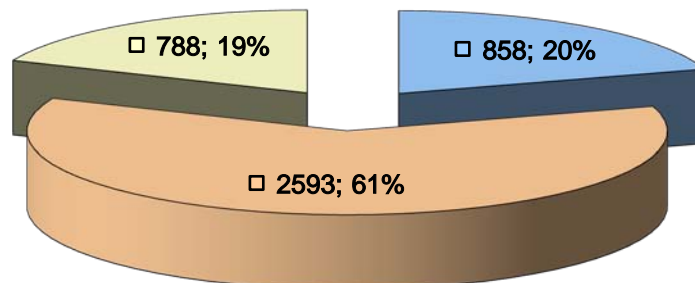
Tabela 5 Saldo migracja w gminie Serokomla.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zameldowania	136	90	124	97	102	106
Wymeldowania	142	117	147	164	171	206
Saldo migracji	-6	-27	-23	-67	-69	-100

W roku 2013 teren gminy Serokomla zamieszkiwało 858 osób w wieku przedprodukcyjnym, 2593 osoby w wieku produkcyjnym oraz 788 osób w wieku poprodukcyjnym.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Serokomla w 2013 roku

■ osoby w wieku przedprodukcyjnym ■ osoby w wieku produkcyjnym
■ osoby w wieku poprodukcyjnym

Wykres 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Serokomla, źródło: dane UG Serokomla.

Tabela 6. Ludność gminy Serokomla w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w 2013 (źródło: GUS, dane UG Serokomla)

	ogółem	przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
		ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety	ogółem	w tym kobiety
Powiat łukowski	54953	19199	9367	71427	32815	18699	12771
Gmina Serokomla	4239	858	419	2593	1175	788	550

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Serokomla w 2007 roku była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Należy jednak zaznaczyć, iż obecnie w skali całego kraju odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, wzrasta natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową i zasili one grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Gmina Serokomla jest gminą wyludniającą się zarówno biorąc pod uwagę saldo migracji, jak też ujemny przyrost naturalny. Zamieszkuje ją więcej kobiet niż mężczyzn. Obecnie w gminie są zasoby ludzkie, które stanowią o jej potencjale produkcyjnym, lecz sytuacja ta będzie się z roku na rok pogarszać, jeśli demograficznych trendów negatywnych nie uda się odwrócić.

3.2.2 Rynek pracy

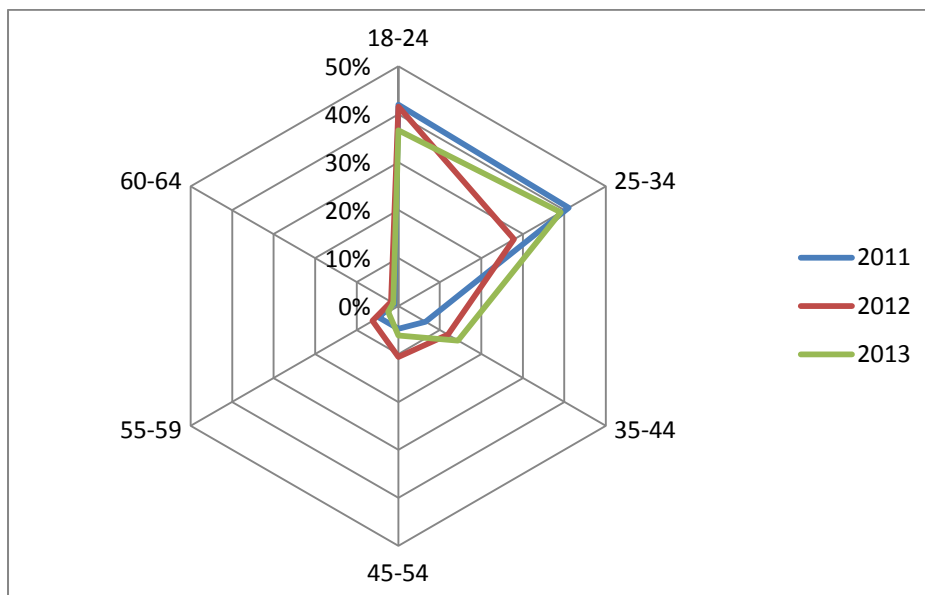
Dominującym rodzajem prowadzonej w gminie Serokomla działalności gospodarczej są usługi murarskie i remontowo – budowlane. Następną pozycję zajmują firmy, których przedmiotem działalności jest handel obwoźny oraz sklepy spożywcze, przemysłowe i inne.

Dość dużą liczbę stanowią firmy świadczące działalność usługową, w tym związaną z rolnictwem, elektryką, hydrauliką. Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej. W ciągu ostatnich 3 lat w gminie Serokomla można odnotować wzrost liczby bezrobotnych. Bezrobocie dotyka głównie osoby wchodzące na rynek pracy. W roku 2013 w kategorii wiekowej 18-24 było zarejestrowanych 37% bezrobotnych, w tym 47 kobiet i 42 mężczyzn; w kategorii wiekowej 25-34 było zarejestrowanych 37% bezrobotnych, w tym 55 kobiet i 40 mężczyzn. Dokładne dane ze względu na kategorię wiekową oraz płeć przedstawia tabela 7.

*Tabela 7. Bezrobotni w latach ze względu na płeć oraz kategorię wiekową.
(dane w liczbach)*

Kategorie	Kobiety			Mężczyźni			Ogółem		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
18-24	48	48	47	41	46	42	89	94	89
25-34	57	61	55	30	2	40	87	63	95
35-44	9	19	19	5	8	16	14	27	35
45-54	2	4	4	8	20	11	10	24	15
55-59	5	6	4	5	8	2	10	14	6
60-64	2	0	0	0	4	3	2	4	3
Razem	123	138	129	89	88	114	212	226	243

Wykres 3. Bezrobotni w kategoriach wiekowych. (dane w %)

Odnosząc się do liczby bezrobotnych ze względu na wykształcenie można powiedzieć, że najczęściej wśród bezrobotnych można spotkać osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (23%), zasadniczym zawodowym (26%) oraz gimnazjalnym i niższym (20%). Dokładne dane prezentuje wykres 4 i tabela 8.

Wykres 4. Bezrobotni ze względu na wykształcenie. (dane w %)

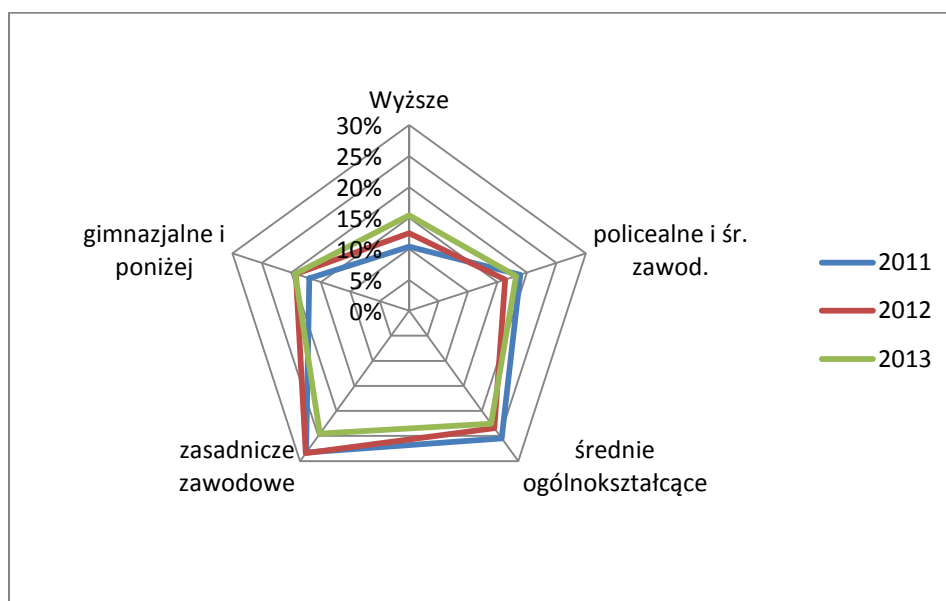

Tabela 8. Bezrobotni w latach ze względu na płeć oraz wykształcenie.
(dane w liczbach)

Kategorie	Kobiety			Mężczyźni		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Wyższe	13%	17%	14%	7%	7%	17%
policealne i śr. zawod.	20%	17%	20%	18%	15%	16%
średnie ogólnokształcące	30%	24%	27%	20%	23%	18%
zasadnicze zawodowe	24%	29%	25%	33%	28%	24%
gimnazjalne i poniżej	13%	13%	14%	22%	27%	25%
Razem	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Wzrost liczby bezrobotnych powoduje przyrost liczby zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielenie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Problem bezrobocia w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególnie nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcanie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

Ponadto z informacji zebranych z Urzędu Gminy wynika, że skuteczność stosowanych form aktywizacji na rynku pracy jest niska z uwagi na faktyczny brak nowych miejsc pracy, jednak prowadzone są różnego rodzaju działania zmierzające do zmniejszenia liczby bezrobotnych, głównie poprzez projekty PO KL oraz programy PUP w Łukowie (Raport z badania – Gmina wiejska Serokomla).

Tabela 9 Bezrobocie w 2012 r., źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

	Jednostka miary	2012
BEZROBOCIE		
Bezrobotni zarejestrowani wg płci		
ogółem	osoba	242
mężczyźni	osoba	101
kobiety	osoba	141
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci		
ogółem	%	9,7
mężczyźni	%	7,5
kobiety	%	12,3
PRACUJĄCY WEDŁUG INNEGO PODZIAŁU NIŻ PKD		
Pracujący wg płci		
ogółem	osoba	229

mężczyźni	osoba	68
kobiety	osoba	161

3.2.3 Poziom aktywności społecznej

W gminie Serokomla działa 5 organizacji pozarządowych: Stowarzyszenie Mieszkańców Gminy Serokomla, Gminny Ludowy Klub Sportowy „Polesie”, Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Polesie”, Ochotnicza Straż Pożarna w Serokomli i Ochotnicza Straż Pożarna w Charlejewie. Ochotnicza Straż Pożarna w Serokomli posiada status organizacji pożytku publicznego.

1. Stowarzyszenie Mieszkańców Gminy Serokomla istnieje od grudnia 2008 r. Zrzesza ok. 30 członków. Główne cele statutowe to: działalność na rzecz integracji społeczeństwa, działalność w dziedzinie kultury, sportu i edukacji. Aktywnie angażuje się w organizowanie lokalnych imprez takich jak dożynki gminno-parafialne, Dzień Dziecka, Dzień Seniora.
2. Gminny Ludowy Klub Sportowy „Polesie” istnieje od 1973r., na początku swojej działalności istniał pod nazwą LZS. Zrzesza ok. 50 członków czynnie grających w piłkę nożną w rozgrywkach ligowych. Corocznie przystępuje do Konkursu na usługi publiczne, ogłaszanego przez Wójta Gminy Serokomla i realizuje te usługi na zasadzie powierzenia zadania.
3. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Polesie” przy Szkole Podstawowej w Serokomli istnieje od 1999r. Corocznie składa ofertę w konkursie ogłaszanym przez Wójta Gminy na usługi publiczne w temacie upowszechniania kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej.
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Serokomli powstała w 1925r. Obecnie liczy 41 członków, honorowych – 2. W 1997 r. OSP w Serokomli została włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Jest organizacją pożytku publicznego.
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Charlejewie została założona przez dziedzica, ziemianina Stanisława Łąkawskiego w 1920r. Zrzesza 21 członków.

Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobra współpraca, przejawiająca się organizacją imprez służących integracji społecznej.

W gminie Serokomla nie ma Gminnego Ośrodka Kultury. Życie kulturalne skupione jest w głównej mierze wokół Gminnej Biblioteki Publicznej w Serokomli i jej filii w Charlejewie oraz 2 szkół położonych w gminie: Zespół Szkół w Serokomli i Szkoły

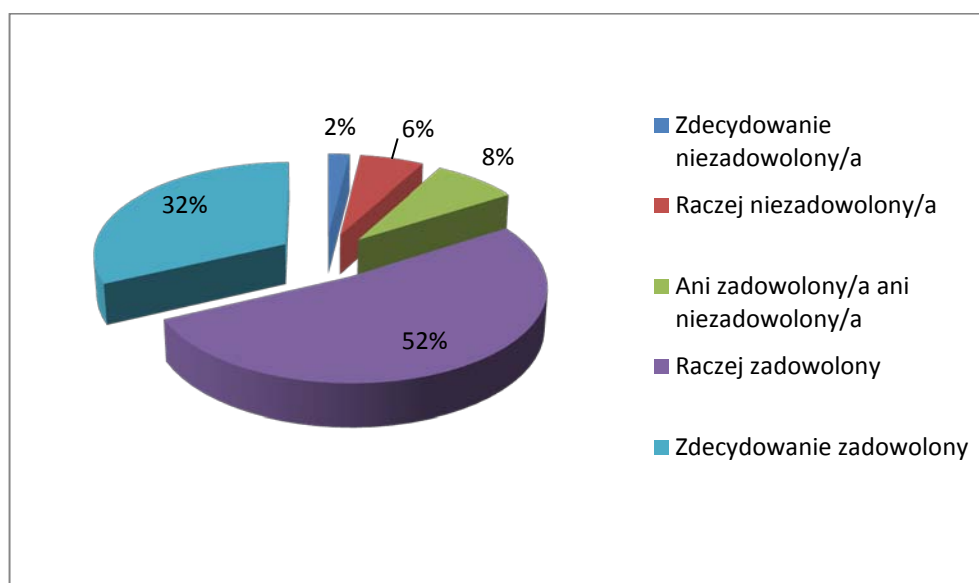
Podstawowej w Krzówce. Księgozbiór obu bibliotek liczy łącznie 15440 woluminów. Na jedną placówkę biblioteczną przypada 2093 mieszkańców, to w przeliczeniu na 1000 osób można odnotować 158 czytelników bibliotek, gdzie jeden czytelnik wypożyczył około 25,1 książek w ciągu roku. Szczegółowe dane przedstawia tabela 10.

Tabela 10 Biblioteki – wskaźniki, źródło www.stat.gov.pl

Kategoria	Jednostka miary	Wartość
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2093
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	3689,4
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	158
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	25,1

Poziom zadowolenia mieszkańców z dostępu do gminnej biblioteki przedstawia wykres 5.

Wykres 5. Dostęp do gminnej bibliotek

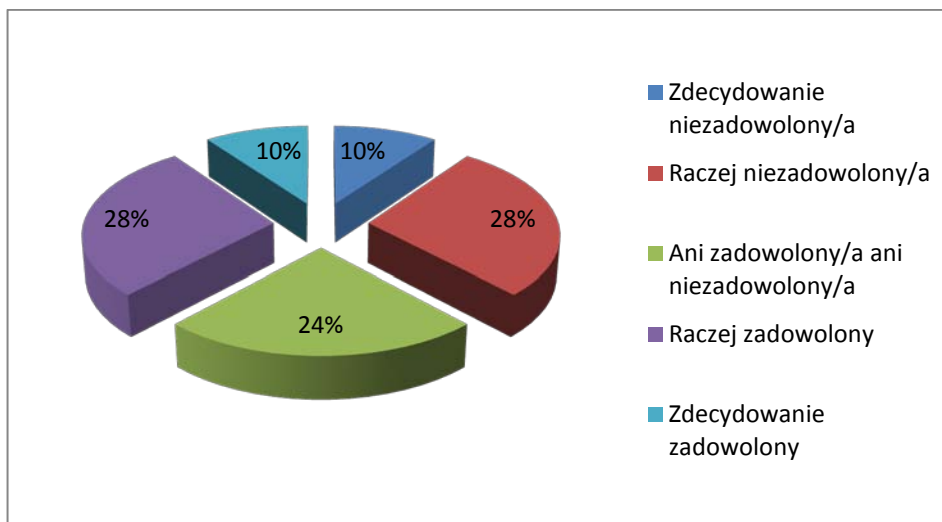
Ankietowani w 84% deklaruowali zadowolenie z dostępu do biblioteki w 52% i zdecydowane zadowolenie w 32%. Tylko 8% badanych opowiedziało się za tym, że są niezadowoleni z dostępu do biblioteki.

Jak wynika z Raportu z badania – Gmina wiejska Serokomla dostęp do biblioteki jest zapewniony. Potrzeby wskazują na utworzenie filii w Krzówce, gdyż w tej miejscowości jest szkoła. Do niektórych miejscowości dowozi się książki, w celu zwiększenia ich asortymentu, np. z Charlejowa do Krzówki.

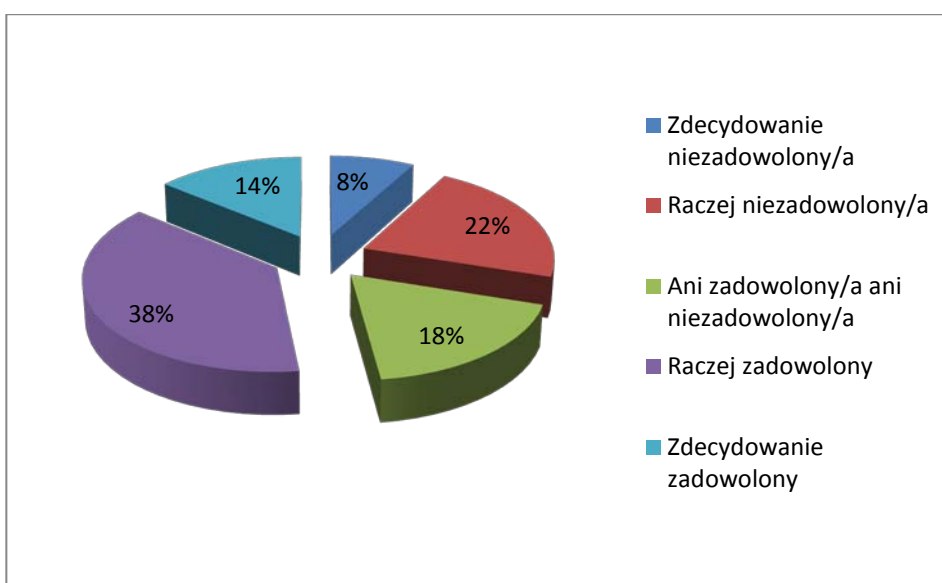

Udział mieszkańców w uroczystościach gminnych i religijno – patriotycznych przedstawiają dwa poniższe wykresy nr 6 i 7.

Wykres 6. Udział mieszkańców w wydarzeniach gminnych.

Wykres 7. Udział mieszkańców w wydarzeniach religijno-patriotycznych.

Jak wynika z Raportu z badania – Gmina wiejska Serokomla, większym zadowoleniem wśród mieszkańców gminy Serokomla cieszą się wydarzenia religijno-patriotyczne (38%), niż gminne (28%). W obu przypadkach występuje podobna grupa mieszkańców, która wykazuje brak zainteresowania uroczystościami. W sumie 38% ankietowanych jest niezadowolonych z udziału w uroczystościach gminnych, a 30% w uroczystościach religijno-patriotycznych. Z wywiadów pogłębionych dowiadujemy się że

udział mieszkańców w wydarzeniach gminnych ogranicza się tylko do uroczystości związanych ze świętami narodowymi 11 Listopada i 3 Maja. Gmina wspólnie z mieszkańcami organizuje obchody rocznicy ostatniej bitwy „Kampanii wrześniowej”. Mieszkańcy lepiej oceniają święta religijno-patriotyczne, co podyktowane jest religijnością i przywiązaniem do tradycji.

Na terenie gminy Serokomla funkcjonuje jedna parafia rzymsko – katolicka pw. św. Stanisława. Obecny kościół powstał w latach 1930-40, został konsekrowany w roku 1947 przez bpa Ignacego Świrskiego.

W gminie Serokomla znajdują się obiekty dziedzictwa kulturowego, wymienione w poniższej tabeli:

Tabela 11 Obiekty dziedzictwa kulturowego

Miejscowość	Obiekt
Serokomla	Pomnik ostatnich właścicieli Serokomli, pochodzący z lat 70 XIX wieku, znajdujący się w starej części cmentarza
Charlejów	Kapliczka murowana, kubaturowa ok.1950 r.
Krzówka	Kapliczka z figurą NMP, 1915 r.
Poznań	Kapliczka z figurą Chrystusa, I połowa XX w.
Wola Bukowska	Kapliczka murowana z 1947 r.

Kościół

Pierwotny kościół w Serokomli pochodził z 1326 roku, podobnie jak i kolejny wybudowany w 1766 r. posiadał konstrukcję drewnianą. Kościół pochodzący z 1766 r. był wybudowany przez Ignacego Scypiona, dziedzica dóbr Serokomli i Hordzieży. Ponieważ w 1944 r (?) kościół spłonął dwa lata później pobudowano kaplicę. Obecny Kościół parafialny murowany, został wybudowany w latach 1930-1940, konsekrowany w 1947 r. przez bpa Ignacego Świrskiego. Zgromadzono w nim część wyposażenia z dawnej świątyni np.: Sąd Salomona i Kamieniowanie z wyroku Mojżesza, rzeźbę przedstawiającą chrzest Chrystusa, krucyfiks i żyrandol. Księgi metrykalne prowadzone są od 1602 r.

Rys. 4 Kościół pod wezwaniem Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika w Serokomli

Na walory turystyczne gminy Serokomla składają się również warunki przyrodnicze i klimatyczne.

Oprócz obiektów zabytkowych o charakterze religijnym, zabytków ludowego budownictwa wiejskiego, urozmaicony krajobraz czyni gminę atrakcyjną dla turystów.

Zbyt powolny rozwój turystyki związany jest z brakiem strategii promocji oraz słabą bazą noclegową i gastronomiczną oraz dużą konkurencją ze strony ościennych gmin. Na terenie gminy mało jest obiektów oferujących usługi hotelowe, słabo rozwinięta jest też baza gastronomiczna.

Najważniejsze problemy w obszarze społecznym zdiagnozowane w ramach warsztatów strategicznych przez Grupę Roboczą ds. Strategii Rozwoju gminy Serokomla to:

- Migracja ludzi młodych, starzenie społeczeństwa, niż demograficzny
- Zamykanie szkół, będących także centrami kultury
- Brak propozycji spędzania wolnego czasu dla młodzieży
- Niska aktywność społeczna ludności, mieszkańców
- Mała ilość stowarzyszeń
- Brak liderów lokalnych, brak wolontariatu
- Uzależnienia, przemoc, bezradność, bieda
- Słaba aktywność sportowa społeczeństwa (treningi, siłownia)
- Brak specjalistycznego (psychologicznego) wsparcia dla rodzin z problemami

- Potrzeba aktywizacji osób starszych

3.3 Sfera gospodarcza

3.3.1 Przedsiębiorczość

Z danych ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Urząd Gminy Serokomla wynika, że w 2013/2014 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 125 podmiotów gospodarczych.

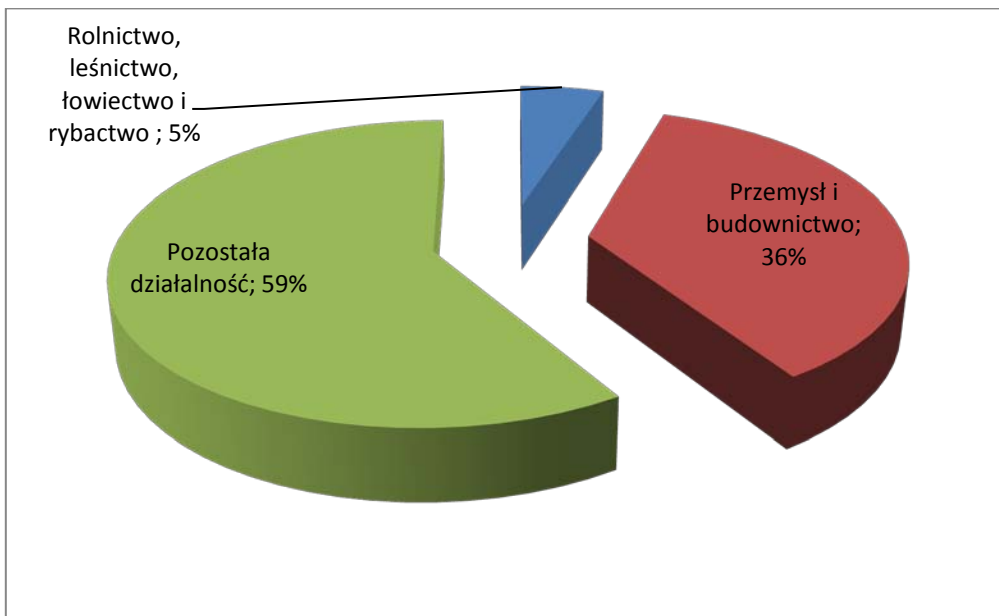
Tabela 12. Liczba podmiotów gospodarczych w roku 2013/2014 (źródło: UG Serokomla)

branża handlowa	36
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	9
przemysł	4
budownictwo	56
hotele i restauracje	2
transport, gospodarka magazynowa i łączność	13
pośrednictwo finansowe	2
obsługa nieruchomości i firm	3

Do największych prywatnych firm działających na terenie gminy Serokomla należy Chłodnia „Real” zlokalizowana w Bronisławowie Dużym zatrudniająca ok. 120 osób. Zakład zajmuje się produkcją mrożonek.

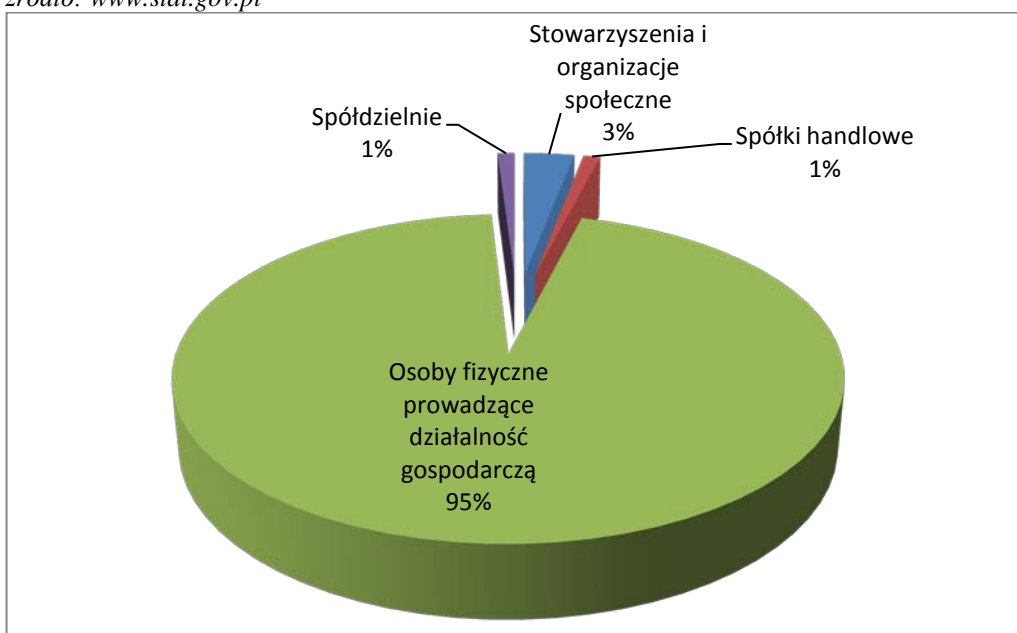
Z danych statystycznych za 2012 wynika natomiast, że na terenie gminy Serokomla było zarejestrowanych 169 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, spośród których 10 należało do sektora publicznego, a 159 do sektora prywatnego. W ramach wszystkich przedsiębiorstw 59% wykonuje pozostałą działalność gospodarczą, 36% działa w ramach przemysłu i budownictwa, a 5% to rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Najwięcej jest mikroprzedsiębiorstw - 98%, pozostałe to firmy zatrudniające od 10 do 49 pracowników (1%) oraz od 50 do 249 pracowników (1%). Dane prezentuje wykres 8.

*Wykres 8. Przedsiębiorstwa z terenu gminy Serokomla. Podział według sektora (2012 r.),
źródło: www.stat.gov.pl*

W ramach sektora publicznego spośród 10 podmiotów 8 należy do państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego. Z kolei sektor prywatny to przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (91,8%; 146 jedn.), reszta to spółki handlowe (0,6%; 1 jedn.), spółdzielnie (1,3%; 2 jedn.) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (3,1%; 5 jedn.) Wykres 9 przedstawia firmy z sektora prywatnego.

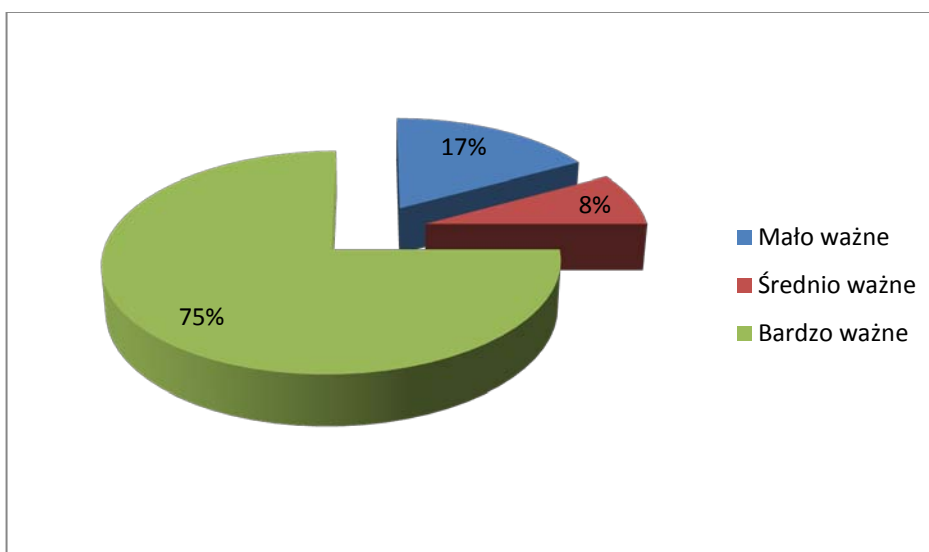
Wykres 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON (sektor prywatny), źródło: www.stat.gov.pl

Odnosząc się do wskaźników podmiotów gospodarki narodowej należy stwierdzić, że na 10 tys. ludności z terenu gminy Serokomla przypada 404 firmy.

Na podstawie Raportu z badania – Gmina wiejska Serokomla, w którym zapytano respondentów o potrzebę utworzenia punktu informacyjnego w gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy wynika, że utworzenie punktu informacyjnego w gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy jest bardzo ważne, gdyż opowiedziało się za nim aż 75% ankietowanych. Dla 17% taki punkt wydał się mało ważny, a dla 8 średnio ważny (wykres 10).

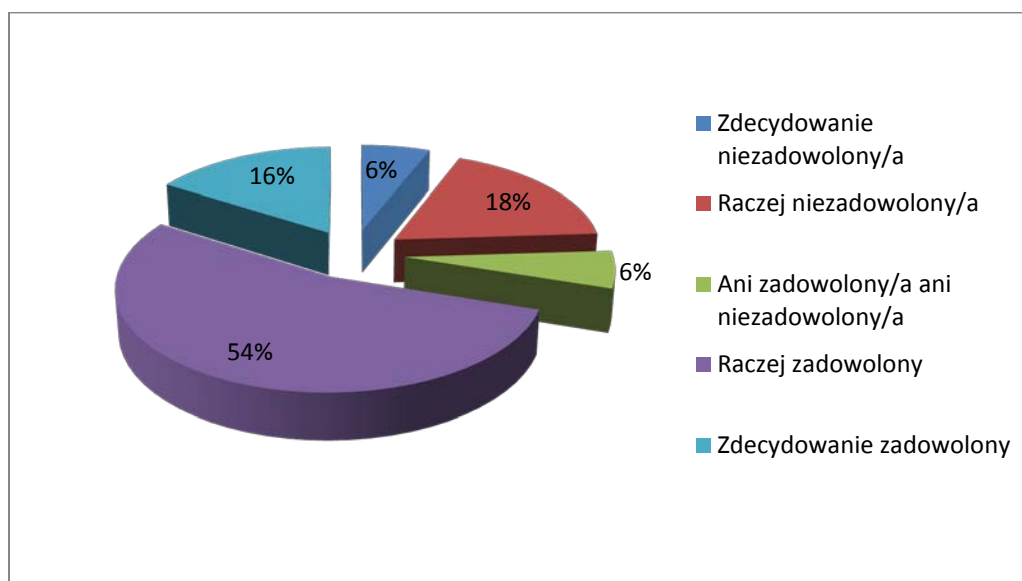
Wykres 10. Utworzenie punktu informacyjnego w gminie oferującego usługi doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy.

W tym samym dokumencie zbadany został poziom zadowolenia mieszkańców gminy Serokomla z dostępu do podstawowych usług handlu. Jak wynika z zebranych danych, ankietowani w 54% zadeklarowali zadowolenie z dostępności do podstawowych usług i handlu na terenie gminy Serokomla. 16% biorących udział w badaniu deklaruje zdecydowane zadowolenie, co daje łącznie 70% osób zadowolonych z dostępu do podstawowych usług i handlu w gminie. Tylko 6% ankietowanych wyraża zdecydowane niezadowolenie z dostępu do podstawowych usług i handlu, natomiast 18% ankietowanych zadeklarowało umiarkowane zadowolenie.

Wykres 11. Dostęp do podstawowych usług i handlu

3.3.2 Rolnictwo

Gmina Serokomla ma charakter rolniczy. Na jej obszarze w roku 2014 prowadzonych było około 2716 gospodarstw rolnych, będących jednocześnie gospodarstwami indywidualnymi. Większość gospodarstw stanowiły gospodarstwa małe, poniżej 5 ha powierzchni (2343 gospodarstw), zaś najmniejszą liczbę stanowiły gospodarstwa powyżej 15ha i jest ich tylko 34 gospodarstw. Indywidualne gospodarstwa rolne na terenie gminy są bardzo rozdrobnione co wpływa na ich niską efektywność.

Tabela 13. Liczba i wielkość gospodarstw rolnych (źródło: UG Serokomla)

Powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego	Liczba gospodarstw
Do 1 ha	1031
1 - 5 ha	1312
5 - 10 ha	282
10 - 15 ha	57
15 i więcej ha	34
Ogółem	2716

Tabela 14. Użytkowanie gruntów na terenie Gminy Serokomla (źródło: UG Serokomla)

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia w ha	% powierzchni
Grunty orne	5 329,62	71,62
Sady	77,65	1,04
Łąki	494,03	6,64
Pastwiska	320,37	4,30
Lasy i grunty leśne	1 175,16	15,80
Pozostałe grunty	44,48	0,60
Razem	7 441,31	100

Najwięcej uprawia się zbóż i mieszanek zbożowych. Związane jest to z warunkami glebowymi terenu gminy Serokomla oraz zapotrzebowaniem rynku (pasza, przemysł gorzelniczy). Pozostałe uprawy w strukturze zasiewów mają niewielki udział. Uprawa ziemniaka stanowi 348 ha. Najwięcej truskawek uprawia się na terenie Krzówki i Charlejowa, gdzie występują sprzyjające warunki uprawy dla tej rośliny i gdzie najmniejszy odsetek ludności znajduje zatrudnienie poza rolnictwem. Cały areał uprawy truskawek to 60 ha. Sady stanowią blisko 78 ha. Strukturę upraw obrazuje poniższa tabela.

Tabela 15 Powierzchnię poszczególnych upraw w Gminie Serokomla, (źródło: UG Serokomla)

Gospodarstwa z uprawą wg rodzaju zasiewów (ar)	
pszenica	
pszenica ozima	45 ha
pszenica jara	29 ha
żyto	1480 ha
jęczmień ozimy	6 ha
jęczmień jary	32 ha
owies	930 ha
pszenżyto ozime	485 ha
pszenżyto jare	62 ha
mieszanki zbożowe ozime	46 ha
mieszanki zbożowe jare	270 ha
gryka, proso i inne zbożowe	20 ha
kukurydza na ziarno	15 ha
kukurydza na zielonkę	355 ha
strączkowe jadalne	-
ziemniaki	348 ha
buraki cukrowe	-
rzepak ozimy	-
rzepak jary	-
okopowe pastewne	5 ha
warzywa gruntowe	31 ha
truskawki	60 ha

Najważniejsze problemy w obszarze gospodarczym zdiagnozowane w ramach warsztatów strategicznych przez Grupę Roboczą ds. Strategii Rozwoju gminy Serokomla to:

- Brak zakładów produkcyjnych; główni pracodawcy w Gminie Serokomla: Urząd Gminy, Szkoła, Bank Spółdzielczy, Ośrodek Zdrowia, Chłodnia
- Migracja ludności do dużych ośrodków (Warszawa)
- Charakter rolniczy gminy, niskie dochody z rolnictwa
- Słaba informatyzacja gminy
- Słabo rozwinięte usługi dla ludności
- Słabo rozwinięty handel branży spożywczej
- Zbyt duże koszty zatrudnienia, szara strefa zatrudnienia
- Uprawa pracochłonnych roślin (truskawka, maliny), przy niskich cenach skupu
- Bezrobocie ukryte
- Niska aktywność gospodarcza mieszkańców

3.4 Infrastruktura techniczna

3.4.1 Infrastruktura komunikacyjna

Podstawą dla prawidłowego funkcjonowania transportu jest odpowiednia sieć dróg. Obsługę komunikacyjną gminy Serokomla zapewnia system dróg o znaczeniu regionalnym, powiatowym i lokalnym. Z północy na południe przebiega droga wojewódzka Nr 808 Łuków – Serokomla- Kock.

Łączna długość dróg na terenie gminy wynosi:

- drogi wojewódzkie 8,533 km,
- drogi powiatowe 22,926 km,
- drogi gminne 12,75km.

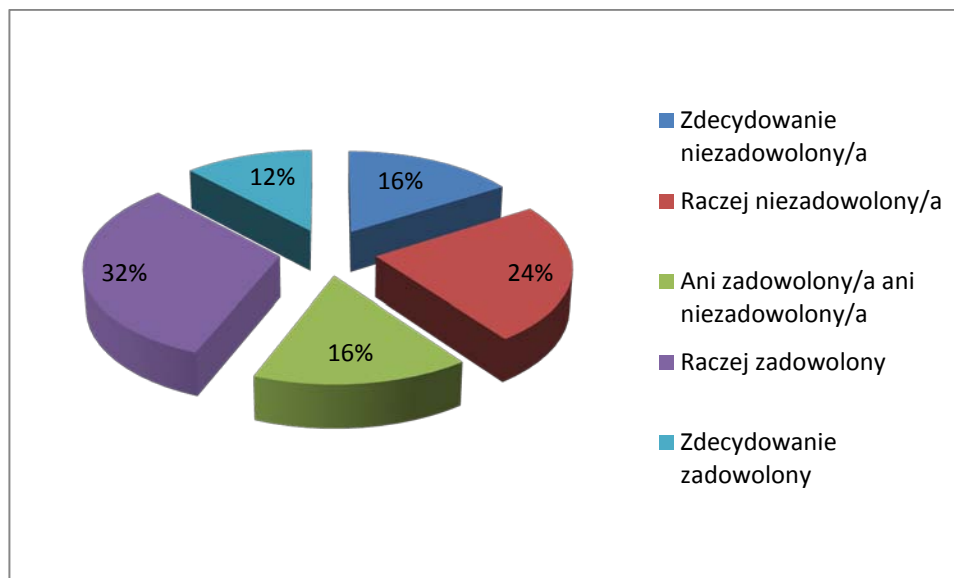
Z łącznej długości dróg gminnych 12,75km , nawierzchnię bitumiczną posiada 12,75 km.

Przez teren gminy nie przebiega linia kolejowa. Istotnym elementem komunikacji zbiorowej w gminie są połączenia autobusowe, które obsługiwane są przez PPKS w Łukowie oraz prywatnych przewoźników.

W ramach Raportu z Badania – Gmina Wiejska Serokomla, został zbadany poziom zadowolenia z połączeń komunikacyjnych z innymi miejscowościami przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Poziom zadowolenia z połączeń komunikacyjnych.

Jak widać na wykresie powyżej mieszkańcy w 32% deklarują zadowolenie z połączeń komunikacyjnych z innymi miejscowościami i 12% ankietowanych opowiada się za zdecydowanym zadowoleniem w tym temacie. Natomiast 16% ankietowanych wyraża zdecydowane niezadowolenie i 24% badanych, umiarkowane. 16% osób biorących udział w badaniu nie wyraziło swojego zdania.

3.4.2 Infrastruktura sieciowa i telekomunikacja.

❖ **Elektroenergetyka:**

Sieć energetyczna na terenie gminy Serokomla jest dobrze rozwinięta i stanowi jednolity system krajowy. Dogodne położenie województwa lubelskiego w stosunku do głównych korytarzy sieci energetycznych wysokich napięć stwarza korzystną sytuację dla odbiorców indywidualnych jak i przemysłowych. W celu zabezpieczenia pewności zasilania, stacje transportowe 110kV/15kV zasilane są co najmniej dwukierunkowo liniami wysokiego napięcia. Obszar Gminy Serokomla obsługiwany jest przez Rejon Energetyczny w Łukowie i Lubartowie. W gminie nie ma stacji energetycznej.

❖ Ciepłownictwo:

Na terenie Gminy Serokomla nie występuje gminna sieć ciepłownicza. Ogrzewanie wiejskich gospodarstw domowych odbywa się w oparciu o indywidualne piece zasilane węglem lub drewnem, olejem opałowym, gazem propan-butan z butli.

Zakłady produkcyjne, obiekty szkolne i użyteczności publicznej korzystają ze źródeł ciepłych zasilanych węglem oraz olejem opałowym. Jedynie nowowytbudowana sala gimnastyczna z pomieszczeniami towarzyszącymi ogrzewana jest gazem z lokalnego zbiornika na gaz.

❖ Telekomunikacja

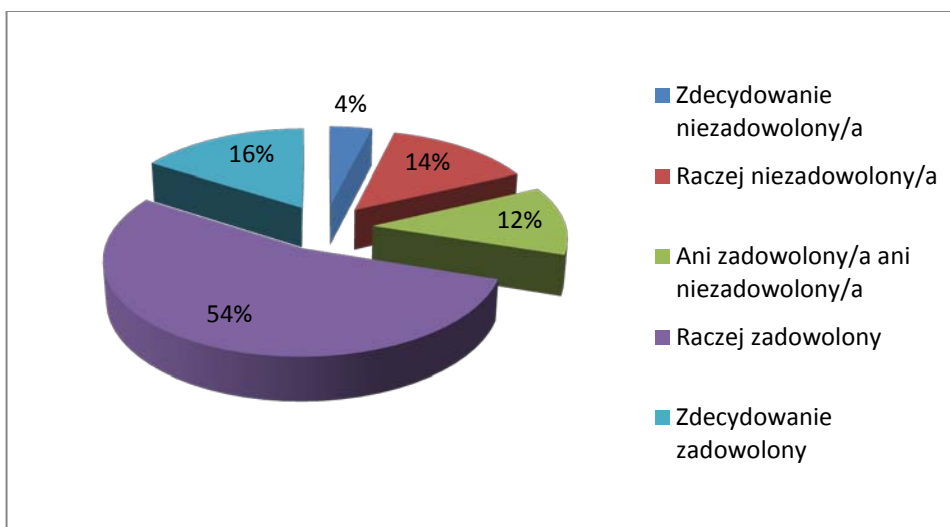
Niemalże wszystkie miejscowości są strefonizowane. W gminie w chwili obecnej realizuje się projekt budowy szerokopasmowego internetu. Gmina nie posiada danych na temat liczby użytkowników telefonów komórkowych.

Na terenie Gminy istniejąca infrastruktura umożliwia dostęp do Internetu m.in. za pomocą technologii:

- ADSL wykorzystującą przewodowe łącza telefoniczne;
- UMTS / HSPA+ wykorzystującą bezprzewodową infrastrukturę dostępu do sieci 3G;
- światłowodowej
- radiowej 2,4GHz i 5 GHz

Poziom zadowolenia z dostępu do Internetu przedstawia wykres 12

Wykres 12. Poziom zadowolenia z dostępu do internetu.

Z przeprowadzonych badań wynika, że mieszkańcy deklarują wysoki stopień zadowolenia z dostępu do internetu 54% i zdecydowanie zadowolonych jest 16%. Natomiast 18% ankietowanych wyraża niezadowolenie z dostępu do internetu.

Dostęp do Internetu mieszkańcy mają zapewniony dostęp także w bibliotece gminnej i w szkole.

❖ Sieć wodno – ściekowa

Gmina zaopatrywana jest w wodę z ujęcia wody jurajskiej w Serokomli. Na terenie ujęcia znajdują się dwie studnie głębinowe czerpiące wodę z głębokości 33,0 m oraz 28,0 m. Ujęcie wody jest w pełni zautomatyzowane i monitorowane. Jakość wody odpowiada normom UE. Ponadto w gminie funkcjonują cztery zakładowe ujęcia wody. Długość sieci wodociągowej na koniec 2013r. wynosiła 82,5 km, długość przyłączy wodociągowych wynosiła 30,7 km. Gmina Serokomla jest w 99 % zwodociągowana. Roczna wielkość produkcji wody wynosi 147 600 m³, dobowo- 410 m³. W gminie nie występuje deficyt wody.

Oczyszczanie ścieków na terenie gminy Serokomla.

Na terenie gminy Serokomla istnieje oczyszczalnia ścieków, której budowę rozpoczęto w 2008 roku. Na koniec 2013r. do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 196 budynków. W chwili obecnej trwa kolejny etap budowy sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami. Kanalizowanie miejscowości, z których ścieki będą doprowadzane do oczyszczalni ścieków w Wólce zakończy się w 2015r. Z pozostałej części gminy nieczystości będą dowożone do wybudowanej oczyszczalni.

❖ Gospodarka odpadami komunalnymi

Gospodarkę odpadami na terenie Gminy Serokomla prowadzi samorząd gminy. Na obszarze nie ma nielegalnych wysypisk odpadów. Pojawiające się sporadycznie punkty nielegalnego składowania odpadów komunalnych są na bieżąco likwidowane przez samorząd lokalny.

Gmina Serokomla należy do Związku Gmin Powiatu Radzyńskiego, którego celem jest wspólne gospodarowanie odpadami komunalnymi. Gmina w przetargach wybiera firmę transportującą odpady do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Adamkach.

Najważniejsze problemy w obszarze infrastruktury technicznej zdiagnozowane w ramach warsztatów strategicznych przez Grupę Roboczą ds. Strategii Rozwoju gminy Serokomla to:

- Brak obwodnicy Serokomli
- Braki w małej infrastrukturze drogowej (brak chodników, oświetlenia, parkingów)
- Gazyfikacja gminy
- Modernizacja sieci energetycznej
- Brak dofinansowań na kolektory słoneczne
- Aktualizacja planu przestrzennego zagospodarowania
- Słaba komunikacja między miejscowościami
- Niewystarczające środki na modernizację dróg i poprawienie ich standardów (poszerzenie drogi wojewódzkiej w Hordzieży)

3.5 Infrastruktura społeczna

3.5.1 Edukacja

Sieć placówek oświatowych w gminie w roku szkolnym 2013/2014 tworzą:

1. Zespół Szkół w Serokomli, w skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa, Gimnazjum i Przedszkole
2. Szkoła Podstawowa w Krzówce

W bieżącym roku szkolnym naukę pobiera łącznie 303 uczniów szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych (218 w Serokomli i 85 w Krzówce) oraz 125 gimnazjalistów. Do Przedszkola uczęszcza 48 dzieci. W Szkole Podstawowej w Krzówce zatrudnionych jest 12 nauczycieli, natomiast w Zespole Szkół w Serokomli 41 nauczycieli. Baza edukacyjna placówek oświatowych prowadzonych przez gminę przedstawia tabela 15

Tabela 15 Baza edukacyjna w Gminie Serokomla (UG. Serokomla)

Szkoła	Powierzchnia dydaktyczna	Ilość sal lekcyjnych	światlice	Ilość stanowisk komputerowych i dostęp do internetu	Sala gimnastyczna	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa w Krzówce	640 m ²	10	1	12	1	85
Zespół Szkół w Serokomli	2330 m ²	26	1	32	2	343 w tym: Szkoła Podst.- 218 Gimn. - 125

Od roku szkolnego 2008/2009 obserwuje się stały spadek liczby uczniów (Tabela 16).

Tabela 16 Liczba uczniów uczących się w szkołach podległych Gminie Serokomla (UG. Serokomla)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Szkoła Podstawowa	322	318	305	297	288	273	291
Gimnazjum	172	163	141	138	136	131	125

Sieć szkół podstawowych jest zadawalająca, umożliwiającą nauczanie w miejscu zamieszkania lub w niewielkiej odległości od zamieszkania.

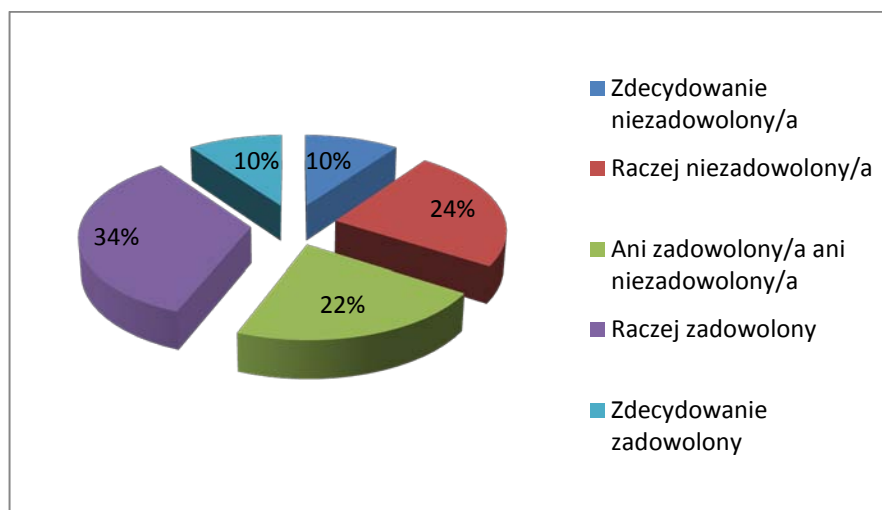
W obu szkołach podstawowych istnieją oddziały przedszkolne, przeznaczone dla sześciolatków.

Do Gimnazjum mieszczącego się w Serokomli i do szkół podstawowych dzieci dowożone są autobusami. O zabezpieczenie środków transportowych i organizację dowozu dzieci i młodzieży dba gmina. Szkoły posiadają zaplecze kuchenne, w Serokomli przygotowywane są ciepłe posiłki dla uczniów. Każda szkoła posiada pracownię komputerową.

Szkoły współpracują z różnymi podmiotami środowiska lokalnego (Posterunkiem Policji w Adamowie, Ochotniczą Strażą Pożarną, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), podejmują próby włączania rodzin uczniów i mieszkańców wsi w działania na rzecz szkoły i środowiska.

W ramach Raportu z badania – Gmina wiejska Serokomla, został zbadany poziom zadowolenia z jakości edukacji szkolnej (wykres 13)

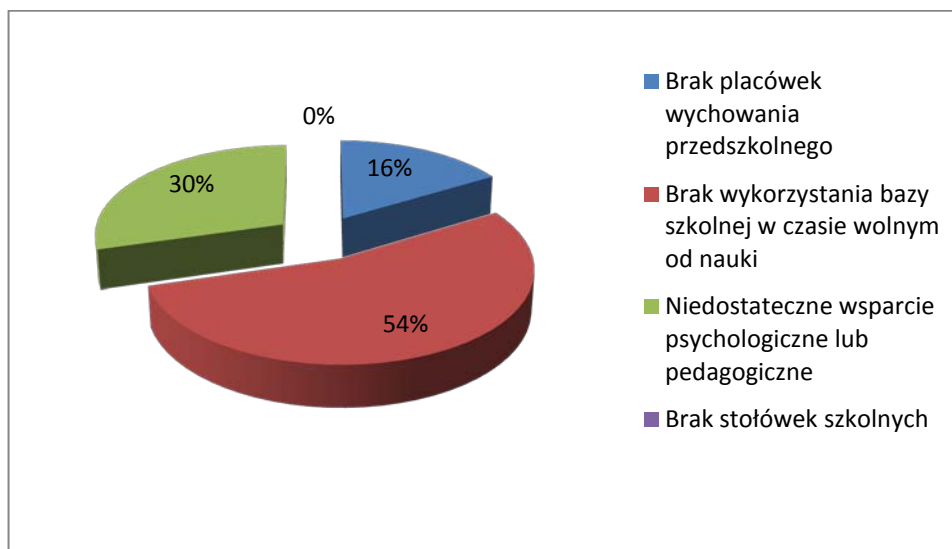
Wykres 13. Poziom zadowolenia z jakości edukacji szkolnej.

Mieszkańcy są raczej zadowoleni z poziomu edukacji szkolnej w sumie w 44%, w 34% deklarują umiarkowane zadowolenie i w 10% wyrażają zdecydowane zadowolenie. Natomiast 34% odsetek ankietowanych wyraża niezadowolenie z jakości edukacji szkolnej. 22% badanych posiada obojętne stanowisko. W obszarze edukacji zostały zdiagnozowane najważniejsze problemy (wykres 14)

Wykres 14. Problemy w obszarze edukacji

Jak wynika z powyższego wykresu, 54% ankietowanych za problem społeczny uważa brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych. 30 % objętych badaniem twierdzi, że problem społeczny to niedostateczne wsparcie psychologiczne i pedagogiczne w obszarze edukacji. Natomiast tylko 16% badanych wskazuje na brak placówek przedszkolnych.

3.5.2 Infrastruktura sportowa i turystyka

Bazę sportową szkół stanowią sale gimnastyczne (2 w Serokomli, 1 w Krzówce) i zespół boisk ziemnych do piłki nożnej i piłki ręcznej. W Serokomli w niedalekiej odległości od szkoły funkcjonuje gminne boisko sportowe, które wymaga wybudowania zaplecza sportowego i szatni.

W Zespole Szkół w Serokomli istnieje stowarzyszenie – Uczniowski Klub Sportowy, „Polesie” - wpisane do ewidencji stowarzyszeń kultury fizycznej i uczniowskich klubów sportowych przy Wydziale Kultury i Sportu Starostwa Powiatowego w Łukowie. Głównym

celem istniejącego stowarzyszenia jest rozwój i propagowanie sportu wśród młodzieży szkolnej.

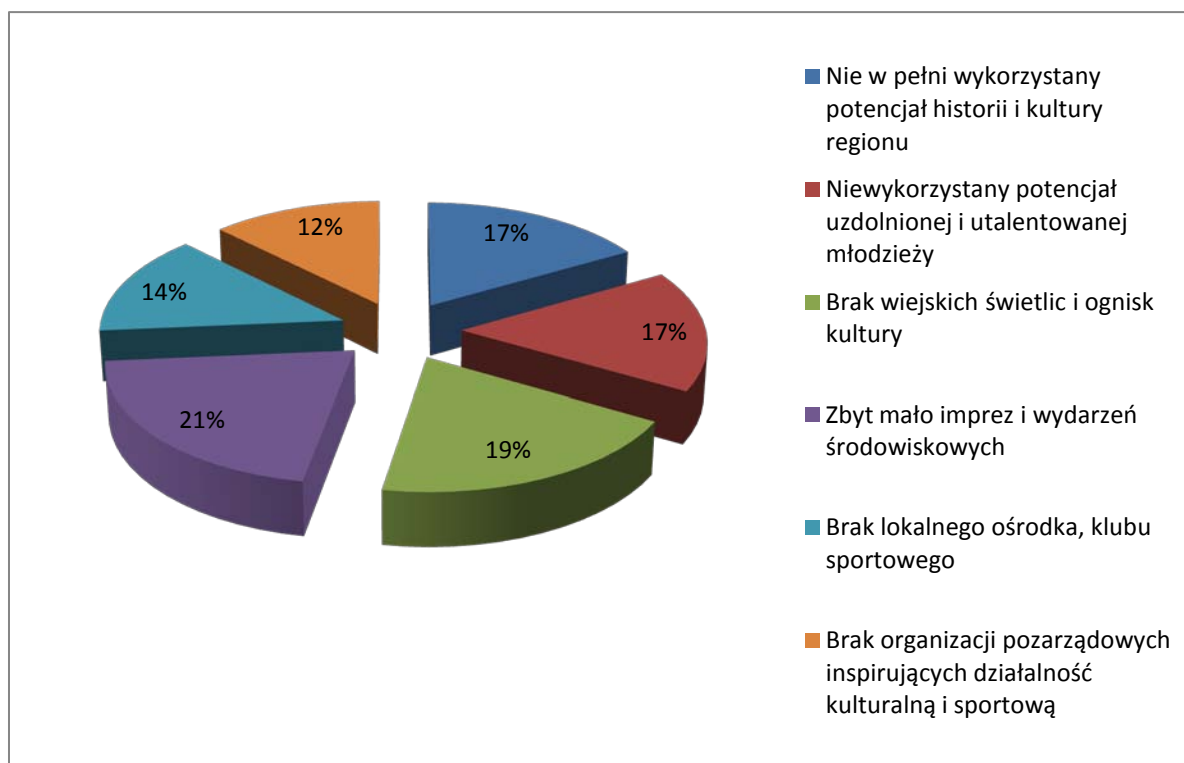
Obok szkolnego klubu sportowego istnieje Gminny Klub Sportowy „Polesie”, który jest jedną z najbardziej prężnych organizacji działających na terenie gminy, stawiającą sobie za cele krzewienie kultury fizycznej wśród młodzieży i dorosłych poprzez organizowanie zawodów sportowych i rekreacyjnych. Historia drużyny sięga początku lat 70 –tych. Dziś klub prowadzi sekcję piłki nożnej z zachowaniem grup wiekowych.

Infrastruktura służąca turystyce jest niezadowalająca z uwagi na małą ilość miejsc noclegowych i słabo rozwiniętą bazę gastronomiczną.

Przez gminę prowadzi szlak turystyczny im. gen. Franciszka Kleeberga (zielony), poświęcony dowódcy Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” gen. Franciszkowi Kleebergowi i jego żołnierzom, którzy w dniach 2-5 października 1939 r. stoczyli pod Kockiem, Serokomlą i Wolą Gułowską ostatnią regularną bitwę z Niemcami, podczas II wojny światowej.

Problemy społeczne w obszarze kultury i sportu przedstawia poniższy wykres 15.

Wykres 15. Problemy społeczne w obszarze kultury i sportu.

Z wykresu wynika, że 17% badanych wskazuje, iż w gminie nie jest wykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży. W 21% ankietowani zaznaczyli, że jest zbyt mało imprez i wydarzeń kulturalnych. Mieszkańcy gminy Serokomla w 12% deklarują, że brak jest pozarządowych organizacji, które by inspirowały działalność kulturalną i sportową. W opinii 17% ankietowanych nie w pełni wykorzystany jest potencjał historii i kultury regionu. Tylko 14% objętych badaniem zaznaczyło że problemem społecznym w obszarze kultury i sportu jest brak lokalnego ośrodka bądź klubu sportowego. Dla 19% ankietowanych brak świetlic wiejskich, to problem społeczny w dziedzinie kultury i sportu (Raport z badania – Gmina wiejska Serokomla).

3.5.3 Ochrona zdrowia.

Podstawowe funkcje ochrony zdrowia w Gminie Serokomla sprawuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łukowie, który swą działalnością w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i stomatologii obejmuje mieszkańców gminy Serokomla. Gabinet nocnej i świątecznej opieki lekarskiej mieści się w Wojcieszkowie. Placówka Pogotowia Ratunkowego mieści się w Łukowie Na terenie Gminy funkcjonują:

- 1 ośrodek zdrowia
- 2 punkty apteczne
- 4 prywatne gabinety lekarskie/w tym - 2 stomatologiczne, 1 urologiczny, 1 medycyny pracy.

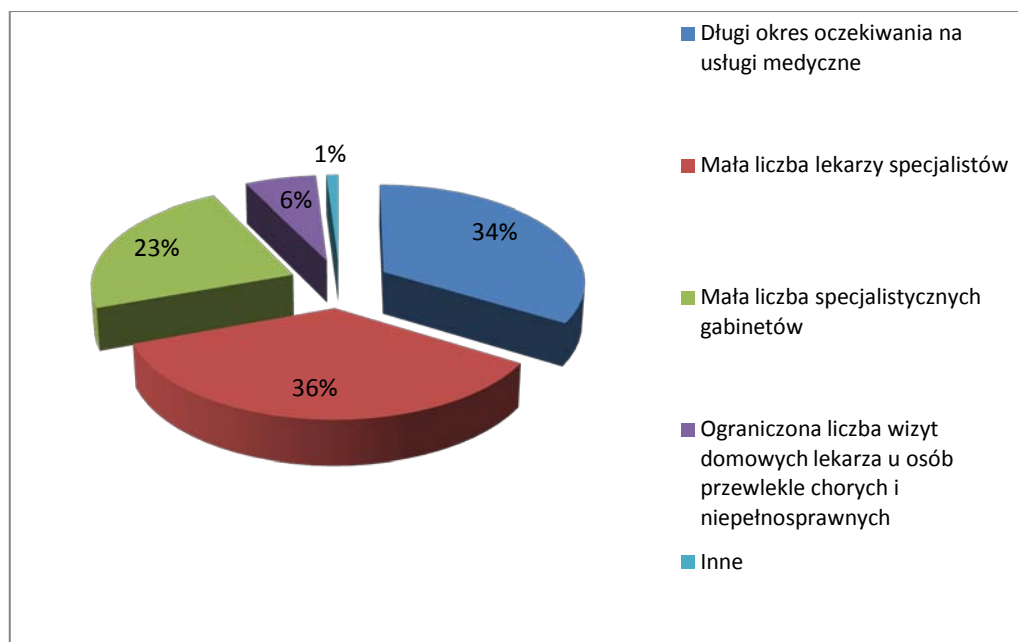
Tabela 17 Opieka zdrowotna 2011, 2012 rok, źródło: GUS www.stat.gov.pl

	Jednostka miary	2011	2012
PRZYCHODNIE - AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA (STAN W DNIU 31 XII)			
Przychodnie			
ogółem	ob.	1	1
publiczne	ob.	1	-
praktyki lekarskie na wsi	ob.	1	1
placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 10 tys. ludności	ob.	2	2
Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu			
przychodnie ogółem	ob.	1	1
Podstawowa opieka zdrowotna - porady			
porady ogółem			
ogółem	jd	10221	9395
przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	jd	10221	9395
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie			
porady lekarskie ogółem			
ogółem	jd	-	9395
APTEKI I PUNKTY APTECZNE			
Punkty apteczne			
punkty apteczne	ob.	2	2

Mieszkańcy Gminy Serokomla uznali za najważniejsze następujące problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej:

Wykres 16. Problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej.

36% ankietowanych mieszkańców gminy Serokomla wskazuje na małą liczbę lekarzy specjalistów, 34% uważa, że problemem społecznym w obszarze opieki zdrowotnej jest zbyt długi okres oczekiwania na wszelkie usługi medyczne. Dla ankietowanych problemem jest również mała liczba specjalistycznych gabinetów, na które zwraca uwagę 23%, a 6% pytanym osób zwraca uwagę na osoby przewlekle chore i niepełnosprawne i ich opiekę zdrowotną.

3.5.4 Opieka społeczna

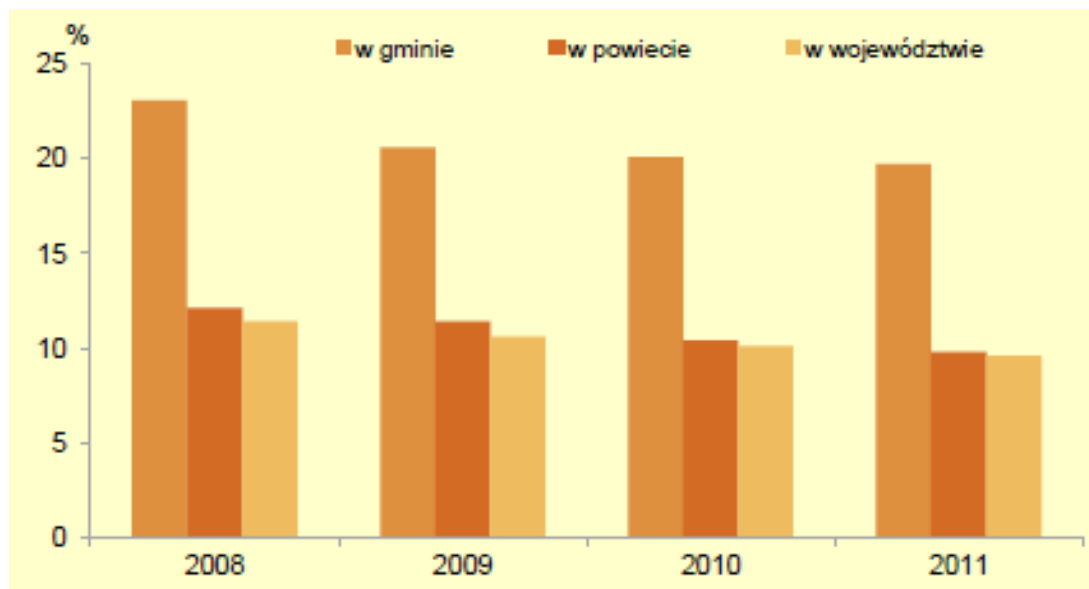
W gminie Serokomla występuje większy niż w skali województwa i powiatu odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Zmniejsza się natomiast w gminie wskaźnik mieszkańców żyjących poniżej minimum socjalnego, uprawniającego do pomocy społecznej. W roku 2010 wskaźnik ten wynosił 16,78%, w 2011 – 15,3%; w 2012 już 14,09%. Według danych GUS-u wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły w roku 2011 - 2 344 065,25 zł, a w 2012 - 2 399 102,74 zł, co oznacza

wzrost o 55037,49 zł. W zakresie dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2011 roku wyniosły one 2 830,90 zł. a w 2012 roku 2 874,98 zł (źródło: GSRPS 2014-2024).

Wykres 17. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.

źródło: www.stat.gov.pl

Realizacją zadań własnych i zleconych w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz innych ustaw w gminie Serokomla zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Struktura organizacyjna i kadrowa ośrodka w latach 2010-2013

W roku 2010 i 2011 w skład struktury organizacyjnej Ośrodka przedstawiał się następująco: kierownik, główny księgowy, 3 specjalistów pracy socjalnej, pracownik realizujący zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych.

W roku 2010, 2011 nie przeprowadzono procedur naboru. Pomocą w sprawach biurowych były stażystki z Urzędu Pracy w Łukowie.

W roku 2012 w skład struktury organizacyjnej Ośrodka wchodził:

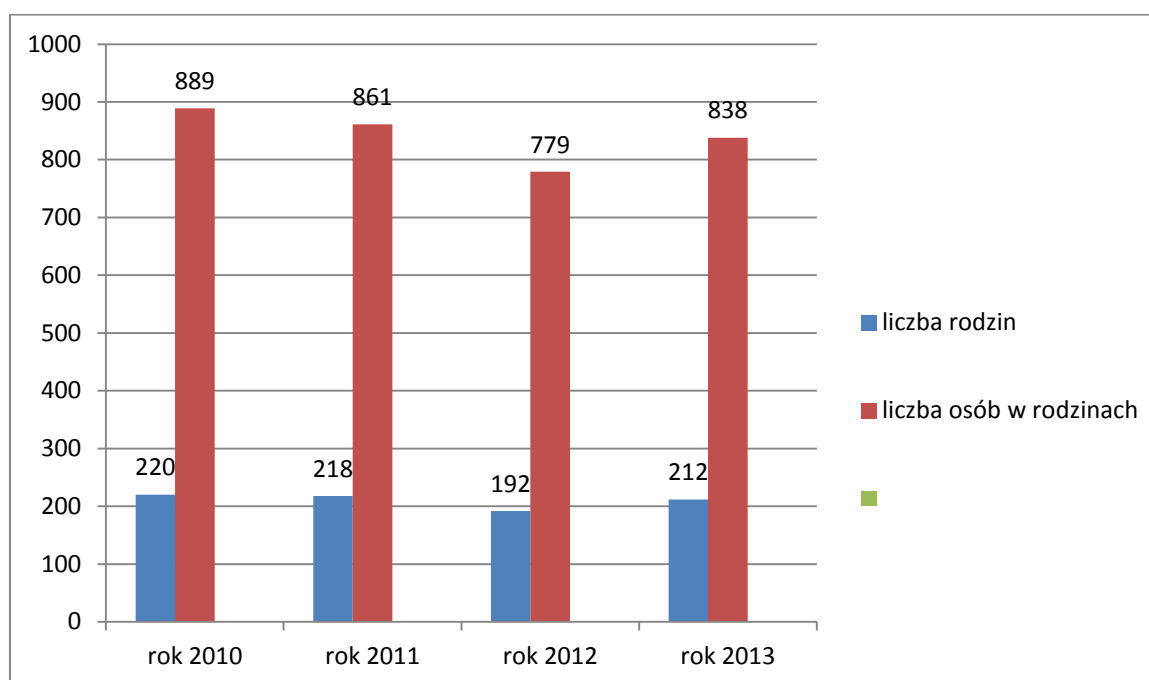
kierownik, główny księgowy, 3 specjalistów pracy socjalnej, pracownik socjalny, pracownik realizujący zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych, 1 osoba zatrudniona na umowę zlecenie na świadczenie usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, 1 osoba zatrudniona na umowę zlecenie świadcząca usługi opiekuńcze w okresie I-IX 2012.

W roku 2013 w skład struktury organizacyjnej Ośrodka wchodził:

kierownik, główny księgowy, 3 specjalistów pracy socjalnej, pracownik socjalny, asystent rodziny zatrudniony na umowę zlecenie, pracownik realizujący zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i dodatków mieszkaniowych plus 1 pracownik zatrudniony na zastępstwo, 2 osoby zatrudnione na umowę zlecenie na świadczenie usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Serokomli liczba osób w rodzinach i rodzin korzystających z jego pomocy wynosiła w latach 2010-2013:

Wykres 18. Liczba osób w rodzinach i rodzin korzystających z GOPS w 2010-2013. Opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Serokomli.

Odnosząc się do świadczeń rodzinnych warto zaznaczyć, że w 2012 roku 312 rodzin otrzymywało zasiłki rodzinne na 654 dzieci, w tym na 590 dzieci do 17 roku życia.

Tabela 18. Świadczenia rodzinne w 2012 r. źródło: www.stat.gov.pl

Kategoria	Jednostka miary	wartość
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	rodzina	312
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	osoba	654
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	osoba	590
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	%	67,0

Ogólnie można powiedzieć, że kwota świadczeń rodzinnych w 2012 roku wyniosła 1.473 tys. zł, kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) wyniosła 1.094 tys. zł, zaś kwota zasiłków pielęgnacyjnych wyniosła 128 tys. zł.

Tabela 19. Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku 2012 – ogółem. Źródło: www.stat.gov.pl

Kategoria	Jednostka miary	wartość
kwota świadczeń rodzinnych	tys. zł	1473
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	tys. zł	1094
kwota zasiłków pielęgnacyjnych	tys. zł	128

Z najnowszych danych uzyskanych bezpośrednio z Ośrodka Pomocy Społecznej w Serokomli dotyczących 2013 roku wynika, iż Ośrodek obejmował różnymi formami pomocy 212 rodzin, w których żyło 836 osób, 407 osobom przyznano świadczenia.

Wsparcie systemem pomocy objęło więc 19,7 % ludności. W 2013 roku pracownicy socjalni przeprowadzili 475 wywiadów środowiskowych, rozeznając środowiska pod względem ich sytuacji rodzinnej, zawodowej, zdrowotnej, mieszkaniowej, wydano 578 decyzji administracyjnych.

Tabela 20. Zadania zlecone w zakresie pomocy społecznej w 2013 r.

L.p.	Formy Pomocy	Rzeczywista liczba osób/ ilość świadczeń
	Razem	10(?)
1	Składki zdrowotne	12/126
2	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	3/521

Realizując zadania własne, finansowane z budżetu Gminy w 2013 roku pomoc otrzymało (decyzje) 404 osoby w formie: zasiłków okresowych, celowych, pokrycia kosztów wyżywienia w szkołach i przyznania zasiłków celowych na zakup żywności w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz częściowego dofinansowania kosztów pobytu mieszkańca Serokomli w domu pomocy społecznej.

Tabela 21. Formy pomocy w zakresie zadań własnych gminy w 2013 r.

L.p.	Formy pomocy	Rzeczywista liczba osób / ilość świadczeń
	Razem	409
1	Zasiłki stałe	15/162
2	Zasiłki okresowe	70/274

3	Zasiłki celowe i pomoc w naturze, w tym: - zasiłek specjalny celowy; - zasiłki celowe w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	74/x 23/26 33/57 0
4	Posiłek w tym dla dzieci	287/ 93.244
5	Usługi opiekuńcze	1/218
6	Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	1/12

Pomoc w formie zasiłków celowych była przyznawana głównie na zakup żywności, odzieży, częściowe pokrycie kosztów zakupu leków, leczenia, opału itp.

Ustawowym obowiązkiem ośrodków pomocy jest wykonywanie pracy socjalnej, która ma na celu:

- podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin;
- podejmowanie działań w zakresie uzyskiwania alimentów;
- udzielanie pomocy przy kompletowaniu dokumentów niezbędnych do otrzymania renty rodzinnej, socjalnej, itp.;
- uczenie racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi;
- udzielanie pomocy w rozwiązywaniu spraw dotyczących przemocy w rodzinie, uzależnień alkoholowych;
- współpracę z różnymi podmiotami działającymi w obszarze pomocy, a w szczególności: pedagogami szkolnymi, kuratorami zawodowymi i społecznymi, zespołem orzekającym niepełnosprawność, centrum pomocy rodzinie, służbą zdrowia, domami pomocy społecznej, zakładami opiekuńczo-leczniczymi, policją, ZUS, zakładem energetycznym, Kościołem Katolickim, organizacjami pozarządowymi, powiatowym urzędem pracy itp.

W 2013 roku pracownicy socjalni tutejszego Gminnego Ośrodka Pomocy pracą socjalną objęli 100 rodzin, liczba osób w rodzinach 362. W celu wzmocnienia skuteczności zawodowych działań prowadzonych w formie pracy socjalnej, wprowadzono nowe narzędzie pracy – kontrakty socjalne. W 2013 r. zawarto 24 kontrakty socjalne z osobami/rodzinami obejmowanymi pomocą społeczną przez GOPS w Serokomli. W efekcie pracy prowadzonej w oparciu o kontrakt socjalny 12 osób podniosło lub nabyło nowe kwalifikacje.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadania związane ze świadczeniami rodzinnymi polegającymi na przyznawaniu i wypłacie:

1. zasiłku rodzinnego oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:

- urodzenia dziecka;
 - opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
 - samotnego wychowania dziecka;
 - wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej;
 - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
 - rozpoczęcia roku szkolnego;
 - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (internat, dojazdy);
 - jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka
2. świadczenia opiekuńczego
- zasiłek pielęgnacyjny
 - świadczenie pielęgnacyjne

Liczba decyzji wydanych w 2013 r. w sprawach dotyczących świadczeń rodzinnych¹: - 581

Średniomiesięczna liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne: - 348

Średniomiesięczna liczba rodzin pobierających zasiłek rodzinny w tym: - 299

- na jedno dziecko: - 97
- na dwoje dzieci - 124
- na troje dzieci - 58
- na czworo i więcej - 20

Jednocześnie w Ośrodku realizowane są świadczenia wskazane w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Realizacja w/w ustawy polega na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego przysługującego osobie uprawnionej do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji – 21
 - liczba osób uprawnionych otrzymujących świadczenie - 28
2. podejmowaniu działań wobec dłużników alimentacyjnych.
 - liczba wydanych decyzji dot. zwrotu świadczeń 0;
 - liczba dłużników na terenie gminy – 16;
 - wezwano do złożenia oświadczenia i przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego – 15 dłużników (7 złożyło oświadczenie i przeprowadzono wywiad, 6 nie stawiło się po dwukrotnym wezwaniu, 2 wezwanych przedłożyło dokumenty o całkowitej spłacie należności).

¹ Jedna decyzja dotyczy kilku osób w rodzinie.

Kombatanci oraz inne osoby uprawnione, jak również wdowy i wdowcy pozostali po tych osobach, którzy znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji losowej, materialnej czy zdrowotnej, mogą ubiegać się o przyznanie doraźnej pieniężnej ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Na podstawie złożonych wniosków wydano 15 postanowienia dotyczących informacji o sytuacji rodzinnej, materialnej, pomocy udzielanej wnioskodawcy przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz opinię co do zasadności przyznania pomocy pieniężnej.

W 2013 roku na świadczenia społeczne w ramach zadań własnych GOPS w Serokomli wykorzystał środki finansowe na łączną kwotę 445 986 zł w tym w ramach zadań zleconych (specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi 14 967 zł.)

Tabela 22 Analiza finansowa GOPS w 2013 roku

L.p.	Rodzaje świadczeń	Wykonanie w zł
1	Świadczenia finansowane w ramach zadań własnych i zleconych w tym:	445.986
2	Składa zdrowotna	5.667
3	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	14.967
4	Zasiłek stały	74.709
5	Zasiłek okresowy w tym: środki własne dotacja	120.014 1.070 118.944
6	Posiłek /Program Pomoc państwa w zakresie dożywiania/ w tym: budżet Gminy budżet Wojewody w tym: - posiłek dla dzieci - zasiłek z Programu - wyposażenie - pomoc bez wywiadu	113.575 34.262 79.313 93.244 15.200 4.533 598
7	Zasiłek celowy i w naturze ogółem	27.997
	Usługi opiekuńcze	2.448
8	Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	26.633

9	Pozostałe wydatki – w tym: Dzień Seniora	6.428
10	Rodziny zastępcze	11.022
11	Zespół Interdyscyplinarny	443
11	Asystent rodziny	19.423
13	Dodatki do świadczeń pielęgnacyjnych (200)	22.660

Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego w 2013 r. – 25.402,33 zł.

W roku 2013 podejmowane były również działania na rzecz środowiska lokalnego. Głównym ich celem była aktywizacja i integracja społeczeństwa naszej gminy. Do tych działań zaliczyć należy: Imprezę integracyjną Bądźmy Razem - współorganizowana z Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Łukowie nad Zalewem Zimna Woda dla 70 dzieci i opiekunów, troje dzieci skorzystało z wypoczynku letniego (PCPR), Spotkanie Wigilijno-Oplątkowe w Charlejewie dla osób z terenu okolic Krzówki i Charlejowa 21 osób; Dzień Seniora zorganizowany w Szkole w Serokomli – 26 osób.

W kręgu zainteresowania i działań pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej znajdują się również osoby w podeszłym wieku. Wynikiem tego zainteresowania była realizacja w II połowie 2013 r. programu konkursowego w formie wspierania realizacji zadania publicznego przez Wojewodę Lubelskiego. Głównym celem projektu była poprawa jakości życia osób starszych z zainspirowaniem do utworzenia w gminie Serokomla – Klubu Seniora. Realizacja projektu składała się z czterech działań skupiających się na organizacji spotkań dla osób starszych połączonych z wykładami na temat zdrowego i aktywnego stylu życia, zajęć w zakresie pokonywania barier w komunikacji międzypokoleniowej, zajęć ruchowych- gimnastyce, wykonanie broszury „ Jesień życia – czas Seniora zawierającą m.in. porady, anegdoty itp. Skupiając się na organizacji czasu wolnego realizowano wspólne biesiadowanie, konkursy integracyjne oraz wyjazd „Cudze chwalicie, swego nie znacie”- polegający na zwiedzaniu zakątków najbliższej okolicy (Sanktuarium Matki Bożej Żołnierzy Września w Woli Gułowskiej, cmentarz parafialny w Turzystwie, Kościół p.w. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Okrzei, kopiec w Okrzei, Muzeum Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej. Spotkanie zakończyło się ogniskiem integracyjnym. Nawiązany został kontakt z działaczkami sąsiedniej gminy z miejscowości Hordzieżka. Organizacja Dnia Seniora połączonego ze spotkaniem oplątkowym dla osób starszych, przy współpracy młodzieży i pracowników Zespołu Szkół w Serokomli (źródło: GSRPS 2014-2024).

Oprócz form działalności wynikających z zakresu zadań własnych i zleconych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Serokomli w latach 2010 - 2013 roku realizował następujące programy:

1. Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

2. „Program Aktywizacji Zawodowej w Gminie Serokomla- uwierz w siebie”

3. Pilotażowy program UCZEŃ NA WSI – pomoc w zdobywaniu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne zamieszkujące gminy wiejskie oraz gminny miejsko-wiejskie

4. Nie tylko opieka ale i przyjaźń

Szczegółowy opis realizacji ww. programów znajduje się Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2024.

Najważniejsze problemy w obszarze infrastruktury społecznej zdiagnozowane w ramach warsztatów strategicznych przez Grupę Roboczą ds. Strategii Rozwoju gminy Serokomla to:

- Brak posterunku policji
- Brak lekarzy specjalistów, oraz możliwości rehabilitacji
- Brak mieszkań socjalnych
- Brak zaplecza sanitarnego, socjalnego przy boisku
- Brak boiska sportowego, zaplecza sanitarnego w Krzówce
- Brak stadionu lekkoatletycznego w Serokomli
- Energochłonne instalacje grzewcze lub ich brak: (Charlejew-Biblioteka, Termomodernizacja Urząd Gminy)
- Brak miejsca do imprez masowych
- Zagospodarowanie „Kępy”, „Piasków”
- Brak Dziennego Domu Pomocy dla ludzi starszych
- Brak Gminnego Ośrodka Kultury
- Brak placu zabaw w Charlejewie
- Mało atrakcyjna oferta kulturalna i niewuwzględniająca potrzeby zróżnicowanych grup społecznych
- Dostosowanie istniejących obiektów do potrzeb kulturalnych mieszkańców

3.6 Zarządzanie

Gmina Serokomla posiada większość wymaganych prawem i praktyką dokumentów strategicznych. Ogólne założenia polityki rozwoju realizowane były w oparciu o „Strategię Rozwoju Gminy Serokomla 2007-2015” opracowaną w 2007 roku. Pozostałe dokumenty strategiczne to:

1. Plany Odnowy poszczególnych miejscowości w Gminie.
2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014- 2024
3. Regulamin utrzymania czystości i porządku,
4. Plan gospodarki odpadami,

Kadra pracownicza zatrudniona w Urzędzie Gminy oraz jednostkach organizacyjnych prezentuje wysoki poziom merytoryczny. Większość pracowników posiada odpowiednie wykształcenie, wsparte dodatkowymi kursami i szkoleniami. Niemniej jednak w związku ze stałym podnoszeniem poziomu cyfryzacji urzędów gminy i obsługi interesantów oraz możliwościami pozyskiwania funduszy europejskich i innych form wsparcia dla gmin, niezbędne będzie podjęcie działań zmierzających do podnoszenia kwalifikacji pracowników. Jakość zarządzania na szczeblu lokalnym postrzegana jest także przez lokalną społeczność poprzez dostępność do instytucji publicznych.

3.6.1 Promocja

Promocja gminy Serokomla nakierowana jest na inicjowanie i prowadzenie współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, przyciąganie kapitału prywatnego, turystów i zachęcanie do osiedlania się na terytorium gminy osób spoza jej terenu, a także tworzenie warunków skłaniających do powstrzymania się przedstawicieli lokalnej społeczności (zwłaszcza młodych) do emigracji poza terytorium gminy. Gmina promuje także działalność różnego rodzaju grup formalnych i nieformalnych działających na jej terenie. Brak jest jednak spójnej strategii promocyjnej Gminy, która pozwoliłaby wykorzystać i promować jej wszystkie walory.

Do najważniejszych źródeł promocji Gminy Serokomla należą:

- strona internetowa: www.gminaserokomla.pl
- foldery informacyjne,
- współpraca z prasą,
- promocja np. poprzez działalność organizacji społecznych.

- organizacja imprez kulturalno – sportowych.

Gmina nie prowadzi aktywnej współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, która może być ważnym instrumentem promowania i przyciągania turystów lub inwestorów z zewnątrz. W przyszłych działaniach należy dążyć do zwiększenia aktywności gminy w zakresie promocji i współpracy prowadzonej w różnych relacjach. Właściwe wydaje się zatem opracowanie programu promocji Gminy w celu wypracowania i wdrażania koncepcji promocji wewnętrznej i zewnętrznej

3.6.2 Gospodarka finansami gminy

Jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne rządowej administracji publicznej są prawnie zobowiązane do uchwalania swoich budżetów. Budżet spełnia dwie zasadnicze funkcje: planowania i kontroli. Etap sporządzania planu finansowego (budżetu) jest elementem procesu budżetowania – jego pierwszą fazą. Etap planowania tworzy podstawy do realizacji drugiej podstawowej funkcji budżetu – funkcji kontroli. Realizacja tej funkcji polega na porównywaniu osiągniętych rezultatów z budżetem (planem finansowym), dokonywaniu ocen występujących rozbieżności oraz podejmowaniu odpowiednich korygujących działań. Ocena sprawności funkcjonowania budżetu możliwa jest oczywiście dopiero po upływie czasu objętego odpowiednią częścią planu finansowego. Gmina Serokomla w 2014 roku osiągnęła dochody równe 9 452 603,41 zł, natomiast wydatki były równe 9 882 637,88 zł, rok 2014 zakończył się deficytem finansowym 430 034,47 zł.

W tabelach poniżej zostały przedstawione budżety gminy Serokomla w latach 2008-2014, są to zarówno dochody i wydatki budżetu ogółem jaki i dochody przypadające na 1 mieszkańca Gminy.

Tabela 23 Dochody i wydatki budżetu gminy w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody budżetu gminy ogółem	9819208,65	11351000,82	14719991,34	12241679,23	11898264,32	13156403,54	9452603,41
Dochód na 1 mieszkańca	2204,09	2563,46	3370,73	2803,22	2758,06	3103,65	2248,48

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

gminy							
Wydatki budżetu gminy ogółem	12015653,68	11879277,78	14990678,45	11439537,91	12528821,96	12645801,50	9882637,88
Wydatki na 1 mieszkańca gminy	2697,12	2682,76	3432,72	2619,54	2904,22	2983,20	2350,77
Wydatki inwestycyjne	4263021,00	3751997,35	6213086,12	2171954,13	2557077,65	2415821,91	2370208,84

Tabela 24 Wpływy podatkowe w rozbiciu na sołectwa w 2014 roku.

Nazwa sołectwa	2014 (do 30.09.2014r.) – za 3 raty podatku W złotych
Bielany	4 987,10
Bronisławów Duży i Mały	11 737,98
Charlejów	41 680,35
Czarna	5 053,90
Ernestynów	12 127,79
Hordzież	31 662,53
Józefów Duży	8 121,20
Krzówka	16 467,00
Leonardów	7 232,60
Pieńki	15 459,46
Poznań	10 436,50
Nowa Ruda	5 155,00
Ruda	13 234,10
Serokomla	68 254,07
Wola Bukowska	6 603,60
Wólka	15 167,71

Tabela 25 Wydatki budżetu gminy w 2014 lub 2013 r. na poszczególne kategorie - rok 2013

Dział 010	Rolnictwo i łowiectwo	
Dział 600	Transport i łączność	717 570,94
Dział 700	Gospodarka mieszkaniowa	3 658,52
Dział 710	Działalność usługowa	6 937,73
Dział 750	Administracja publiczna	1 559 530,18
Dział 751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	733,00
Dział 754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	33 114,20
Dział 756	Dochody osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	-
Dział 757	Obsługa długu publicznego	117 356,39
Dział 801	Oświata i wychowanie	6 197 214,93
Dział 851	Ochrona zdrowia	14 425,36
Dział 852	Pomoc społeczna	2 353 603,08
Dział 854	Edukacyjna opieka wychowawcza	199 078,25
Dział 900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	415 053,79
Dział 921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	381 323,69
Dział 926	Kultura fizyczna i sport	36 183,00
RAZEM		12 645 801,50

Tabela 26. Wydatki inwestycyjne w gminie (w zł) w latach 2007-2014

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 Do 30.09.2014r
Wydatki budżetu gminy ogółem	12015653,68	11879277,78	14990678,45	11439537,91	1252821,96	12645801,50	9882637,88
Wydatki inwestycyjne	4263021,00	3751997,35	6213086,12	2171954,13	2557077,65	2415821,91	2370208,84

Tabela 27. Struktura procentowa dochodów budżetu gminy w latach 2007-2014

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1.	Dochody własne	13,82	10,34	10,10	8,22	8,88	10,71	9,97	12,91
2.	Dotacje celowe na zadania zlecone	20,09	18,14	15,45	13,43	16,42	16,49	15,26	16,56
3.	Dotacje celowe na zadania własne	6,02	6,48	4,31	3,57	4,32	3,98	4,55	5,88
4.	Dotacje z funduszy celowych	0,010	1,10	6,70	0,74	0,54	2,05	5,42	0,7
5.	Dotacje celowe do realizacji na podstawie porozumień	-	0,08	1,17	0,36	-	-	-	-
6.	Środki otrzymane z innych źródeł	-	0,33	0,32	25,56	12,75	3,98	5,73	0,98
7.	Subwencja ogólna	54,65	57,23	57,57	44,64	52,01	56,93	53,32	57,07
8.	Udziały w podatkach	4,52	5,70	4,38	3,48	5,08	5,86	5,75	6,43
	RAZEM	100	100	100	100	100	100	100	100

Najważniejsze problemy w obszarze zarządzania zdiagnozowane w ramach warsztatów strategicznych przez Grupę Roboczą ds. Strategii Rozwoju gminy Serokomla, to:

- Brak współpracy międzynarodowej
- Brak wsi partnerskiej
- Słaba współpraca między gminami (tylko w obszarze odpadów)
- Słaby potencjał Organizacji Pozarządowych
- Brak koordynatora do współpracy z NGO,
- Słaba promocja Gminy
- Niski dochód Gminy

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się społeczność lokalna. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (*strengths*), słabe strony (*weaknesses*), szanse (*opportunities*) i zagrożenia (*threats*). Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych, operacyjnych oraz planowania konkretnych zadań. Technika ta stanowi użyteczne narzędzie prowadzące do dokonania analizy zasobów i otoczenia gminy, oraz dokładniejszego określenia priorytetów jej rozwoju. W celu uzyskania jasnej analizy silne i słabe strony traktuje się jako czynniki wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ, natomiast szanse i zagrożenia jako czynniki zewnętrzne, umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki. Analiza SWOT dla Gminy Serokomla została opracowana w trakcie warsztatów strategicznych z udziałem przedstawicieli społeczności gminy. Jest więc ona wynikiem spostrzeżeń mieszkańców na temat własnej gminy oraz podsumowaniem niniejszej diagnozy strategicznej.

Analiza SWOT sporządzona została w następujących obszarach problemowych:

- Przestrzeń i środowisko;
- Sfera społeczna;
- Sfera gospodarcza;
- Infrastruktura społeczna;
- Infrastruktura techniczna;
- Zarządzanie

Przestrzeń i środowisko	
<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
- czyste, mało przekształcone środowisko - brak zagrożenia powodziowego - uwarunkowania historyczne związane z II wojną światową (Józefów, Kleberczycy)	- peryferyjność gminy - słaba jakość gleb - małe zalesienie ok. 15 % (lasy prywatne) - słaba świadomość ekologiczna mieszkańców - brak zbiorników wodnych służących do rekreacji - słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjno - wypoczynkowa - dzikie wysypiska śmieci - brak surowców naturalnych

<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
- rolnictwo ekologiczne - rozbudzenie wśród mieszkańców świadomości historycznej - współpraca z sąsiednimi gminami na płaszczyźnie ekologicznej, kulturowej i gospodarczej - zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska	- konkurencja gmin o zbliżonych walorach przyrodniczych - brak spójnej polityki w zakresie ochrony środowiska - położenie gminy na tzw. „wschodniej” ścianie z utrwalonymi problemami strukturalnymi

Sfera społeczna	
<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
- wysoki poziom bezpieczeństwa na terenie gminy - duża chęć do działania społeczności lokalnej - istnienie w gminie NGO - posiadanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	- niż demograficzny (niski przyrost naturalny i starzejące się społeczeństwo) - występowanie niekorzystnych zjawisk społecznych (wykluczenie społeczne, alkoholizm, bieda, przemoc w rodzinie) - mała ilość i słaba aktywność lokalnych organizacji pozarządowych (stowarzyszenia, kluby sportowe etc.) - bezrobocie, brak dużych zakładów produkcyjnych dających miejsca pracy - niekonkurencyjne rolnictwo generujące ukryte bezrobocie i biedę - niskie dochody rodzin
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
- promocja rozwoju aktywności społecznej - rozwój i poszerzenie oferty kulturalnej i sportowej - pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, korzystanie z projektów celowych, kursów i szkoleń - rozwój aktywności społecznej poprzez działalność lokalnych stowarzyszeń (wypracowanie mechanizmów wspierania organizacji pozarządowych) - inwestycje w świetlice jako wiejskie ośrodki kultury i tworzenie programów kulturalnych w oparciu o istniejącą bazę - chęć współpracy z sąsiednimi gminami i organizacjami społecznymi	- duża konkurencja w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych - skomplikowane procedury w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych - ucieczka młodych za pracą - brak perspektyw na poprawę warunków życia, wyjście z bezrobocia i biedy - brak inwestorów, przedsiębiorców wspierających działalność społeczną, kulturalną i aktywność społeczną

Sfera gospodarcza	
<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
- korzystne warunki do prowadzenia rolnictwa ekologicznego - zorganizowany system odbioru odpadów komunalnych - aktywność miejscowych rolników zainteresowanych rozwojem produkcji	- niska opłacalność produkcji rolnej - mała aktywność biznesowa mieszkańców - niski kapitał lokalnych przedsiębiorców - niska atrakcyjność gminy do inwestowania - duże rozdrobnienie gruntów utrudniające prowadzenie działalności rolniczej i przygotowanie oferty inwestycyjnej - brak dużych zakładów pracy - słabo rozwinięta baza usługowo-rzemieślnicza - braki w usługach dla ludności - wysokie koszty pracy i szara strefa gospodarcza - mała świadomość korzystania z funduszy zewnętrznych i środków UE wspierających przedsiębiorczość - słaba promocja przedsiębiorczości - brak obszarów pod inwestycje gospodarcze
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
- zainicjowanie procesu scalania gruntów - powiększanie gospodarstw rolnych z nowoczesnym zapleczem technicznym - dostęp do funduszy zewnętrznych i środków unijnych wspierających rozwój przedsiębiorczości - upraszczanie przepisów i regulacji dotyczących przebiegu działalności gospodarczej - wspieranie rozwoju i promocji produktów regionalnych - powstanie pawilonu handlowego - powstanie rolniczych grup producenckich (wsparcie przetwórstwa i dystrybucji żywności) - inwestycje w O.Z.E.	- skomplikowane procedury pozyskiwania środków UE i innych funduszy zewnętrznych - duża konkurencja w aplikowaniu o wspierające działalność gospodarczą fundusze zewnętrzne - wysoki poziom fiskalizmu i skomplikowany system finansowy; - słabnąca dynamika wzrostu gospodarczego - duża konkurencja wśród przedsiębiorców i płytkie rynki zbytu

Infrastruktura społeczna	
<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
- dobra współpraca bibliotek i szkół z terenu gminy w celu pozyskiwania wsparcia z funduszy zewnętrznych - zmodernizowane i wyposażone zaplecze edukacyjne (szkoły, place zabaw i przedszkola) - wystarczająca ilość aptek - sprawnie działający GOPS i Ośrodek Zdrowia - istnienie na terenie gminy miejsc gdzie mogą powstać obiekty kulturalne - funkcjonowanie na terenie gminy placówek oferujących różne usługi społeczne	- braki w infrastrukturze sportowej (boisko sportowo-lekkoatletyczne) - brak gminnego domu kultury - rosnące koszty utrzymania szkół - utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej - brak dziennego domu opieki dla osób starszych - utrudniony dostęp do wydarzeń kulturalnych dużej rangi - słabe zainteresowanie i wykorzystanie świetlic wiejskich (często nieuregulowana sytuacja prawna) - niezadowalające tempo likwidacji barier architektonicznych dla niepełnosprawnych
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
- budowa gminnego domu kultury - likwidacja na terenie gminy barier architektonicznych - budowa zaplecza sanitarnego na boisku sportowym - powstanie stałego miejsca do organizowania imprez - powstanie siłowni na świeżym powietrzu - zwiększenie dostępności do korzystania z usług lekarzy-specjalistów - większa promocja kultury, wypoczynku i rekreacji w gminie oraz usług społecznych - powstanie domu opieki społecznej dziennego pobytu - powstanie atrakcyjnej oferty spędzenia wolnego czasu dla rodzin	- duża konkurencja sąsiednich gmin, trudności w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych wspierających działania w obszarze infrastruktury społecznej - groźba likwidacji placówek oświatowych - złożone procedury składania wniosków o dofinansowania - brak wkładu własnego przy aplikowaniu o fundusze zewnętrzne - rosnące koszty związane z funkcjonowaniem infrastruktury społecznej

Infrastruktura techniczna	
<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
- powstawanie przydomowych oczyszczalni ścieków - rozwiązany problem zagospodarowania odpadów - duży stopień skanalizowania gminy - dobra dostępność do wodociągów	- brak obwodnicy Serokomli - niewystarczająca ilość chodników dla pieszych, tzw. małej infrastruktury drogowej - brak możliwości korzystania z sieci gazowniczej - przestarzała sieć energetyczna - pogarszający się stan dróg gminnych - brak w gminie podmiotu realizującego usługi komunalne
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
- działania wspierające dostępność do bezpłatnego do internetu - możliwość pozyskania środków zewnętrznych do uzupełnienia infrastruktury towarzyszącym drogom, infrastruktury odnowy środowiska - zapewnienie możliwości dostępu do sieci gazowej	- ograniczone środki finansowe na inwestycje w infrastrukturę - długi czas przygotowania dokumentacji budowy, przebudowy infrastruktury - zahamowanie rozwoju gminy ze względu na słaby stan infrastruktury technicznej

Zarządzanie	
<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
- skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych - posiadanie planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy - członkostwo Gminy Serokomla w Związku Międzygminnym Powiatu Radzyńskiego - aktywne organizacje pozarządowe	- niski poziom dochodów własnych Gminy - niskie nakłady na promocje gminy - mała liczba organizacji pozarządowych - brak partnerów zagranicznych i umów partnerskich
<i>Szanse</i>	<i>Zagrożenia</i>
- możliwości korzystania ze środków UE i innych funduszy zewnętrznych - wzrost nakładów na promocję Gminy - rosnący poziom wykształcenia kadr urzędniczych w Gminie - wykorzystanie wieloletniego doświadczenia kadry zarządzającej - likwidacja barier w nawiązywaniu współpracy z krajowymi i zagranicznymi organizacjami pozarządowymi	- brak liderów lokalnych aktywizujących społeczność gminy - kadencyjność władz gminy - zwiększanie zakresu zadań i wydatków na jednostki samorządu terytorialnego

Do identyfikacji atutów i słabości Gminy Serokomla wykorzystano analizę SWOT. Narzędzie to umożliwiło wskazanie mocnych i słabych stron Gminy oraz szans i zagrożeń wynikających z czynników zewnętrznych mających swoje źródło poza Gminą. Czynniki, które kształtują sytuację Gminy można podzielić na dwie grupy kryteriów. Pierwsza z nich identyfikuje czynniki na podstawie miejsca powstawania lub miejsca występowania. Można wyróżnić czynniki, które zlokalizowane są na terenie Gminy i wynikają z jej potencjału endogenicznego oraz takie, na które Gmina nie ma wpływu. Na oddziaływania tego pierwszego typu Gmina ma wpływ, choć wyjątkami o bardzo niewielkiej możliwości modyfikacji są np. środowisko naturalne czy ukształtowanie terenu ściśle związane z lokalizacją. Czynniki egzogeniczne pozostają poza bezpośrednim wpływem Gminy i swoje źródło mają w bliższym i dalszym otoczeniu. Cechą drugiej grupy kryteriów jest charakter oddziaływania – pozytywny lub negatywny.

W procesie przygotowania Strategii analizę SWOT zastosowano w sześciu obszarach:

Przestrzeń i środowisko;

Sfera społeczna;

Sfera gospodarcza;

Infrastruktura społeczna;

Infrastruktura techniczna;

Zarządzanie

Na czterech płaszczyznach analizy SWOT (mocnych stron, słanych stron, szans oraz zagrożeń) w dalszej części dokumentu zbudowane zostaną cele działań w planie strategicznym.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Podczas warsztatów strategicznych członkowie grupy roboczej dostrzegli potrzebę rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy, ale zwrócili uwagę na to, aby proces ten odbywał się w zgodzie z naturą i nie zagrażał występującym na obszarze Gminy terenom chronionym. Do podstawowych atutów gminy należy zaliczyć warunki naturalne, a w szczególności mało przekształcone środowisko naturalne, czy brak zagrożenia powodziowego warunkujący stabilny rozwój z niewielkim ryzykiem wystąpienia zjawisk ekstremalnych. Doceniono zadowalający stan środowiska naturalnego i zasobów

przyrodniczych oraz fakt, że obecnie na terenie Gminy nie funkcjonuje tzw. "uciążliwy" przemysł.

Za priorytetowe działania wskazali rozwój gospodarczy w zgodzie z ochroną środowiska.

Rozwój gospodarczy powinien opierać się na:

- wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości;
- przyciąganiu nowych inwestorów;
- wprowadzeniu nowych, przyjaznych dla środowiska technologii
- inwestowaniu w odnawialne źródła energii, ze szczególnym uwzględnieniem energii słonecznej;
- podnoszeniu kompetencji w zakresie przedsiębiorczości;
- stwarzaniu warunków do stałych kontaktów pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i prywatnym.

Na podstawie diagnozy gminy Serokomla oraz analizy SWOT można wskazać najważniejsze obszary potencjału rozwojowego, które powinny być realizowane w perspektywie działania Strategii i doprowadzić do pożądanych przeobrażeń gospodarczych, społecznych i kulturowych:

Obszar 1: Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy

Obszar 2: Poprawa stanu środowiska naturalnego i ładu przestrzennego

Obszar 3: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i poprawa układu komunikacyjnego

Obszar 4: Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego

Rozwój gospodarczy i społeczny Gminy Serokomla powinien odbywać się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Główne kierunki działań strategicznych w Gminie Serokomla winny być nakierowane na:

- rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej;
- rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej, oświatowej i sportowej;
- ograniczenie poziomu bezrobocia i rozwój przedsiębiorczości;
- ochronę i kształtowanie środowiska naturalnego, przyrody oraz dziedzictwa kulturowego i historycznego

Najważniejsze wnioski dotyczące rozwoju Gminy i poprawy warunków życia lokalnej społeczności, wskazują na zintegrowane działania w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, wdrażaniu nowych technologii, dalszemu unowocześnianiu rolnictwa, dalszą poprawę stanu sanitarnego i zapewnienia dostępu do infrastruktury komunalnej, warunków

mieszkańczych oraz zachowania walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego. Najważniejsze rekomendacje służące rozwojowi Gminy i poprawie warunków życia lokalnej społeczności:

- dalsza modernizacja i rozbudowa infrastruktury techniczno - sanitarnej na terenie Gminy;
- zapewnienie odpowiedniej infrastruktury i podnoszenie atrakcyjności osiedlania się;
- wspieranie technologii informatycznych i dalszej cyfryzacji Gminy;
- wspieranie lokalnej działalności gospodarczej i tworzenie warunków do lokalizowania na terenie gminy przedsiębiorstw;
- wspieranie lokalnej społeczności w procesie podnoszenia wiedzy i kwalifikacji, przekwalifikowań w ramach idei „uczenia się przez całe życie”;
- wspieranie rewitalizacji zasobów kulturowych i przyrodniczych w Gminie ;
- wspieranie działań związanych z wypoczynkiem i rekreacją, zapewnienie odpowiedniej infrastruktury, promowanie działań prozdrowotnych;
- wspieranie działań służących budowaniu tożsamości lokalnej i integracji mieszkańców gminy
- zacieśnianie współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz gminami partnerskimi celu realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Podstawową słabością gminy jest jej peryferyjne położenie. Oddalenie od ośrodków miejskich, które stanowią na ogół centra rozwoju, stwarza dość duże utrudnienia związane z życiem codziennym i hamuje aktywność ekonomiczną. Ponadto przez ten teren nie przechodzą żadne szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym (drogi krajowe). Słabe warunki glebowe na terenie gminy utrudniają prowadzenie efektywnej działalności rolniczej, przy jednoczesnym stosowaniu tradycyjnych technologii produkcji.

V. PERSPEKTYWY ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

5.1 Misja i wizja Gminy Serokomla

Istotnym elementem strategii jest wyznaczenie misji. Misja wskazuje generalny kierunek, w którym podąża gmina, w sposób ogólny określa, co gmina chce osiągnąć w założonym horyzoncie czasowym. Misja rozwoju jest to deklaracja intencji władz samorządowych co do kierunków przyszłego rozwoju gminy. Określa ona przyszłościowy obraz gminy oraz informuje o wspólnych wartościach i przekonaniach leżących u podstaw podejmowania określonych działań. Misja rozwoju ma istotną wartość informacyjną zarówno dla mieszkańców gminy, podmiotów gospodarczych, jak i dla jej otoczenia.

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju Gminy Serokomla. Określa ona również rolę władz samorządowych w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Serokomla, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego – liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju Gminy Serokomla, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Misja określa wewnętrzny cel główny społeczności lokalnej. Odpowiada na pytanie: dlaczego działamy, co przede wszystkim chcemy osiągnąć ?

Misja rozwoju gminy Serokomla

Celem naszej polityki rozwoju jest efektywne wykorzystanie potencjałów lokalnej i regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrostu integracji społecznej i przestrzennej Gminy Serokomla przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i z szacunkiem do tradycji.

Wizja rozwoju Gminy Serokomla stanowi zwięzły opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2022 roku. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała

wspólnota gminy, tj. władze samorządowe oraz ich partnerzy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza Gmina Serokomla. Wskazuje ona zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

Wizja „Gmina Serokomla 2022”

Gmina Serokomla powinna być obszarem czystym ekologicznie, z nowoczesną gospodarką oraz zamożnym i wykształconym społeczeństwem. Gminą, odpowiedzialną za jakość życia lokalnej społeczności, nastawioną na działania partnerskie, gdyż tylko w ten sposób możemy osiągnąć założone wspólne cele. Do 2022 roku nastąpi poprawa warunków i jakości życia mieszkańców w wyniku zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Serokomla.

5.2 Strategiczny Program Rozwoju

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społecznej, a także dzięki licznym konsultacjom, podczas których Mieszkańcy korzystali z narzędzia SWOT, określono kierunki działań, które mają być realizowane w najbliższej perspektywie. Cele strategiczne formułuje się w obszarach priorytetowych – to jest tych aspektach życia społecznego i gospodarczego, które mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia stanu rzeczy określonego w wizji rozwoju gminy.

Obszary:

- 1. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy**
- 2. Poprawa stanu środowiska naturalnego i ład przestrzennego**
- 3. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i poprawa układu komunikacyjnego**
- 4. Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego**

Następnie stworzono schemat celów, który uporządkował postulaty i pomysły Mieszkańców, tworząc jednocześnie hierarchiczny układ działań do wykonania. W każdym obszarze wyznaczono cele strategiczne:

Cele strategiczne:

1. Obszar: **Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej Gminy**
 - 1.1 Opracowanie oferty inwestycyjnej dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych
 - 1.2 Opracowanie polityki proinwestycyjnej dla obecnych i przyszłych przedsiębiorców
2. Obszar: **Poprawa stanu środowiska naturalnego i ładu przestrzennego**
 - 2.1 Estetyzacja terenów Gminy
 - 2.2 Rozbudowa infrastruktury służącej ochronie środowiska
 - 2.3 Zwiększenie ładu przestrzennego w Gminie i dbałości o środowisko naturalne
3. Obszar: **Poprawa stanu infrastruktury technicznej i poprawa układu komunikacyjnego**
 - 3.1 Podniesienie jakości stanu dróg i poprawa układu komunikacyjnego
 - 3.2 Rozbudowa i podniesienie jakości stanu infrastruktury sieciowej
 - 3.3 Zwiększenie ładu przestrzennego w Gminie i dbałości o środowisko naturalne
4. Obszar: **Wspieranie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego**
 - 4.1 Wspieranie działań służących budowaniu tożsamości lokalnej i integracji Mieszkańców
 - 4.2 Wzmacnianie kompetencji społecznych młodych ludzi
 - 4.3 Budowa kapitału społecznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego
 - 4.4 Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej

1. WZROST ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY	
1.1	Opracowanie oferty inwestycyjnej dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych
1.1.1	Opracowanie przemyślanej strategii promocji zasobów Gminy zachęcającej do inwestowania
1.1.1.1	Przygotowanie oferty dla inwestorów oraz wyznaczenie w Gminie osoby odpowiedzialnej za kontakt z inwestorami.
1.1.1.2	Wyznaczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego nowych terenów do inwestowania.
1.1.2	Promocja potencjału inwestycyjnego Gminy
1.1.2.1	Zaplanowanie działań promocyjnych poprzez spotkania z inwestorami, czy wyjazdy na targi
1.1.2.2	Utworzenie strony internetowej promującej przedsiębiorczość w Gminie
1.2	Opracowanie polityki proinwestycyjnej dla obecnych i przyszłych przedsiębiorców
1.2.1	Stworzenie korzystnych warunków do tworzenia przedsiębiorstw i prowadzenia działalności gospodarczej
1.2.1.1	Opracowanie i uchwalenie ulg, zwolnień i preferencyjnych warunków dla nowych inwestorów
1.2.1.2	Wspieranie współpracy i powiązań kooperacyjnych w podmiotach gospodarczych
1.2.2	Rozwój infrastruktury
1.2.2.1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (energetyka, kanalizacja, wodociągi)
1.2.3	Wspieranie przedsiębiorców z branży odnawialnych źródeł energii
1.2.3.1	Pozyskanie inwestora do budowy na terenie Gminy farmy fotowoltaicznej
1.2.3.2	Nawiązanie kontaktu z instytucjami otoczenia biznesu z branży odnawialnych źródeł energii

2. POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO I ŁADU PRZESTRZENNEGO	
2.1	Estetyzacja terenów Gminy
2.1.1	Rozbudowanie małej infrastruktury
2.1.1.1	Budowa siłowni na wolnym powietrzu oraz placu zabaw dla dzieci na placu „Kępa”
2.1.1.2	Montaż koszy na śmieci w Serokomli
2.1.1.3	Montaż monitoringu w miejscach narażonych na dewastację
2.1.2	Uporządkowanie zaniedbanych terenów Gminy
2.1.2.1	Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci na obszarze Gminy
2.1.2.2	Stworzenie systemu motywacyjnego do kontroli uporządkowania działek i dbania o otoczenie
2.2	Rozbudowa infrastruktury służącej ochronie środowiska
2.2.1	Wspieranie działań usprawniających usuwanie odpadów z terenu gminy i technologii energooszczędnych
2.2.1.1	Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach nieskanalizowanych
2.2.1.2	Wspieranie programu budowy kolektorów słonecznych dla mieszkańców Gminy
2.2.1.3	Kontrola spalania śmieci
2.3	Zwiększenie ładunku przestrzennego w Gminie i dbałości o środowisko naturalne
2.3.1	Porządkowanie gminnej przestrzeni publicznej
2.3.1.1	Budowa boiska do piłki siatkowej, kortu tenisowego i zaplecza sanitarnego, poprzez rozbudowę boiska przy ul. Zagumiennej
2.3.1.2	Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego wraz z zapleczem lekkoatletycznym przy Szkole Podstawowej w Krzówce
2.3.1.3	Wyznaczenie tras spacerowych i biegowych
2.3.1.4	Uporządkowanie numeracji nieruchomości w Gminie i wprowadzenie jednolitego systemu oznakowań posesji
2.3.1.5	Budowa miejsca do spotkań plenerowych dla mieszkańców Gminy
2.3.2	Wspieranie działań służących dbałości o środowisko naturalne
2.3.2.1	Realizacja poprzez szkoły programów podnoszących świadomość ekologiczną
2.3.2.2	Tworzenie organizacji o charakterze ekologicznym, np. Koło Miłośników Przyrody
2.3.2.3	Wspieranie i realizacja inwestycji i przedsięwzięć niskoemisyjnych
2.3.2.4	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Serokomli
2.3.2.5	Termomodernizacja najstarszego budynku Zespołu Szkół w Serokomli

3. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I POPRAWA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO	
3.1	Podniesienie jakości stanu dróg i poprawa układu komunikacyjnego
3.1.1	Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie
3.1.1.1	Budowa obwodnicy Serokomli
3.1.1.2	Budowa chodników w miejscowości Serokomla przy ul. Zagumiennej, Gumiennej i Ogrodowej
3.1.1.3	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Ruda
3.1.1.4	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Bielany Duże
3.1.1.5	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Czarna
3.1.1.6	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Poznań
3.1.1.7	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Pieńki
3.1.1.8	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Bronisławów Duży
3.1.1.9	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Bronisławów Mały
3.1.1.10	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Ernestynów
3.1.1.11	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Krzówka
3.1.1.12	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Charlejew
3.1.1.13	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Serokomla
3.1.1.14	Budowa i oznakowanie ścieżek do uprawiania biegania i spacerów na obrzeżach wsi Serokomla
3.2	Rozbudowa i podniesienie jakości stanu infrastruktury sieciowej
3.2.1	Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej
3.2.1.1	Modernizacja stacji wodociągowej w Serokomli

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3.2.2	Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej
3.2.2.1	Budowa sieci kanalizacyjnej doprowadzającej ścieki do wybudowanej oczyszczalni w miejscowości Charlejew ze wsi Charlejew
3.2.2.2	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Krzówka doprowadzającej ścieki do wybudowanej oczyszczalni w miejscowości Charlejew
3.2.2.3	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Ernestynów doprowadzającej ścieki do wybudowanej oczyszczalni w miejscowości Charlejew
3.2.2.4	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Leonardów doprowadzającej ścieki do wybudowanej oczyszczalni w miejscowości Charlejew
3.2.2.5	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Charlejew
3.2.3	Wspieranie procesu modernizacji sieci energetycznej i gazowej
3.2.3.1	Zinventaryzowanie na terenie gminy obszarów wymagających modernizacji sieci energetycznej
3.2.3.2	Organizacja konsultacji społecznych w sprawie gazyfikacji gminy
3.2.4	Poprawa stanu infrastruktury łączności
3.2.4.1	Budowa szerokopasmowej sieci internetowej
3.3	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Gminy
3.3.1	Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego
3.3.1.1	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy uwzględniającego poprawę bezpieczeństwa mieszkańców
3.3.1.2	Uplynnienie ruchu poprzez budowę zatok autobusowych
3.3.2	Ulepszenie organizacji działania służb publicznych
3.3.2.1	Poprawa działania systemu zarządzania kryzysowego na terenie Gminy
3.3.2.2	Adaptacja budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych
3.3.2.3	Przywrócenie komisariatu Policji w miejscowości Serokomla
3.3.2.4	Doposażenie jednostek OSP w sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji ratowniczych

4 WSPIERANIE ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO	
4.1	Wspieranie działań służących budowaniu tożsamości lokalnej i integracji Mieszkańców
4.1.1	Wzrost dostępności oferty kulturalnej
4.1.1.1	Budowa GOK w Serokomli
4.1.1.2	Budowa świetlicy wiejskiej w Ernestynowie pod nazwą „Centrum wsi Ernestynów”
4.1.2	Wzbogacenie oferty działań kulturalno-rozrywkowych
4.1.2.1	Organizowanie imprez okolicznościowych oraz rekreacyjno-sportowych służących integracji społeczności lokalnej (festyny, dożynki)
4.1.2.2	Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na terenie gminy
4.1.2.3	Zainicjowanie formalnych spotkań miłośnikami Harley`ów i budowa wioski tematycznej
4.1.3	Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami krajowymi i zagranicznymi
4.1.3.1	Powołanie pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi
4.1.3.2	Nawiązanie partnerstw z organizacjami krajowymi i zagranicznymi
4.1.3.3	Realizacja projektów NGO z udziałem samorządu Gminy i GOPS-u
4.1.3.4	Podnoszenie kompetencji członków NGO poprzez udział w szkoleniach tematycznych i wizytach studyjnych
4.1.2.5	Wspieranie przedsięwzięć z zakresu ekonomii społecznej
4.2	Wzmacnianie kompetencji społecznych młodych ludzi
4.2.1	Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz przygotowanie do elastycznych działań na rynku pracy
4.2.1.1	Rozwój i promocja wolontariatu wśród młodych ludzi
4.2.1.2	Wspieranie programów-projektów zawodoznawczych wśród młodzieży
4.2.1.3	Wprowadzenie zajęć mających na celu integrację dzieci i młodzieży w szkołach
4.2.2	Podniesienie poziomu edukacji w zakresie kompetencji społecznych
4.2.2.1	Organizacja szkoleń i kursów w zakresie kompetencji społecznych
4.2.2.2	Organizacja spotkań z psychologiem i pedagogiem w zakresie przemocy, patologii społecznych i zagrożeń w sieci
4.3	Budowa kapitału społecznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

4.3.1	Aktywizacja osób starszych niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie
4.3.1.1	Powstanie na terenie Gminy Klubów Seniora
4.3.1.2	Utworzenie Dziennego Domu Opieki dla Osób Starszych
4.3.1.3	Reaktywowanie działalności Kół Gospodyń
4.3.1.4	Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego wśród osób starszych poprzez organizowanie kursów komputerowych dla osób starszych
4.3.2	Zwiększenie stanu świadomości i kultury zdrowotnej mieszkańców
4.3.2.1	Wspieranie działań zachęcających do zachowań prozdrowotnych i aktywnego spędzania wolnego czasu
4.3.2.2	Promowanie programów bezpłatnych badań i aktywny udział mieszkańców w programach zdrowotnych
4.3.2.3	Zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej i zabiegów rehabilitacyjnych na terenie gminy
4.3.2.4	Promowanie naturalnej i ekologicznej żywności i zdrowego odżywiania
4.4	Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej
4.4.1	Poprawa ergonomii miejsc pracy
4.4.2	Cyfryzacja Urzędu Gminy i jednostek podległych

VI. SPÓJNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Ugruntowana praktyka prowadzenia polityki rozwoju na szczeblu gminnym realizowana jest najczęściej w postaci tworzenia gminnych strategii rozwoju. Konieczność tworzenia gminnych dokumentów planistycznych o charakterze strategicznym nie wynika wprost z przepisów prawa. Znowelizowana w 2013 r. ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, tworząca podstawy prawne do przygotowania przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego zasad wdrażania programów Unii Europejskiej na lata 2014-2020, wśród dokumentów strategicznych opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego wymienia jedynie strategie rozwoju województw oraz strategie ponadregionalne. Katalog ten pozostawia jednak otwarty, a wśród podmiotów odpowiedzialnych za prowadzenie polityki rozwoju wymienia się samorząd gminny. Elementy planowania strategicznego zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Serokomla takie jak; wizja, misja gminy oraz plan realizacji wyrażający się w sformułowanych celach strategicznych i operacyjnych wymagają zgodności z dokumentami wyższego szczebla o charakterze strategicznym dla całego województwa, kraju i Europy. Polityka rozwoju gminy musi uwzględniać i wpisywać się w globalną koncepcję rozwoju określoną w dokumentach nadrzędnych.

Wypracowany w Strategii Rozwoju Gminy Serokomla plan zmian jakie należy przeprowadzić w celu wdrażania polityki zrównoważonego, wieloaspektowego i spójnego rozwoju wpisuje się w założenia następujących dokumentów europejskich, krajowych i regionalnych:

1. Średniookresowa Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Europa 2020,
2. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030 r.,
3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 r.,
4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR),
5. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2020 (z perspektywą do 2030),
6. Strategia Rozwoju Powiatu Łukowskiego na lata 2008 – 2015.

W niniejszej strategii szeroko uwzględniono trzy główne priorytety strategiczne Europy 2020 – wsparcie rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu. Rozwój Gminy Serokomla to w szczególności zwiększenie udziału innowacyjnych technologii przyjaznych środowisku, innowacji w kształceniu, w tym kształceniu się przez całe życie, oraz wprowadzenie intensywnych działań w kierunku dalszej informatyzacji gminy i cyfrowej modernizacji. Strategia Europa 2020 zakłada również wzrost wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata do 75%, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii o 20% w celu ochrony klimatu, podniesienie poziomu wykształcenia i zwiększenie odsetka osób uzyskujących wyższe wykształcenie oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem.

Dokumenty strategiczne szczebla krajowego – Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2030, Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020 kładą duży nacisk na rozwój w kierunku sprawnego i efektywnego państwa, konkurencyjnej gospodarki oraz spójności społecznej i terytorialnej.

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR), jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku:

1. wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
2. budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
3. tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Priorytetowe działania na szczeblu regionalnym określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2020 (z perspektywą do 2030) to:

1. Wzmacnianie urbanizacji regionu.
2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich.
3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu.
4. Funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu.

Polityka rozwoju gminy musi uwzględniać i wpisywać się w koncepcję rozwoju określoną w dokumentach nadrzędnych szczebla powiatowego, w których za priorytetowe działania uznano:

1. Uczynienie z powiatu łukowskiego rzeczywistego lidera rozwoju północno - wschodniej części Lubelszczyzny przyciągającego najaktywniejsze i najefektywniejsze podmioty z terenów ościennych – powiatów radzyńskiego, ryckiego, lubartowskiego i parczewskiego.

2. Oparcie rozwoju społeczno-gospodarczego o współpracę z podmiotami z terenu województwa mazowieckiego w szczególności z aglomeracją warszawską i miastem Siedlce oraz nawiązanie kontaktów społeczno-gospodarczych z partnerami z terenu Ukrainy.

3. Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu i integracja gmin powiatu, w tym także intensywne działania wyrównujące poziom jakości życia pomiędzy miastami powiatu, a gminami wiejskimi.

Ponad powyżej wymienione dokumenty w kraju obowiązują również powiązane ze sobą z uwagi na jednolity system zarządzania strategicznego: Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz osiem sektorowych strategii – Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki; Strategia rozwoju kapitału ludzkiego; Strategia rozwoju transportu; Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko; Sprawne państwo; Strategia rozwoju kapitału społecznego; Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej; Strategia zrównoważonego rozwoju wsi i rolnictwa.

Zasady lokalnej polityki rozwoju powinny jednak uwzględniać wytyczne w zakresie prowadzenia polityki rozwoju na wyższych szczeblach. Poczynając od dokumentów na szczeblu Unii Europejskiej, w szczególności uwzględniając zasady Europejskiej Polityki Spójności, poprzez strategiczne dokumenty krajowe, przygotowywane przede wszystkim

przez administrację rządową, a kończąc na wojewódzkiej strategii rozwoju, opracowywanych przez samorząd województwa.

Rys. 4 Układ zależności i hierarchia europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych.

Strategia na rzecz integralnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu EUROPA 2020		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030 – trzecia fala nowoczesności”		
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	8 strategii branżowych: - Rozwoju transportu - Rozwoju bezpieczeństwa narodowego RP - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko - Rozwoju kapitału społecznego - Innowacyjności i efektywności gospodarki - Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa - Rozwoju kapitału ludzkiego - Sprawne Państwo	Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030
Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030)		

Przedstawiony diagram ukazuje aktualny system prowadzenia polityki rozwoju, oparty o wertykalny układ dokumentów strategicznych, wzajemnie ze sobą spójnych i powiązanych. Obejmuje on wytyczne płynące ze strategii Europa 2020, Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju, Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK) oraz 9 strategii zintegrowanych, obejmujących 8 strategii branżowych i Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR). W tak ujęty system wpisuje się Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030), stanowiąca z kolei podstawę dla konstruowania lokalnych dokumentów strategicznych. W procesie lokalnego planowania strategicznego należy jednak pamiętać o zachowaniu spójności i relacyjnym powiązaniu z systemem nadrzędnych dokumentów strategicznych, szczególnie tych opracowanych po wejściu w życie aktualnej strategii wojewódzkiej.

Kierunki polityki rozwoju płynące z nadrzędnych dokumentów europejskich tworzących zasady Europejskiej Polityki Spójności wskazują na wzmocnienie

konkurencyjności obszarów silnych oraz lepsze wykorzystanie istniejących potencjałów rozwojowych. Będąca podstawą Europejskiej Polityki Spójności Strategia Europa 2020 oparta została na trzech priorytetach:

- I. Rozwoju gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach,
- II. Promocji gospodarki oszczędzającej zasoby, zielonej i konkurencyjnej,
- III. Sprzyjaniu gospodarce o wysokim zatrudnieniu, sprzyjającej spójności społecznej i terytorialnej.

Głównym dokumentem szczebla krajowego, wskazującym strategiczne zadania państwa w horyzoncie czasowym spójnym z dokumentami europejskimi, tym samym oddającym priorytety rozdziału funduszy europejskich na lata 2014-2020 jest średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK). Dokument ten, przyjęty 25 września 2012 r., wpisuje się w nowy system strategicznego zarządzania rozwojem kraju poprzez uwzględnienie wytycznych odnośnie głównych kierunków rozwoju, płynących z długookresowej strategii rozwoju kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Podstawowe priorytety Strategii Rozwoju Kraju, koncentrują się na:

- (1) sprawnym i efektywnym państwie,
- (2) konkurencyjnej gospodarce,
- (3) spójności społecznej i terytorialnej.

W kontekście programowania polityki rozwoju na szczeblach niższych ważne jest, że Strategia Rozwoju Kraju stanowi odniesienie dla dokumentów przygotowywanych na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020 – umowy partnerstwa i programów operacyjnych.

Swoistymi narzędziami dopełniającymi realizację priorytetów określonych przez Strategię Rozwoju Kraju jest 9 strategii zintegrowanych, których zadaniem jest rozwinięcie działań Strategii Rozwoju Kraju i uszczegółowienie reform w niej określonych. Z punktu widzenia lokalnej polityki rozwoju kluczowe miejsce zajmuje dokument Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie. Zgodnie z przedstawionym w nim, nowym paradygmatem rozwoju regionalnego, w proces planowania strategicznego należy włączyć następujące wytyczne:

- wykorzystywanie zasobów endogenicznych regionów (uniezależnianie się od transferów zewnętrznych),

- tworzenie polityk wieloletnich i zdecentralizowanych w przeciwieństwie do dotychczasowych dotacji jednorazowo przeznaczanych na działania krótkoterminowe,
- finansowanie inwestycji wyselekcjonowanych (jako tych działań, które w największym stopniu przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu i powodują jego dyfuzję),
- wieloszczeblowe zarządzanie polityką regionalną – zaangażowanie wielu partnerów przez władze regionalne,
- zróżnicowane podejście do różnych typów regionów – wykorzystywanie specjalizacji regionalnych i subregionalnych oraz reagowanie na specyficzne bariery rozwojowe.

Wytyczne te zostały sformułowane przede wszystkim w celu wzmocnienia procesu programowania polityki rozwoju na szczeblu wojewódzkim. Jednak myśl zawarta w powyższych uwagach może stanowić ważną wskazówkę podczas programowania polityki rozwoju na szczeblu powiatowym i gminnym.

Priorytetowym dokumentem określającym zasady polityki rozwoju na szczeblu regionalnym jest Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030). Zapisy dokumentu postulują koncentrację środków na precyzyjnie zdefiniowanych priorytetach, operacjonalizację i parametryzację działań strategicznych, przejrzysty podział zadań i odpowiedzialności za poszczególne obszary polityki rozwoju, prowadzący jednak do mobilizacji zasobów wielu aktorów społecznych.

Struktura Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego obejmuje 4 główne obszary polityki rozwoju województwa, dla których formułowano cele strategiczne, stanowiący opis pożądanego kierunku zmian do 2020 roku (w perspektywie do 2030 roku). Każdy z celów strategicznych realizowany jest poprzez wyodrębnione kierunki polityki rozwoju, złożone w katalogu celów operacyjnych. W odniesieniu do poszczególnych kierunków polityki sformułowana została strategia postępowania, określająca pożądaną stan docelowy, a także określająca czynniki sprzyjające i ograniczające możliwość osiągnięcia zmiany będącej pochodną realizacji celu strategicznego. Na poniższym schemacie zobrazowano strukturę dokumentu.

Rys. 5 Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego – schemat celów

CELE STRATEGICZNE			
1. Wzmacnianie urbanizacji regionu	2. Restrukturyzacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich	3. Selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowanie technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu	4. Funkcjonalna, przestrzenna społeczna i kulturowa integracja regionu
CELE OPERACYJNE			
1.1. Rozwijanie funkcji metropolitalnych Lublina	2.1. Poprawa warunków dla wzrostu konkurencyjności i towarowości gospodarstw	3.1. Wspieranie najbardziej perspektywicznych kierunków badań i komercjalizacji ich wyników	4.1. Poprawa wewnętrznego skomunikowania regionu
1.2. Wspieranie ponadlokalnych funkcji miast	2.2. Rozwój przetwórstwa rolno spożywczego	3.2. Wspieranie kierunków kształcenia na poziomie wyższym szczególnie istotnych dla przyszłego rynku pracy regionu oraz mających unikatowe znaczenie w skali ponadregionalnej	4.2. Wspieranie włączenia społecznego
1.3. Poprawa skomunikowania Lublina z obszarami metropolitalnymi Polski i zagranicy	2.3. Wzmocnienie doradztwa rolniczego oraz promowanie i wspieranie inicjatyw współpracy rolników i mieszkańców wsi	3.3. Stworzenie systemu naukowego, eksperckiego i wdrożeniowego wsparcia na rzecz rozwoju wybranych sektorów gospodarki	4.3. Wzmacnianie społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi i współpracy wewnątrzregionalnej
	2.4. Wspieranie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich	3.4. Rozwijanie systemu kształcenia dostosowanego do specyfiki regionu	4.4. Przelamywanie niekorzystnych efektów przygranicznego położenia regionu
	2.5. Wyposażanie obszarów wiejskich w infrastrukturę transportową, komunalną, energetyczną	3.5. Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw	4.5. Racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego
		3.6. Rozwój społeczeństwa informacyjnego	

Rekomendacje dotyczące programowania lokalnej polityki rozwoju można odnaleźć w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego w ramach drugiego celu strategicznego obejmującego restrukturyzację rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich. Rolnictwo nadal pozostanie ważnym obszarem aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców regionu. Działania zmierzające do podniesienia jego efektywności mogą przyspieszyć procesy rozwojowe na dominujących obszarach regionu, tradycyjnie opartych na produkcji rolnej. Poprawa struktury gospodarstw i przyspieszenie przepływu ziemi do gospodarstw większych obszarowo i nastawionych na produkcję towarową jest jednym z warunków zwiększenia opłacalności produkcji rolniczej w regionie i wydajności pracy rolników. Natomiast poprzez wsparcie przetwórstwa produktów rolnych zwiększa ogólną opłacalność kompleksu rolno-spożywczego dzięki wykorzystaniu istniejącego potencjału surowcowego regionu. W ramach drugiego celu strategicznego rekomenduje się wyposażanie obszarów wiejskich w infrastrukturę transportową, komunalną, energetyczną, wzmocnienie doradztwa rolniczego oraz promowanie i wspieranie inicjatyw współpracy rolników, wspieranie przedsiębiorczości na wsi i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na obszarach wiejskich. Pozarolnicze miejsca pracy na wsi będą powstawały w wyniku zmian strukturalnych w samym rolnictwie, które będzie dzięki nim zwiększać popyt na usługi dla rolnictwa, a dzięki zwiększonym dochodom mieszkańców wsi także popyt na usługi bytowe. Promocja turystycznych zasobów regionu w połączeniu z rozwojem lokalnych przewag konkretyjnych i niszowych produktów może przełożyć się na zwiększenie napływu turystów oraz na tworzenie pozarolniczych miejsc pracy na wsi.

Kolejnym kierunkiem polityki rozwoju w obszarze rozwoju miast i terenów wiejskich jest selektywne zwiększanie potencjału wiedzy, kwalifikacji, zaawansowania technologicznego, przedsiębiorczości i innowacyjności regionu poprzez rozwijanie systemu kształcenia dostosowanego do specyfiki regionu, wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw, rozwój społeczeństwa informacyjnego oraz stworzenie systemu naukowego, eksperckiego i wdrożeniowego wsparcia na rzecz rozwoju wybranych sektorów gospodarki np. opracowywanie programów integrujących badania naukowe i przedsiębiorczość w wybranych segmentach nauki i gospodarki w szczególności w zakresie rolnictwa i przetwarzania żywności.

Ostatnim kierunkiem polityki rozwoju w obszarze rozwoju miast i terenów wiejskich jest funkcjonalna, przestrzenna, społeczna i kulturowa integracja regionu realizowana poprzez poprawę wewnętrznego skomunikowania regionu. Rozwijanie infrastruktury drogowej i modernizacja kluczowych dróg wojewódzkich mających na celu wzmocnienie powiązań wewnętrznych i rozwijanie funkcji gospodarczych zwłaszcza związanych z wykorzystaniem endogenicznych potencjałów rozwojowych województwa. Ponadto czwarty cel strategiczny realizowany będzie poprzez wspieranie włączenia społecznego obejmującego współpracę i integrację działań na rzecz poprawy dostępu i wzrostu jakości usług publicznych, promocję aktywnej integracji i postaw obywatelskich (np. wolontariat, liderzy w zakresie polityki publicznej), wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych działających na rzecz zmniejszenia wykluczenia społecznego, promowanie innowacji społecznych. Wśród kluczowych działań w ramach wspomnianego kierunku przewidziano wzmocnienie społecznej tożsamości regionalnej i rozwijanie więzi współpracy wewnątrz regionalnej oraz racjonalne i efektywne wykorzystywanie zasobów przyrody dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjnych, przy zachowaniu i ochronie walorów środowiska przyrodniczego. Wybrane kierunki działań obejmować będą wprowadzanie sposobów upraw i hodowli zmniejszających presję na środowisko przyrodnicze i umożliwiających adaptację go zmian klimatu, poprawę jakości i efektywności korzystania z zasobów wodnych wraz z rozwojem funkcji towarzyszących (np. przeciwpowodziowa, gospodarcza, rekreacyjna, przyrodnicza, wspieranie ekologicznie/ekonomicznie uzasadnionych działań na rzecz produkcji energii z odnawialnych źródeł, wspieranie inicjatyw i działań na rzecz racjonalnego wykorzystania energii i zwiększenie efektywności energetycznej w różnych sektorach gospodarki np. w energetyce, budownictwie i przemyśle oraz wspieranie inicjatyw na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami.

W trakcie realizacji procesu powstawania Strategii Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015 – 2022 oraz w trakcie określania trendów rozwojowych i formułowania celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań wszystkie w/w dokumenty zostały wnikliwie przeanalizowane pod kątem zgodności priorytetów. Szczegółowa analiza wykazała, iż działania planowane na szczeblu samorządu Gminy Serokomla określone w celach strategicznych w pełni korespondują z przyjętym trendem na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

VII. WDRAŻANIE STRATEGII

7.1 Instrumenty wdrażania Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015-2022 opracowana została z naciskiem na partycypację społeczną. Udział Mieszkańców w tworzeniu dokumentu pozwala na założenie równie dużego zaangażowania w trakcie realizacji celów i działań zapisanych w Strategii. Bez wsparcia wszystkich twórców dokumentu na etapie wdrożenia istnieje ryzyko, że zaplanowane efekty nie uwidocznia się z zakładaną skutecznością i efektywnością. Do podstawowych wymogów sprawnego wdrażania Strategii należą skuteczne działania związane z czuwaniem nad realizacją celów, a zwłaszcza monitorowanie postępów i identyfikowanie trudności. Za zadanie wdrażania zapisów Strategii odpowiedzialny jest Wójt Gminy. Cele pośrednie i cele bezpośrednie zawarte w Strategii realizować będą poszczególni pracownicy Urzędu Gminy Serokomla, a także jednostki podległe Urzędowi, w których kompetencjach zawierają się konkretne działania.

System wdrażania Strategii powinien być oparty o praktyki przyjęte w systemach zarządzania projektami, gdzie kluczową osobą jest postać kierownika projektu zajmującego się koordynacją zadań, motywacją do ich realizacji oraz komunikacją pomiędzy członkami specjalnie powołanego Zespołu ds. wdrażania Strategii. Realizacja poszczególnych celów bezpośrednich i pośrednich powinna odbywać się wraz z przyjętym planem działań, który powinien być na bieżąco aktualizowany co najmniej raz w roku (np. w momencie uchwalania Budżetu Gminy lub Wieloletniej Prognozy Finansowej).

Ważnym punktem wdrażania Strategii jest także system monitorowania wyposażony w zestaw wskaźników dobranych do celów pośrednich. Pozwala on na bieżące kontrolowanie procesów wdrożeniowych i osiągnięcie zamierzonych efektów, eliminowanie trudności i wprowadzanie ewentualnych zmian w treści i zakresie zadeklarowanych działań i zadań. Weryfikacja zapisów i stopnia realizacji zamierzeń powinna skłaniać do podejmowania działań przyspieszających wdrożenie, szukania możliwości wsparcia realizacji zadań w zewnętrznych jednostkach i z pomocą zewnętrznych źródeł finansowania. W momencie pojawienia się nowych możliwości czy też wystąpienia uciążliwych trudności należy działania Strategii odpowiednio przemodelować nadając celom, działaniom i zadaniom nowy kształt, tak aby nowopowstała sytuacja nie zagroziła powodzeniu wdrożenia ale wpłynęła na przyspieszenie pojawienia się wyników. Działania zmierzające do aktualizacji Strategii

powinny być poprzedzone ewaluacją i procesem monitorowania oraz wnikliwą analizą otoczenia i czynników egzogenicznych mogących mieć wpływ na powodzenie Strategii.

W przypadku rozłożenia odpowiedzialności za wdrożenie Strategii aktualne wydaje się poszukiwanie partnerów publicznych i prywatnych, którym można wydelegować zadania i powierzyć realizację wybranych działań. Możliwość taką niesie ze sobą Ustawa o partnerstwie publiczno-prywatnym oraz w przypadku Gminy Serokomla bardzo aktywny kapitał ludzki – najważniejszy endogeniczny czynnik rozwoju Gminy.

7.2 Prognoza finansowania Strategii

Opracowanie niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Serokomla pokrywa się z fazą wstępną przygotowań do nowego okresu programowania Unii Europejskiej, przez co precyzyjne określenie katalogu, wskazującego na źródła finansowania działań zawartych w dokumencie Strategii, nie jest możliwe. Wydatkowanie środków, w ramach założeń Strategii Europa 2020, w większym niż dotychczas stopniu skierowane ma zostać na gospodarkę, rozwój technologiczny oraz aspekty, dotyczące efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Interwencję środków unijnych ma cechować większa koncentracja na wyznaczonych celach i wyraźniejsze ukierunkowanie na efekty, monitorowane na bieżąco za pośrednictwem systemu wskaźników postępu rzeczowego i finansowego.

Głównym źródłem finansowania ujętych w Strategii zadań będą własne środki finansowe pochodzące z budżetu jednostki, w tym dostępne również w ramach Wieloletniej Prognozy Finansowej w przypadku przedsięwzięć dłuższych niż 1 rok. Pozostałe formy finansowania stanowić będą:

1. Poza gminne środki publiczne:
 - subwencje oraz dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych,
 - środki pozabudżetowe.
2. Strategie i programy rządowe.
3. Granty Norweskie.

Środki pozabudżetowe

1. Specjalne, będące wyodrębnionymi rachunkami bankowymi, na które państwowe jednostki budżetowe mogą odprowadzać niektóre z pobranych przez siebie dochodów, by następnie finansować (dysponować) zgromadzonymi tam środkami pieniężnymi. Przykłady:

Totalizator Sportowy, gdzie środki przeznaczone są na dopłaty do inwestycji w zakresie turystyki, rekreacji i sportu, środki na dofinansowanie napraw obiektów sportowych lub środki specjalne, będące w dyspozycji Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, przeznaczane na utrzymanie katastru wodnego (systemu informacyjnego o gospodarowaniu wodami), opracowanie planów gospodarowania wodami oraz odbudowę ekosystemów zdegradowanych przez niewłaściwą eksploatację zasobów wodnych.

2. Państwowe Fundusze Celowe udzielane w postaci dotacji, pożyczek i refundacji:

- Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów;
- Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej;
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;

3. Agencje Rządowe:

- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (dotacje na infrastrukturę, pożyczki na tworzenie miejsc pracy dla bezrobotnych);
- Krajowy Fundusz Mieszkaniowy (dotacje, preferencyjne kredyty na infrastrukturę techniczną, towarzyszącą budownictwu mieszkaniowemu, odnowienie budynków mieszkalnych i infrastruktury po powodzi);
- Inne.

Strategie i programy rządowe

Strategie sektorowe finansowane będą ze środków krajowych jak również ze środków Unii Europejskiej w ramach nowego okresu programowania 2014-2020.

1. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki – w opracowywanym przez ekspertów Ministerstwa Gospodarki dokumencie, szczególną uwagę poświęcono wzmocnieniu współpracy oraz tworzeniu warunków sprzyjających przedsiębiorczości, powstawaniu i wdrażaniu innowacji, a także efektywnemu korzystaniu z dostępnych zasobów ludzkich, finansowych, rzeczowych i naturalnych. Jej zakres tematyczny obejmuje m.in. następujące zagadnienia: stabilne podstawy makroekonomiczne rozwoju, rynek finansowy, przyjazne środowisko dla przedsiębiorczości, rozwój usług, rozwój sektorów przemysłu i budownictwa, innowacyjność, społeczeństwo informacyjne, eksport i promocję gospodarki.

2. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego – w opracowywanym przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dokumencie, zwrócono uwagę na jednoczesne zwiększenie

konkurencyjności i spójności społeczno-ekonomicznej Polski poprzez stworzenie warunków do pełniejszego wykorzystania potencjału kryjącego się w jej obywatelach. Strategia formułuje cele i priorytety oraz wskazuje najważniejsze obszary koncentracji wysiłku rozwojowego w dziedzinie rozwoju kapitału ludzkiego. Strategia odpowiada na jedno z kluczowych wyzwań stawianych przed państwami na całym świecie, czyli załączenie efektywnej polityki społecznej z rozwojem gospodarczym.

3. Strategia Rozwoju Transportu – dokument przygotowany przez Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, którego istotą jest przedstawienie kierunków rozwoju transportu w Polsce w zgodności z celami zawartymi w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) i Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK). Wychodzi naprzeciw takim wyzwaniom współczesności, jak: sprostanie wymogom konkurencyjnej gospodarki światowej, uwzględnienie trendów demograficznych, dążenie do poprawy spójności społecznej, dostosowanie systemu transportowego do malejącej dostępności paliw płynnych na świecie. Odnosi się również do aktualnych trendów wynikających z polityki transportowej Unii Europejskiej.

4. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – dokument opracowany przez Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Środowiska, obejmuje dwa niezwykle istotne z punktu widzenia funkcjonowania państwa obszary. Podstawową rolą strategii jest zintegrowanie polityki środowiskowej z polityką energetyczną tam, gdzie aspekty te przenikają się w dostrzegalny sposób, ale oraz wytyczenie kierunków, w jakich powinna rozwijać się branża energetyczna oraz wskazanie priorytetów w ochronie środowiska.

5. Strategia Sprawne Państwo – dokument przygotowywany przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, określający cele i kierunki działań, jakie należy podjąć, aby podnieść sprawność i efektywność państwa do 2020 roku. Strategia zakłada między innymi racjonalne wykorzystanie środków publicznych, porządkowanie struktur organizacyjnych, skuteczne zarządzanie i koordynację – zwłaszcza w takich obszarach, jak: finanse, zarządzanie kryzysowe i ochrona ludności, tworzenie przyjaznego dla obywateli i przedsiębiorców prawa. Zakłada również wdrożenie rozwiązań przyczyniających się do wzrostu konkurencyjności polskiej jurysdykcji, likwidację barier administracyjnych, wzrost aktywności obywatela w procesach rządzenia i debacie publicznej oraz szerokie wykorzystywanie nowoczesnych technologii informatyczno-komunikacyjnych.

6. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego – dokument opracowywany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Działania w nim wskazane mają wspierać

zaangażowanie obywatelskie, zachęcać do współpracy oraz wzmacniać kreatywność Polaków, gdyż, „wzmacnianie kapitału społecznego jest projektem cywilizacyjnym, od którego powodzenia zależy jakość życia Polaków i rozwój gospodarczy kraju” Strategia jest dokumentem wielowymiarowym, zakładającym skoordynowaną interwencję publiczną w obszarach dotychczas niedocenianych lub niewystarczająco akcentowanych w dokumentach horyzontalnych.

7. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie – dokument opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, wprowadzający szereg modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce, a wraz z nimi – różnych polityk publicznych, mających największy wpływ na osiągnięcie celów określonych w stosunku do terytoriów. Polityka regionalna jest w nim rozumiana szerzej niż dotychczas – jako interwencja publiczna realizująca cele rozwojowe kraju przez działania ukierunkowane terytorialnie, a których głównym poziomem planowania i realizacji pozostaje układ regionalny.

8. Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – dokument opracowywany przez Ministerstwo Obrony Narodowej, określający warunki funkcjonowania oraz sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego. Szczególną rolę w tym systemie odgrywają podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo zewnętrzne (służba dyplomatyczna, Siły Zbrojne RP, służby specjalne), w powiązaniu z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo wewnętrzne. Z tego też względu główny obszar zainteresowania Strategii jest ukierunkowany na bezpieczeństwo zewnętrzne i militarne, a jej zintegrowanie z innymi strategiami rozwojowymi pozwoli na wyłączenie z jej zasadniczego zakresu tematycznego innych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, takich jak: bezpieczeństwo ekonomiczne (w tym energetyczne), obywatelskie, społeczne czy ekologiczne (w tym wodne).

9. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa – dokument opracowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, którego celem głównym jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju.

10. Program wsparcia budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopłat;
11. Program dopłat do oprocentowania kredytów na usuwanie skutków powodzi;
12. Program „Radosna szkoła” realizowany jest w latach 2009-2014;
13. Program „Cyfrowa szkoła”;

14. Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych

15. Inne.

Rada Europejska podjęła kluczowe decyzje w sprawie budżetu unijnego na lata 2014-2020. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego uczestniczy w pracach nad nowymi zasadami i systemem inwestowania pieniędzy unijnych. Środki te będzie można zainwestować m.in. w badania naukowe i ich komercjalizację, kluczowe połączenia drogowe (autostrady, drogi ekspresowe) rozwój przedsiębiorczości, transport przyjazny środowisku (kolej, transport publiczny) cyfryzację kraju (szerokopasmowy dostęp do Internetu, e-usługi administracji), czy włączenie społeczne i aktywizację zawodową. Obecnie trwają prace strategiczne nad instrumentami wsparcia na lata 2014-2020 dotyczących działań innowacyjnych, dlatego też w niniejszym opracowaniu ograniczono się tylko do wskazania najważniejszych programów przewidzianych na lata 2014-2020:

- Infrastruktura i Środowisko;
- Inteligentny Rozwój;
- Wiedza Edukacja i Rozwój;
- Polska Cyfrowa;
- Polska Wschodnia;
- Pomoc techniczna;
- Europejska Współpraca Terytorialna i Europejski Instrument Sąsiedztwa;
- Programy Regionalne.

Programy na rzecz innowacji – Program Operacyjny dla Polski Wschodniej

W nowym okresie programowania będą kontynuowane działania dynamizujące procesy rozwojowe w Polsce Wschodniej. Wsparcie dla tych branż będzie kontynuowane również w przyszłej perspektywie finansowej. Jego ważnym celem będą działania ukierunkowane na integrację i wzrost efektywności ośrodków innowacji. Przede wszystkim poprzez tworzenie i wdrażanie różnego rodzaju sieci i centrów współpracy, konsolidujących istniejącą infrastrukturę badawczo-rozwojową i innowacyjną.

Nowy program operacyjny dla Polski Wschodniej będzie dodatkowym wsparciem działań o charakterze ponadregionalnym, uzupełniającym te, które podejmowane są w ramach programów regionalnych i krajowych. Wspierane będą zwłaszcza inwestycje służące: podnoszeniu poziomu innowacyjności, aktywizacji gospodarczej makroregionu, a także

rozwojowi ekologicznych sieci transportu miejskiego oraz poprawie układów komunikacyjnych miast wojewódzkich Polski Wschodniej i ich obszarów funkcjonalnych.

Programy na rzecz klastrów

W nowej perspektywie finansowej 2014-2020. będzie wsparcie dla klastrów. Większy nacisk położony został na współfinansowanie projektów związanych ze sferą badawczo-rozwojową oraz innowacjami. O wsparcie będą mogły ubiegać się uczelnie i jednostki naukowe, które blisko współpracują z biznesem - Inwestycje przedsiębiorstw również będą mogły uzyskać dofinansowanie, przy czym preferowane będą przedsięwzięcia o dużym potencjale innowacyjnym, związane nie tylko z produkcją nowych, udoskonalonych wyrobów, ale zakładających rozwój działalności badawczo-rozwojowej – najlepiej we współpracy z jednostkami naukowymi.

W nowej perspektywie finansowej najwięcej możliwości wsparcia będą miały zatem klastry oparte na wiedzy, w których firmy i instytucje badawczo-rozwojowe prowadzą intensywną współpracę w zakresie B+R.

Program Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR)

W Programie Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR) finansowanie otrzymają m.in. projekty systemowe związane z wyłanianiem, monitoringiem i ewaluacją krajowych klastrów kluczowych, a także projekty koordynatorów klastrów z zakresu internacjonalizacji i rozwoju współpracy. Przewidziane będą również dodatkowe punkty dla tych uczelni, instytutów i przedsiębiorstw, które będą członkami klastrów kluczowych.

Głównym celem programu o roboczej nazwie Inteligentny Rozwój, będzie pobudzenie innowacyjności polskiej gospodarki poprzez zwiększenie nakładów prywatnych na sektor B+R, będą więc skoncentrowane na budowie nowych i wzmacnianiu istniejących powiązań między sektorami biznesu i nauki. Istotny jest także rozwój innowacyjności przedsiębiorstw oraz wzmocnienie jakości badań oraz pozycji krajowych jednostek naukowych w ramach Europejskiej Przestrzeni Badawczej.

Unijne wsparcie na rzecz nowych technologii

W przyszłym okresie programowania, jeszcze większy nacisk zostanie położony na wspieranie projektów realizowanych we współpracy sektora nauki z biznesem. To swoiste partnerstwo będzie wspierane przede wszystkim z programu będącego następcą Programu

Innowacyjna Gospodarka. Działania będą ukierunkowane m.in. na finansowanie badań naukowych na rzecz innowacyjnej gospodarki, wsparcie rozwoju kadry badawczej, wzrost jej udziału w projektach międzynarodowych oraz współpracę w ramach platform technologicznych i klastrów

Programu Pomoc Techniczna 2014-2020

Cel główny programu: Zapewnienie sprawnego i efektywnego wdrażania polityki spójności w latach 2014-2020.

Cele szczegółowe:

- Budowa potencjału instytucji odpowiedzialnych za realizację instrumentów strukturalnych;
- Przygotowanie beneficjentów do wdrażania projektów współfinansowanych ze środków UE;
- Zapewnienie spójnego systemu informacji i promocji funduszy strukturalnych.

Program operacyjny „Wiedza, edukacja i rozwój” finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego

W latach 2014 – 2020 program ten zastąpi obecnie funkcjonujący Program Kapitał Ludzki. W projekcie tym skupiono się na konieczności wspierania jakości edukacji na wszystkich szczeblach szkolnictwa. Wpływa to bowiem na kwalifikacje i umiejętności osób, które w przyszłości zasilą rynek pracy. Przypomniał, że Polska popiera podjęcie przez KE działań zmierzających do wdrożenia inicjatyw na rzecz zatrudnienia osób młodych.

Inne dostępne źródła finansowania na lata 2014 – 2020 to:

- Konkursy i granty na poziomie Komisji Europejskiej
- Granty i konkursy ministerialne
- Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG)

VIII. MONITORING STRATEGII

Gwarancją prawidłowego wdrażania i monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Serokomla jest ścisła współpraca wielu instytucji sektora publicznego, prywatnego, pozarządowego, a także mieszkańców gminy.

Sformułowana strategia rozwoju gminy w rozdziale na cztery obszary strategiczne i podległe im cele strategiczne i operacyjne jest wyzwaniem dla wszystkich podmiotów związanych z gminą. Równie ważne co posiadanie planu rozwoju gminy jest kontrola jego właściwego wdrażania. W celu uzyskania właściwej kontroli nad tym procesem i weryfikacji postępów, konieczne jest wprowadzenie zasad stałego, okresowego monitoringu, którego celem jest uzyskanie konkretnych mierników osiągnięcia założonych celów. Wybór właściwych mierzalnych wskaźników dostępnych w statystyce publicznej i wewnętrznej gminy spowoduje efektywne monitorowanie procesów wdrażania strategii. Strategia rozwoju gminy jest dokumentem żywym i dynamicznie reagującym na zmiany. W celu zapewnienia sprawnej realizacji i oceny jej postępów, ale również aktualizacji i dostosowania do zmieniających się warunków społeczno – gospodarczych, konieczne jest powołanie jednostki odpowiedzialnej za monitoring i ewaluację. Zespół ds. realizacji strategii, powołany zarządzeniem wójta, powinien składać się z osób różnych środowisk opiniotwórczych. Rekomenduje się, aby zespół ds. realizacji strategii dokonał szczegółowej analizy realizacji celów strategicznych w oparciu o opracowane wskaźniki dostępne w statystyce publicznej i wewnętrznej gminy. Szczegółowa, systematyczna analiza powinna opierać się na sporządzaniu sprawozdań z oceny stopnia realizacji i oddziaływania (oceny wpływu na poprawę komfortu i jakości życia mieszkańców). W przypadku stwierdzenia zmian warunków i bieżącej sytuacji gminy konieczna jest aktualizacja dokumentu. Ważnym elementem tego sprawozdania powinna być również analiza zagrożeń utrudniających jej realizację oraz opracowanie systemu działań naprawczych. Poza stałym monitoringiem zaleca się również dokonywanie ewaluacji dokumentu na podstawie rocznych sprawozdań, tj. oceny stopnia realizacji strategii do założonych wskaźników, prawidłowości ich realizacji, oceny przyjętych wskaźników w odniesieniu do celów strategicznych i operacyjnych.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych zadań i projektów oraz celów operacyjnych i strategicznych.

Monitoring prowadzony będzie jako:

- monitoring wskaźnikowy – w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć
- monitoring społeczny – na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne.

Poziom osiągnięcia każdego celu operacyjnego będzie mierzony raz na trzy lata poczynając od 2016 roku, a poszczególnych zadań i projektów realizacyjnych na koniec każdego roku kalendarzowego.

Istotny element systemu monitorowania stanowić będzie sporządzanie **sprawozdania z rocznego planu realizacyjnego** wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nierozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia.

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie Gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Gminnej Strategii Rozwoju Gminy Serokomla. Dodatkowo dane uzyskane dzięki wykorzystaniu ankiet oraz szerokiego udziału mieszkańców służyć będą ocenie realizacji oraz uaktualnieniu zapisów strategii. Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalone będą w zależności od ich kategorii.

Wskaźniki monitoringu

Jednym z podstawowych instrumentów umożliwiających przeprowadzenie monitoringu i uzyskanie wiarygodnych wyników będą wskaźniki pomiaru osiągnięć celów wytyczonych przez strategię. Wskaźnik może być zdefiniowany jako pomiar celu, który ma zostać osiągnięty, zaangażowanych środków, otrzymanego efektu, miernika jakości lub zmiennej wynikającej z kontekstu. Rozróżniamy następujące rodzaje wskaźników:

- wskaźniki zasobów – przedstawiają informacje o środkach finansowych, rzeczowych oraz zasobach ludzkich, które są wykorzystywane do wdrożenia danego zadania/projektu; w ujęciu tym wskaźniki te odnoszą się do wielkości alokacji budżetowych na danym poziomie pomocy; np. koszt budowy mieszkania socjalnego, koszt uzbrojenia terenu;

- wskaźniki wyników, odnoszą się do bezpośrednich konsekwencji działań zadania/projektu – oddziałujących na bezpośrednich beneficjentów; wskaźniki te mogą mieć charakter fizyczny (np. liczba osób przeszkolonych, liczba stron internetowych, na których

umieszczono informacje o ofercie inwestycyjnej) lub finansowy (zmniejszenie kosztów oświetlenia ulic, zmniejszenie kosztów wywozu nieczystości);

- wskaźniki oddziaływania, odnoszą się do konsekwencji zadania/projektu (zamierzonych i niezamierzonych, pozytywnych i negatywnych) wykraczających poza efekty bezpośrednie

– krótkoterminowe; można wyróżnić dwa rodzaje oddziaływania:

- oddziaływanie bezpośrednie – efekty, które pojawiają się po pewnym upływie czasu, ale są bezpośrednio związane z podjętymi działaniami i beneficjentami bezpośrednimi;
- oddziaływanie pośrednie – wszystkie inne rodzaje efektów – niezamierzone przez daną interwencję lub wynikające z niej działania.

Przykłady wskaźników oddziaływania, to np. spadek stopy bezrobocia w regionie w wyniku uruchomienia podstrefy ekonomicznej, wzrost liczby przedsiębiorstw w wyniku działania sieci wsparcia biznesu itd.

Obiektywnie weryfikowalne wskaźniki opisują cele przedsięwzięcia przy pomocy wielkości mierzalnych. Z punktu widzenia wiarygodności i spójności procesu monitoringu i ewaluacji wskaźnik powinien spełniać określone kryteria. Często stosowaną prostą zasadą odnoszącą się do definiowania wskaźników jest zasada SMART:

Specific – określony – odniesienie się do określonych elementów matrycy logicznej projektu,

Measurable – mierzalny (kwantyfikowalny) – w zakresie dostępnych źródeł weryfikacji,

Achievable – możliwy do osiągnięcia po akceptowalnych kosztach, realistyczny,

Relevant – właściwy w stosunku do potrzeb (w tym wypadku, np. wynikających z zakresu ewaluacji),

Timely – ograniczony czasowo – czyli odnoszący się do granic czasowych projektu lub zakresu badania ewaluacyjnego.

Wskaźnikami oceny monitorowania celów strategicznych i szczegółowych Strategii będą np.:

- ilość zlikwidowanych barier architektonicznych;
- ilość uruchomionych działalności gospodarczych;
- ilość stworzonych nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych;
- ilość oddanych do użytkowania mieszkań (w tym socjalnych);
- powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych;

- ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w % ludności ogółem;
- liczba km nowo wybudowanych chodników;
- powierzchnia terenów przeznaczonych na rozwój funkcji turystycznej
- procentowy wzrost mieszkańców zadowolonych z jakości życia w Gminie.

W każdym realizowanym zadaniu zostaną zidentyfikowane wskaźniki, przed rozpoczęciem realizacji - zaplanowane, na końcu - osiągnięte. Każde zadanie zostanie podsumowane raportem pisemnym, przekazywanym do koordynatora strategii.

Wzór raportu:

Zadanie/projekt	Instytucja/organizacja realizująca	Zaplanowane wskaźniki osiągnięć	Osiągnięte wskaźniki	Źródła danych
Nazwa i opis, cele				ankiety, listy obecności, dokumenty, itp.

Poniżej przedstawiona lista rekomendowanych mierników realizacji strategii stanowi propozycję oraz może podlegać modyfikacjom. Rekomendowane mierniki realizacji Strategii Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015 – 2022:

Tabela 28 Zestaw wskaźników systemu monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015-2022

1. WZROST ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY		
1.1	Opracowanie spójnej i atrakcyjnej oferty inwestycyjnej dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych	
Wskaźniki produktu	Liczba dokumentów określających sposób promocji inwestowania w Gminie (szt.) Liczba etatów w Urzędzie Gminy, które powiązane są z promocją terenów inwestycyjnych (szt.)	
Wskaźniki rezultatu	Liczba odwiedzin potencjalnych inwestorów (szt.) Liczba stworzonych materiałów promujących inwestowanie w Gminie (szt.) Liczba stron internetowych, na których umieszczono informacje o ofercie inwestycyjnej (szt.) Liczba powstałych kompleksowych ofert inwestycyjnych (szt.) Liczba odpowiedzi na zapytania ofertowe od inwestorów (szt.)	
Wskaźniki oddziaływania	Liczba nowo powstałych przedsiębiorstw (szt.) Liczba nowo powstałych miejsc pracy (szt.) Wielkość dochodów gminnych z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (tys. zł)	

1.2	Opracowanie polityki proinwestycyjnej i progospodarczej dla obecnych i przyszłych przedsiębiorców	
	Wskaźniki produktu	Liczba dokumentów programowych regulujących politykę proinwestycyjną Gminy (szt.) Liczba wprowadzonych i realizowanych narzędzi wsparcia przedsiębiorców (szt.) Liczba podmiotów zarejestrowana w systemie informacji gospodarczej (szt.) Liczba podmiotów gospodarczych realizujących inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii (szt.)
	Wskaźniki rezultatu	Liczba działań kooperacyjnych wśród przedsiębiorców (szt.) Liczba osób uczestnicząca w spotkaniach z przedsiębiorcami w ramach prezentacji projektów utworzenia podstrefy ekonomicznej Liczba podmiotów gospodarczych realizujących inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii (szt.)
	Wskaźniki oddziaływania	Liczba nowo powstałych przedsiębiorstw (szt.) Liczba nowo powstałych miejsc pracy (szt.) Wielkość dochodów gminnych z udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (tys. zł)
2. PODWYŻSZENIE POZIOMU JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO I ŁADU PRZESTRZENNEGO		
2.1	Estetyzacja terenów Gminy	
	Wskaźniki produktu	Liczba nowych i zrewitalizowanych miejsc wypoczynku i rekreacji (szt.) Liczba dokumentów regulujących stan uporządkowania nieruchomości (szt.) Liczba obiektów małej architektury służącej wypoczynkowi i rekreacji (szt.) Liczba obiektów służących utrzymaniu czystości i porządku w gminie (szt.)
	Wskaźniki rezultatu	Powierzchnia nowopowstałych terenów zielonych (ha) Powierzchnia obszarów rekreacyjnych i sportowych (ha) Wielkość nakładów na drobne remonty obiektów po dewastacji (zł)
	Wskaźniki oddziaływania	Liczba likwidowanych nielegalnych wysypisk śmieci (szt.) Udział terenów zielonych w powierzchni Gminy (%) Udział terenów o funkcji rekreacyjnej i sportowej w Gminie (%) Wielkość nakładów na prace i usługi porządkowe (tys. zł)
2.2	Rozbudowa instalacji służących ochronie środowiska	
	Wskaźniki produktu	Liczba oddanych do użytku przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Liczba przedsięwzięć niskoemisyjnych powstałych dzięki wsparciu Gminy (szt.) Liczba Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (szt.) Liczba uruchomionych instalacji wykorzystujących alternatywne źródła energii
	Wskaźniki rezultatu	Liczba gospodarstw przyłączonych do sieci kanalizacyjnej Liczba podmiotów i gospodarstw wykorzystujących alternatywne źródła energii Liczba gospodarstw domowych segregujących odpady (szt.) Liczba gospodarstw domowych użytkujących przydomowe oczyszczalnie ścieków (szt.)
	Wskaźniki oddziaływania	Udział gospodarstw przyłączonych do sieci kanalizacyjnej (szt.) Udział podmiotów i gospodarstw wykorzystujących alternatywne źródła energii (szt.) Wielkość emisji zanieczyszczeń do atmosfery (t/r)
2.3	Zwiększenie ładunku przestrzennego w gminie i dbałości o środowisko naturalne	
	Wskaźniki produktu	Liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych (szt.) Liczba organizacji ekologicznych działających na terenie gminy (szt.) Liczba akcji informacyjnych dotyczące programów inwestycji w odnawialne źródła energii, w zakresie spalania odpadów w indywidualnych instalacjach ciepłych (szt.)

		Liczba wyprodukowanych ulotek promujących ekologiczne zachowania, ilość artykułów w prasie lokalnej (szt.) Liczba przedsięwzięć termomodernizacyjnych w gminie (szt.)
	Wskaźniki rezultatu	Liczba mieszkańców uczestnicząca w imprezach plenerowych realizujących założenia informacyjno-edukacyjne z zakresu ochrony środowiska Liczba mieszkańców uczestnicząca w zajęciach sportowych Liczba mieszkańców uczestnicząca w spotkaniach dotyczących programów, inwestycji w odnawialne źródła energii, w zakresie spalania odpadów w indywidualnych instalacjach ciepłych Liczba rozdanych ulotek wśród mieszkańców promujących ekologiczne zachowania
	Wskaźniki oddziaływania	Liczba osób zadowolonych z poziomu jakości środowiska naturalnego (os) Nakłady na ochronę środowiska (zł) Liczba inicjatyw z zakresu ochrony środowiska (szt.)
3. POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I POPRAWA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO		
3.1 Podniesienie jakości stanu dróg i poprawa układu komunikacyjnego		
	Wskaźniki produktu	Długość dróg gminnych (km) Długość zmodernizowanych dróg gminnych (km) Długość chodników w Gminie (km) Długość ścieżek rowerowych (km)
	Wskaźniki rezultatu	Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektów drogowych (ha) Średni czas przejazdu transportem indywidualnym między wybranymi punktami w Gminie (min)
	Wskaźniki oddziaływania	Nakłady na bieżące utrzymanie dróg (tys. zł/km) Liczba nowopowstałych miejsc pracy (szt.)
3.2 Podniesienie jakości stanu infrastruktury sieciowej		
	Wskaźniki produktu	Liczba ujęć wody (szt.) Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km) Długość sieci kanalizacyjnej (km) Liczba wybudowanych przyłączy kanalizacyjnych (szt.)
	Wskaźniki rezultatu	Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej (szt.) Liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej (szt.)
	Wskaźniki oddziaływania	Liczba utworzonych miejsc pracy (szt.) Ilość ścieków odprowadzonych/oczyszczonych (m ³ /m-ąc)
3.3 Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców Gminy		
	Wskaźniki produktu	Liczba nowopowstałych zatok autobusowych (szt.) Liczba nowych lub zmodernizowanych punktów świetlnych (szt.) Liczba procedur opracowanych w ramach nowego systemu zarządzania kryzysowego (szt.) Liczba sprzętu dla OSP niezbędnego do prowadzenia akcji gaśniczych (szt.)
	Wskaźniki rezultatu	Liczba wypadków drogowych oraz zabitych i rannych (szt.), (os) Czas dojazdu jednostek ratowniczych (min)
	Wskaźniki oddziaływania	Liczba udzielonych porad lekarskich związanych z wypadkami komunikacyjnymi (szt.) Liczba osób oceniających okolice miejsca zamieszkania jako bezpieczne (os)

4. WSPIERANIE ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO		
4.1	Wspieranie działań służących budowaniu tożsamości lokalnej i integracji Mieszkańców	
	Wskaźniki produktu	Całkowita powierzchnia w gminie przeznaczona na działalność kulturalną (m2) Liczba proponowanych aktywności w ramach oferty kulturalno-rozrywkowej (szt.) Liczba organizowanych imprez (szt.) Liczba imprez zorganizowanych przy współpracy z NGO (szt.) Liczba projektów realizowanych przez NGO (szt.) Liczba powstających wiosek tematycznych (szt.)
	Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z oferty kulturalnej (os) Liczba dzieci korzystających z zajęć dodatkowych w szkołach i świetlicach (os.) Liczba osób biorących udział w zjazdach motocyklistów (os.)
	Wskaźniki oddziaływania	Liczba osób identyfikujących/utożsamiających się z Gminą (os) Liczba osób pozytywnie oceniających działania z zakresu kultury wspierane przez Gminę (os) Liczba osób korzystających z nowych ofert programowych w zakresie kultury i edukacji (os.) Nakłady na kulturę i oświatę (tys. zł)
4.2	Wzmacnianie kompetencji społecznych młodych ludzi	
	Wskaźniki produktu	Liczba godzin zajęć z zawodoznawczych w szkołach Gminy Serokomla (godz.) Liczba szkoleń z zakresu aktywizacji zawodowej (szt.) Liczba wolontariuszy w gminie (os.)
	Wskaźniki rezultatu	Liczba uczniów korzystających z zajęć z zakresu zawodoznawstwa (os) Liczba uczestników szkoleń z zakresu aktywizacji zawodowej (os.) Liczba laureatów konkursów przedmiotowych z zakresu przedsiębiorczości (os) Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego i pedagogicznego (os.)
	Wskaźniki oddziaływania	Liczba osób identyfikujących/utożsamiających się z Gminą (os) Liczba osób pozytywnie oceniających działania z zakresu wolontariatu wspierane przez Gminę (os) Liczba osób pozytywnie oceniających działania z zakresu promocji przedsiębiorczości (os.)
4.3	Budowa kapitału społecznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	
	Wskaźniki produktu	Liczba organizacji zrzeszających ludzi starszych (szt.) Liczba organizacji zrzeszających osoby niepełnosprawne (szt.) Liczba specjalistów (psychologów, pedagogów, logopedów, usług prawnych, finansowych) udzielających porad dla mieszkańców Gminy Liczba inicjatyw/imprez promujących zdrowy styl życia (szt.)
	Wskaźniki rezultatu	Liczba inicjatyw współtworzonych przez organizacje zrzeszające ludzi starszych i osoby niepełnosprawne (szt.) Liczba udzielonych porad specjalistycznych (psychologów, pedagogów, logopedów, usług prawnych, finansowych) (szt.) Liczba ofert pracy i form aktywności społecznej dla osób starszych (szt.) Liczba uczestników inicjatyw/imprez promujących zdrowy styl życia (szt.) Liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej i rekreacyjnej (os.)
	Wskaźniki oddziaływania	Liczba osób/organizacji „tworzących” ofertę kulturalną i rekreacyjną (szt.), (os) Liczba inicjatyw z zakresu integracji międzypokoleniowej (szt.) Wskaźniki długości życia mieszkańców Gminy (lata)
4.5	Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej	
	Wskaźniki produktu	Liczba systemów elektronicznego obiegu dokumentów (szt.) Liczba usług publicznych posiadających certyfikaty jakości (szt.)

		Liczba osób, które skorzystały z działań podnoszących kompetencje personelu Urzędu Gminy (os.)
	Wskaźniki rezultatu	Liczba przeszkolonych pracowników administracji samorządowej (os) Średni czas załatwienia sprawy (dni) Liczba udostępnionych e-usług (szt.)
	Wskaźniki oddziaływania	Liczba osób zadowolonych z obsługi w Urzędzie Gminy (os) Liczba korzystających z e-usług (os)

Ocena stopnia realizacji zamierzeń zawartych w zapisach Strategii Rozwoju Gminy Serokomla na lata 2015-2022 pozwala na odniesienie się do tego co już zostało zrobione i określenie skuteczności, efektywności i wydajności dotychczasowych działań. Monitoring pozwala także na określenie ogólnego poziomu rozwoju jednostki samorządowej. Brak skuteczności we wdrażaniu zapisów strategii lub przedwczesna realizacja celów jest impulsem do zmiany priorytetów w układzie celów oraz redefiniowania założeń.

Załącznik 1. Wieloletni

Plan Inwestycyjny

L.p.	Nazwa Programu/Zadania	Powiązania z celami strategicznymi	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Źródła finansowania	Okres realizacji
Obszar 1					
WZROST ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ GMINY					
Cel strategiczny 1.1					
OPRACOWANIE OFERTY INWESTYCYJNEJ DLA POTENCJALNYCH INWESTORÓW ZEWNĘTRZNYCH					
1.	Przygotowanie oferty dla inwestorów oraz wyznaczenie w Gminie osoby odpowiedzialnej za kontakt z inwestorami.	Cel operacyjny 1.1.1 (Opracowanie przemysłanej strategii promocji zasobów Gminy zachęcającej do inwestowania) Zad. 1.1.1.1	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy	2015-2022
2.	Wyznaczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego nowych terenów do inwestowania.	Cel operacyjny 1.1.1 (Opracowanie przemysłanej strategii promocji zasobów Gminy zachęcającej do inwestowania) Zad. 1.1.1.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy	2015-2022
3.	Zaplanowanie działań promocyjnych poprzez spotkania z inwestorami, czy wyjazdy na targi	Cel operacyjny 1.1.2 (Promocja potencjału inwestycyjnego Gminy) Zad. 1.1.2.1	Gmina Serokomla	Środki własne gminy , RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; PO IiŚ 2014-2020, PROW 2014-2020	2015-2022
4.	Utworzenie strony internetowej promującej przedsiębiorczość w Gminie	Cel operacyjny 1.1.2 (Promocja potencjału inwestycyjnego Gminy) Zad. 1.1.2.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy	2015-2022
Cel strategiczny 1.2					
OPRACOWANIE POLITYKI PROINWESTYCYJNEJ DLA OBECNYCH I PRZYSZŁYCH PRZEDSIĘBIORCÓW					

5.	Opracowanie i uchwalenie ulg, zwolnień i preferencyjnych warunków dla nowych inwestorów	Cel operacyjny 1.2.1 (Stworzenie korzystnych warunków do tworzenia przedsiębiorstw i prowadzenia działalności gospodarczej) Zad. 1.2.1.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy;	2015-2022
6.	Wspieranie współpracy i powiązań kooperacyjnych w podmiotach gospodarczych	Cel operacyjny 1.2.1 (Stworzenie korzystnych warunków do tworzenia przedsiębiorstw i prowadzenia działalności gospodarczej) Zad. 1.2.1.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne	2015-2022
7.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych (energetyka, kanalizacja, wodociągi)	Cel operacyjny 1.2.2 (Rozwój infrastruktury) Zad. 1.2.2.1	Gmina Serokomla	Środki własne gminy, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; PO IiŚ 2014-2020, PROW 2014-2020	2015-2022
8.	Pozyskanie inwestora do budowy na terenie Gminy farmy fotowoltaicznej	Cel operacyjny 1.2.3 (Wspieranie przedsiębiorców z branży odnawialnych źródeł energii) Zad. 1.2.3.1	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne	2015-2022
9.	Nawiązanie kontaktu z instytucjami otoczenia biznesu z branży odnawialnych źródeł energii	Cel operacyjny 1.2.3 (Wspieranie przedsiębiorców z branży odnawialnych źródeł energii) Zad. 1.2.3.2	Gmina Serokomla	Budżet samorządu lokalnego; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne	2015-2022

L.p.	Nazwa Programu/Zadania	Powiązania z celami strategicznymi	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Źródła finansowania	Okres realizacji
Obszar 2					
POPRAWA STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO I ŁADU PRZESTRZENNEGO					
Cel strategiczny 2.1					
ESTETYZACJA TERENÓW GMINY					
1.	Budowa siłowni na wolnym powietrzu oraz placu zabaw dla dzieci na placu „Kępa”	Cel operacyjny 2.1.1 (Rozbudowanie małej infrastruktury) Zad. 2.1.1.1	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; Konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki	2015-2022
2.	Montaż koszy na śmieci w Serokomli	Cel operacyjny 2.1.1 (Rozbudowanie małej infrastruktury) Zad. 2.1.1.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy,	2015-2022
3.	Montaż monitoringu w miejscach narażonych na dewastację	Cel operacyjny 2.1.1 (Rozbudowanie małej infrastruktury) Zad. 2.1.1.3	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy,	2015-2022
4.	Likwidacja „dzikich” wysypisk śmieci na obszarze Gminy	Cel operacyjny 2.1.2 (Uporządkowanie zaniedbanych terenów Gminy) Zad. 2.1.2.1	Gmina Serokomla	środki własne gminy, NFOŚ i GW,	2015-2022
5.	Stworzenie systemu motywacyjnego do kontroli uporządkowania działek i dbania o otoczenie	Cel operacyjny 2.1.2 (Uporządkowanie zaniedbanych terenów Gminy) Zad. 2.1.2.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy,	2015-2022
Cel strategiczny 2.2					
ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY SŁUŻĄCEJ OCHRONIE ŚRODOWISKA					
1.	Wspieranie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach nieskanalizowanych	Cel operacyjny 2.2.1 (Wspieranie działań usprawniających usuwanie odpadów z terenu gminy i technologii energooszczędnych) Zad. 2.2.1.1	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, NFOŚ i GW	2015-2022
2.	Wspieranie programu budowy kolektorów słonecznych dla mieszkańców Gminy	Cel operacyjny 2.2.1 (Wspieranie działań usprawniających usuwanie odpadów z terenu gminy i	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; PROW 2014-2020,	2015-2022

		technologii energooszczędnych) Zad. 2.2.1.2		NFOŚ i GW	
3.	Kontrola spalania śmieci	Cel operacyjny 2.2.1 (Wspieranie działań usprawniających usuwanie odpadów z terenu gminy i technologii energooszczędnych) Zad. 2.2.1.3	Gmina Serokomla	NFOŚ i GW, Środki własne Gminy,	2015-2022
Cel strategiczny 2.3					
ZWIĘKSZENIE ŁADU PRZESTRZENNEGO W GMINIE I DBAŁOŚCI O ŚRODOWISKO NATURALNE					
1.	Budowa boiska do piłki siatkowej, kortu tenisowego i zaplecza sanitarnego poprzez rozbudowę boiska przy ul. Zagumiennej	Cel operacyjny 2.2.1 (Porządkowanie gminnej przestrzeni publicznej) Zad. 2.3.1.1	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; Konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki	2015-2022
2.	Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego wraz z zapleczem lekkoatletycznym przy Szkole Podstawowej w Krzówce	Cel operacyjny 2.2.1 (Porządkowanie gminnej przestrzeni publicznej) Zad. 2.3.1.2	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy, Konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki	2015-2022
3.	Wyznaczenie tras spacerowych i biegowych	Cel operacyjny 2.3.1 (Porządkowanie gminnej przestrzeni publicznej) Zad. 2.3.1.3	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy, Konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki	2015-2022
4.	Uporządkowanie numeracji nieruchomości w Gminie i wprowadzenie jednolitego systemu oznakowań posesji	Cel operacyjny 2.3.1 (Porządkowanie gminnej przestrzeni publicznej) Zad. 2.3.1.4	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy,	2015-2022
5.	Budowa miejsca do spotkań plenerowych dla mieszkańców Gminy	Cel operacyjny 2.3.1 (Porządkowanie gminnej przestrzeni publicznej) Zad. 2.3.1.5	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy,; Konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki	2015-2022
5.	Realizacja poprzez	Cel operacyjny	Gmina	Środki własne	2015-2022

	szkoły programów podnoszących świadomość ekologiczną	2.3.2 (Wspieranie działań służących dbałości o środowisko naturalne) Zad. 2.3.2.1	Serokomla, Szkoły, NGO	Gminy; Konkursy Ministerstwa Edukacji, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój,	
6.	Tworzenie organizacji o charakterze ekologicznym, np. Koło Miłośników Przyrody	Cel operacyjny 2.3.2 (Wspieranie działań służących dbałości o środowisko naturalne) Zad. 2.3.2.2	Gmina Serokomla, Szkoły, NGO	Środki własne Gminy; NFOŚ i GW, FIO, RPO 2014-2020 woj. lubelskiego	2015-2022
7.	Wspieranie i realizacja inwestycji i przedsięwzięć niskoemisyjnych	Cel operacyjny 2.3.2 (Wspieranie działań służących dbałości o środowisko naturalne) Zad. 2.3.2.3	Gmina Serokomla,	Środki własne gminy, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020, PO IiŚ 2014-2020, PO PW 2014-2020, PROW 2014-2020	2015-2022
8.	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Serokomli	Cel operacyjny 2.3.2 (Wspieranie działań służących dbałości o środowisko naturalne) Zad. 2.3.2.4	Gmina Serokomla	Środki własne gminy, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020, PO IiŚ 2014-2020, PO PW 2014-2020, PROW 2014-2020	2015-2022
9.	Termomodernizacja najstarszego budynku Zespołu Szkół w Serokomli	Cel operacyjny 2.3.2 (Wspieranie działań służących dbałości o środowisko naturalne) Zad. 2.3.2.5	Gmina Serokomla	Środki własne gminy, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020, PO IiŚ 2014-2020, PO PW 2014-2020, PROW 2014-2020	2015-2022

L.p.	Nazwa Programu/Zadania	Powiązania z celami strategicznymi	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Źródła finansowania	Okres realizacji
Obszar 3					
POPRAWA STANU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I POPRAWA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO					
Cel strategiczny 3.1					
PODNIESIENIE JAKOŚCI STANU DRÓG I POPRAWA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO					
1.	Budowa obwodnicy Serokomli	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.1	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; PO PW 2014-2020	2015-2022
2.	Budowa chodników w miejscowości Serokomla przy ul. Zagumiennej, Gumiennej i Ogrodowej	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
3.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Ruda	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.3	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
4.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Bielany Duże	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.4	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy, PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i	2015-2022

				zagraniczne, PO PW 2014-2020	
5.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Czarna	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.5	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
6.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Poznań	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.6	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
7.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Pieńki	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.7	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
8.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Bronisławów Duży	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.8	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy, PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne,	2015-2022

				PO PW 2014-2020	
9.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Bronisławów Mały	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.9	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
10.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Ernestynów	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.10	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
11.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Krzówka	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.11	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
12.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Charlejew	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.12	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-	2015-2022

				2020	
13.	Remont i modernizacja drogi w miejscowości Serokomla	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.13	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
14.	Budowa i oznakowanie ścieżek do uprawiania biegania i spacerów na obrzeżach wsi Serokomla	Cel operacyjny 3.1.1 (Rozwijanie i modernizacja sieci dróg publicznych w Gminie) Zad. 3.1.1.14	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; Konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki	2015-2022
Cel strategiczny 3.2					
ROZBUDOWA I PODNIESIENIE JAKOŚCI STANU INFRASTRUKTURY SIECIOWEJ					
1.	Modernizacja stacji wodociągowej w Serokomli	Cel operacyjny 3.2.1 (Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej) Zad. 3.2.1.1	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, NFOŚ i GW	2015-2022
2.	Budowa sieci kanalizacyjnej doprowadzającej ścieki do wybudowanej oczyszczalni w miejscowości Charlejów ze wsi Charlejów	Cel operacyjny 3.2.2 (Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej) Zad. 3.2.2.1	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, NFOŚ i GW	2015-2022
3.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Krzówka doprowadzającej ścieki do wybudowanej oczyszczalni w miejscowości Charlejów	Cel operacyjny 3.2.2 (Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej) Zad. 3.2.2.2	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, NFOŚ i GW	2015-2022
4.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Ernestynów	Cel operacyjny 3.2.2 (Modernizacja i rozbudowa sieci	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; PROW	2015-2022

	doprowadzającej ścieki do wybudowanej oczyszczalni w miejscowości Charlejew	kanalizacyjnej) Zad. 3.2.2.3		2014-2020, NFOŚ i GW	
5.	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Leonardów doprowadzającej ścieki do wybudowanej oczyszczalni w miejscowości Charlejew	Cel operacyjny 3.2.2 (Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej) Zad. 3.2.2.4	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, NFOŚ i GW	2015-2022
6.	Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Charlejew	Cel operacyjny 3.2.2 (Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej) Zad. 3.2.2.5	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; PROW 2014-2020, NFOŚ i GW	2015-2022
7.	Zinwentaryzowanie na terenie gminy obszarów wymagających modernizacji sieci energetycznej	Cel operacyjny 3.2.3 (Wspieranie procesu modernizacji sieci energetycznej i gazowej) Zad. 3.2.3.1	Gmina Serokomla	Środki własne gminy, RPO 2014-2020 woj. lubelskiego,, PROW 2014- 2020, NFOŚ i GW, PO IiŚ 2014-2020	2015-2022
8.	Organizacja konsultacji społecznych w sprawie gazyfikacji gminy	Cel operacyjny 3.2.3 (Wspieranie procesu modernizacji sieci energetycznej i gazowej) Zad. 3.2.3.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy;	2015-2022
9.	Budowa szerokopasmowej sieci internetowej	Cel operacyjny 3.2.4 (Poprawa szerokopasmowej sieci internetowej) Zad. 3.2.4.1	Gmina Serokomla	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, Środki własne Gminy; PO IiŚ 2014-2020	2015-2022
Cel strategiczny 3.3					
ZWIĘKSZENIE POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA WŚRÓD MIESZKAŃCÓW GMINY					
1.	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	Cel operacyjny 3.3.1 (Poprawa	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj.	2015-2022

	na terenie Gminy uwzględniającego poprawę bezpieczeństwa mieszkańców	bezpieczeństwa komunikacyjnego) Zad. 3.3.1.1		Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	
2.	Upłynnienie ruchu poprzez budowę zatok autobusowych	Cel operacyjny 3.3.1 (Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego) Zad. 3.3.1.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne, PO PW 2014-2020	2015-2022
3.	Poprawa działania systemu zarządzania kryzysowego na terenie Gminy	Cel operacyjny 3.3.2 (Ulepszenie organizacji działania służb publicznych) Zad. 3.3.2.1	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne	2015-2022
4.	Adaptacja budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych	Cel operacyjny 3.3.2 (Ulepszenie organizacji działania służb publicznych) Zad. 3.3.2.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego	2015-2022
5.	Przywrócenie komisariatu Policji w miejscowości Serokomla	Cel operacyjny 3.3.2 (Ulepszenie organizacji działania służb publicznych) Zad. 3.3.2.3	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne,	2015-2022
6.	Doposażenie jednostek OSP w sprzęt niezbędny do prowadzenia akcji ratowniczych	Cel operacyjny 3.3.2 (Ulepszenie organizacji działania służb	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020;	2015-2022

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

		publicznych) Zad. 3.3.2.4		Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne,	

L.p.	Nazwa Programu/Zadania	Powiązania z celami strategicznymi	Jednostka odpowiedzialna za realizację	Źródła finansowania	Okres realizacji
Obszar 4					
WSPIERANIE ROZWOJU KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO					
Cel strategiczny 4.1					
WSPIERANIE DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH BUDOWANIU TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ I INTEGRACJI MIESZKAŃCÓW					
1.	Budowa GOK w Serokomli	Cel operacyjny 4.1.1 (Wzrost dostępności oferty kulturalnej) Zad. 4.1.1.1	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2015-2022
2.	Budowa świetlicy wiejskiej w Ernestynowie pod nazwą „Centrum wsi Ernestynów”	Cel operacyjny 4.1.1 (Wzrost dostępności oferty kulturalnej) Zad. 4.1.1.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego	2015-2022
3.	Organizowanie imprez okolicznościowych oraz rekreacyjno-sportowych służących integracji społeczności lokalnej (festyny, dożynki)	Cel operacyjny 4.1.2 (Wzbogacenie oferty działań kulturalno-rozrywkowych) Zad. 4.1.2.1	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; Konkursy dla NGO's, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, FIO, Konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki	2015-2022
4.	Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na terenie gminy	Cel operacyjny 4.1.2 (Wzbogacenie oferty działań kulturalno-	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; granty i konkursy dla NGO's, Program Operacyjny	2015-2022

		rozrywkowych) Zad. 4.1.2.2		Wiedza, Edukacja Rozwój, Ministerstwa Sportu i Turystyki	
5.	Zainicjowanie formalnych spotkań miłośnikami Harley`ów i budowa wioski tematycznej	Cel operacyjny 4.1.2 (Wzbogacenie oferty działań kulturalno-rozrywkowych) Zad. 4.1.2.3	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; Granty i konkursy dla NGO's, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, FIO, Ministerstwa Sportu i Turystyki	2015-2022
6.	Powołanie pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi	Cel operacyjny 4.1.3 (Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami krajowymi i zagranicznymi) Zad. 4.1.3.1	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; Granty i konkursy dla NGO's, FIO	2015-2022
7.	Nawiązanie partnerstw z organizacjami krajowymi i zagranicznymi	Cel operacyjny 4.1.3 (Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami krajowymi i zagranicznymi) Zad. 4.1.3.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; Granty i konkursy dla NGO's, FIO	2015-2022
8.	Realizacja projektów NGO z udziałem samorządu Gminy i GOPS-u	Cel operacyjny 4.1.3 (Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami krajowymi i zagranicznymi) Zad. 4.1.3.3	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; Granty i konkursy dla NGO's, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, FIO, Konkursy inne.	2015-2022
9.	Podnoszenie kompetencji członków NGO poprzez udział w szkoleniach tematycznych i wizytach studyjnych	Cel operacyjny 4.1.3 (Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi	Gmina Serokomla	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, FIO	2015-2022

		i partnerami krajowymi i zagranicznymi) Zad. 4.1.3.4			
10.	Wspieranie przedsięwzięć z zakresu ekonomii społecznej	Cel operacyjny 4.1.3 (Wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi i partnerami krajowymi i zagranicznymi) Zad. 4.1.3.5	Gmina Serokomla	RPO woj. Lubelskiego 2014-2020, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, FIO	2015-2022
Cel strategiczny 4.2 WZMACNIANIE KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH MŁODYCH LUDZI					
1.	Rozwój i promocja wolontariatu wśród młodych ludzi	Cel operacyjny 4.2.1 (Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz przygotowanie do elastycznych działań na rynku pracy) Zad. 4.2.1.1	Gmina Serokomla, Szkoły	Środki własne Gminy; Granty i konkursy dla NGO's, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, FIO	2015-2022
2.	Wspieranie programów-projektów zawodoznawczych wśród młodzieży	Cel operacyjny 4.2.1 (Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz przygotowanie do elastycznych działań na rynku pracy) Zad. 4.2.1.2	Gmina Serokomla, Powiatowy Urząd Pracy	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, PROW 2014-2020, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój.	2015-2022
3.	Wprowadzenie zajęć mających na celu integrację dzieci i młodzieży w szkołach	Cel operacyjny 4.2.1 (Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz przygotowanie do elastycznych działań na rynku pracy) Zad. 4.2.1.3	Gmina Serokomla, Szkoły	RPO 2014-2020 woj. lubelskiego, PROW 2014-2020, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój.	2015-2022
4.	Organizacja szkoleń i kursów w zakresie kompetencji	Cel operacyjny 4.2.2 (Podniesienie	Gmina Serokomla, Powiatowy Urząd	Program Operacyjny Wiedza,	2015-2022

	społecznych	poziomu edukacji w zakresie kompetencji społecznych) Zad. 4.2.2.1	Pracy	Edukacja Rozwój , RPO 2014-2020 woj. lubelskiego	
5.	Organizacja spotkań z psychologiem i pedagogiem w zakresie przemocy, patologii społecznych i zagrożeń w sieci	Cel operacyjny 4.2.2 (Podniesienie poziomu edukacji w zakresie kompetencji społecznych) Zad. 4.2.2.2	Gmina Serokomla, Powiatowy Urząd Pracy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój , RPO 2014-2020 woj. lubelskiego	2015-2022
Cel strategiczny 4.3 BUDOWA KAPITAŁU SPOŁECZNEGO NA RZECZ ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO					
1.	Powstanie na terenie Gminy Klubów Seniora	Cel operacyjny 4.3.1 (Aktywizacja osób starszych niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie) Zad. 4.3.1.1	Gmina Serokomla	Środki własne gminy, granty i konkursy dla NGO's, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, FIO	2015-2022
2.	Utworzenie Dziennego Domu Opieki dla Osób Starszych	Cel operacyjny 4.3.1 (Aktywizacja osób starszych niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie) Zad. 4.3.1.2	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020	2015-2022
3.	Reaktywowanie działalności Kół Gospodyń	Cel operacyjny 4.3.1 (Aktywizacja osób starszych niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie) Zad. 4.3.1.3	Gmina Serokomla	Środki własne gminy, granty i konkursy dla NGO's, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, FIO	2015-2022
4.	Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego wśród osób starszych poprzez organizowanie kursów komputerowych dla osób starszych	Cel operacyjny 4.3.1 (Aktywizacja osób starszych niepełnosprawnych i wykluczonych społecznie)	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; Granty i konkursy dla NGO's, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój	2015-2022

5.	Wspieranie działań zachęcających do zachowań prozdrowotnych i aktywnego spędzania wolnego czasu	Zad. 4.3.1.4 Cel operacyjny 4.3.2 (Zwiększenie stanu świadomości i kultury zdrowotnej mieszkańców) Zad. 4.3.2.1	Gmina Serokomla	Środki na profilaktykę Ministerstwa Zdrowia, Granty i konkursy NGO`s, FIO, Konkursy Ministerstwa Sportu i Turystyki	2015-2022
6.	Promowanie programów bezpłatnych badań i aktywny udział mieszkańców w programach zdrowotnych	Cel operacyjny 4.3.2 (Zwiększenie stanu świadomości i kultury zdrowotnej mieszkańców) Zad. 4.3.2.2	Gmina Serokomla, NGO	Środki na profilaktykę Ministerstwa Zdrowia, Granty i konkursy NGOs, Środki na profilaktykę Ministerstwa Zdrowia	2015-2022
7.	Zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej i zabiegów rehabilitacyjnych na terenie gminy	Cel operacyjny 4.3.2 (Zwiększenie stanu świadomości i kultury zdrowotnej mieszkańców) Zad. 4.3.2.3	Gmina Serokomla	Środki na profilaktykę Ministerstwa Zdrowia	2015-2022
8.	Promowanie naturalnej i ekologicznej żywności i zdrowego odżywiania	Cel operacyjny 4.3.2 (Zwiększenie stanu świadomości i kultury zdrowotnej mieszkańców) Zad. 4.3.4.4	Gmina Serokomla, Szkoły, NGO	Środki na profilaktykę Ministerstwa Zdrowia, Granty i konkursy NGOs, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020	2015-2022
Cel strategiczny 4.4					
WZMOCNIENIE POTENCJAŁU ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ					
1.	Poprawa ergonomii miejsc pracy	Cel operacyjny 4.4.1 (Poprawa ergonomii miejsc pracy)	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne	2015-2022
2.	Cyfryzacja Urzędu Gminy i jednostek podległych	Cel operacyjny 4.4.2 (Cyfryzacja	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; RPO woj.	2015-2022

		Urzędu Gminy i jednostek podległych)		Lubelskiego 2014-2020; PROW 2014-2020	
3.	Wzmacnianie kompetencji administracji samorządowej z zakresu poradnictwa prawnego	Cel operacyjny 4.4.3 (Wzmacnianie kompetencji administracji samorządowej z zakresu poradnictwa prawnego)	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020	2015-2022
4.	Poprawa jakości usług społecznych realizowanych przez GOPS poprzez współpracę ze specjalistami zewnętrznymi	Cel operacyjny 4.4.4 (Poprawa jakości usług społecznych realizowanych przez GOPS poprzez współpracę ze specjalistami zewnętrznymi)	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; Granty i konkursy dla NGO's, Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020	2015-2022
5.	Podnoszenie kompetencji administracji samorządowej poprzez kursy, szkolenia i studia podyplomowe	Cel operacyjny 4.4.5 (Podnoszenie kompetencji administracji samorządowej poprzez kursy, szkolenia i studia podyplomowe)	Gmina Serokomla	Środki własne Gminy; Program Operacyjny Wiedza, Edukacja Rozwój, RPO woj. Lubelskiego 2014-2020; Programy sektorowe 2014-2020; inne środki krajowe i zagraniczne	2015-2022